

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY

Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou

Diplomová práce

Klára Novotná

**Únětická sídliště a pohřebiště v Hošticích – Sečných loukách 4
a v Mořicích – Pololánech 1**

Únětice culture settlements and burial grounds at Hoštice – Sečné louky 4
and Mořice – Pololány 1 (Moravia)

Vedoucí práce: PhDr. Zuzana Bláhová, Ph. D.

Konzultanti: prof. PhDr. Stanislav Stuchlík, DrSc.

PhDr. Jaroslav Peška

Praha 2011

Tímto bych chtěla poděkovat PhDr. Zuzaně Bláhové, Ph. D. za vedení práce, prof. PhDr. Stanislavu Stuchlíkovi, DrSc. a PhDr. Jaroslavu Peškovi za cenné rady a podněty. Děkuji prof. RNDr. Antonínu Přichystalovi, CSc. za petrografickou analýzu kamenných artefaktů. Velké poděkování náleží pracovníkům Ústavu archeologické památkové péče v Brně za poskytnutí materiálu a podnětné konzultace.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a v seznamu pramenů a literatury jsem uvedla veškeré použité informační zdroje.

V Praze dne

.....

Anotace:

Cílem této práce je zpracování archeologických lokalit Hoštice-Sečné louky 4 a Mořice-Pololány 1. Seznámení s nálezem, jejich analýza, určení a základní interpretace. Na základě získaných výsledků s použitím srovnávací metody zasadit nálezy do chronologického kontextu. Dále se pokusit o formulování hypotézy vzájemného vztahu sídlištních a pohřebních areálů únětické kultury a věnovat se interpretaci specifických nálezů v podobě lidských kosterních pozůstatků nalezených v sídlištních objektech.

Abstract:

The subject of this thesis is processing archeological locality Hoštice-Sečné louky 4 and Mořice-Pololány 1. Take up with archeological findings, their analysis, determination, primary interpretation and contextualization to the chronological period. The work includes an assessment of correlate settlement and burial ground of unetice culture, and interpretation settlement burials.

Klíčová slova:

Archeologie, starší doba bronzová, únětická kultura, sídlištní areál, pohřebiště, stavby, sídlištní objekty, jámy, keramika, bronzová industrie, kostěná industrie, kamenná industrie, mazanice, pohřby v sídlištních objektech, rakve, sekundární zásahy.

Archeology, Early Bronze Age, Unetice culture, settlement area, burial ground, houses, settlement objects, pits, ceramics, bronz industry, bone industry, stone industry, daubs, settlement burials, sarcophagi, secondary interventions.

OBSAH:

1. Úvod	7
1. 1. Shrnutí dosavadních poznatků o únětické kultuře na Moravě.....	8
2. Hoštice „Sečné louky“	11
2. 1. Přírodní prostředí	11
2. 2. Historie výzkumu lokality.....	11
2. 3. Pohřebiště.....	13
2. 3. 1. Popis hrobů a movitých nálezů.....	13
2. 4. Sídliště.....	18
2. 4. 1. Popis objektů a movitých nálezů.....	18
3. Mořice „Pololány“	50
3. 1. Přírodní prostředí.....	50
3. 2. Historie výzkumu lokality.....	50
3. 3. Pohřebiště	52
3. 3. 1. Popis hrobů a movitých nálezů.....	53
3. 4. Sídliště.....	63
3. 4. 1. Popis objektů a movitých nálezů.....	63
4. Rozbor movitých nálezů.....	82
4. 1. Keramika.....	82
4. 1. 1. Funerální keramika.....	82
4. 1. 2. Sídlištní keramika.....	89
4. 2. Bronzové předměty.....	96
4. 3. Mazanice.....	99
4. 4. Zvířecí kosti.....	99
4. 4. 1. Kostěné a parohová industrie.....	100
4. 5. Kamenná industrie.....	101
4. 5. 1. Štípaná industrie.....	101
4. 5. 2. Broušená industrie.....	102
4. 5. 3. Oblázky.....	103
4. 5. 4. Petrografická analýza ŠI a BI.....	104
5. Pohřebiště.....	106
5. 1. Dřevěné pohřební schránky.....	106
5. 2. Problematika pohřbívání v sídlištních objektech.....	109
5. 3. Druhotné otevírání hrobů.....	117

6. Antropologické zhodnocení kosterních pozůstatků.....	125
7. Sídliště.....	128
7. 1. Poloha sídlišť.....	128
7. 2. Objekty na sídlištích.....	128
8. Vzájemný vztah sídlišť a pohřebišť.....	137
9. Sídelně-topografická analýza.....	149
10. Závěr.....	140
11. Literatura.....	145
12. Prameny.....	151
13. Seznam použitých zkratk.....	153
14. Obrazové přílohy.....	155
Tabulky	
Mapy	
Plány	

1. Úvod

Hlavním cílem této diplomové práce bylo vyhodnocení nálezů ze dvou moravských lokalit - Hoštic „Sečných luk“ a Mořic „Pololánů“, na kterých byla během záchranného archeologického výzkumu z roku 2002 odkryta pohřebiště a sídliště únětické kultury. Předložená práce navazuje na bakalářskou práci Pohřebiště únětické kultury v Mořicích "Pololánech", kterou jsem v roce 2006 obhájila na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity.

V první kapitole jsem shrnula dosavadní obecnou problematiku a vývoj bádání v oblasti únětické kultury.

Následující dvě kapitoly byly věnovány rozboru jednotlivých lokalit, jejich poloze, přírodnímu prostředí, historii bádání a stručnému popisu objektů a nálezů. Pro přehlednější situaci byla každé lokalitě věnována samostatná kapitola.

Podrobná analýza a zhodnocení archeologického materiálu získaného při výzkumu byla popsána v kapitole čtvrté. Pro lepší orientaci jsem zvláště vydělila materiál získaný z hrobových celků a pohřbů v sídlištních objektech od sídlištních nálezů. Jeho analýza a chronologické zasazení byly využity k definování vzájemného vztahu sídelních a pohřebních areálů.

V kapitolách o pohřebištích a sídlištích jsem zpracovala obecné znalosti o zvyklostech nositelů únětické kultury, které byly důležitým zdrojem informací použitých při srovnání obou zde předložených lokalit.

Při popisu vzájemného vztahu sídliště a pohřebiště jsem vycházela z celkových plánů lokalit. Pro rozebrání polohy sídlištních a hrobových jam bylo ale nejdůležitějším faktorem definování primární funkce jednotlivých objektů.

Na základě získaných informací jsem se v závěrečné kapitole pokusila o rekonstrukci struktury sídelní oikumeny v Hošticích „Sečných loukách“ a Mořicích „Pololánech“. Při chronologickém zařazení lokalit jsem vycházela ze srovnávací metody aplikované především na keramickém inventáři.

Odborné analýzy archeologických nálezů využité v této práci byly zařazeny za odpovídající kapitoly.

1. 1. Shrnutí dosavadních poznatků o únětické kultuře na Moravě

Počátky vývoje starší doby bronzové na Moravě vychází ze složité historické a kulturní situace závěru eneolitu. Vznik únětické kultury, začínající již na přelomu eneolitu a doby bronzové, označované jako protoúnětická (*Ondráček 1967a*) nebo časně únětická kultura (*Červinka 1938*) není dodnes zcela vyřešen. Jedním z důvodů je nedostatek komplexně prozkoumaných sídlišť, která jsou většinou známa jen ze záchranných výzkumů a starší náhodných objevů jednotlivých jam.

Únětická kultura byla vyčleněna na základě výzkumu pohřebiště v Úněticích u Roztok nedaleko Prahy na přelomu 70. a 80. let 19. století vedeného Č. Rýznerem. Přibližně ve stejnou dobu odkryl A. Rzehak nedaleko Měnína pohřebiště únětické kultury, pro kterou se snažil neúspěšně zavést název měnínský typ (*Podborský a kol. 1993*). Od 19. století se objevuje řada článků, pojednání a nálezových zpráv vztahujících se k moravské únětické kultuře. Větší souborné celky vznikají o něco později. V roce 1902 vychází monografie *Pravěk Moravy*, ve které I. L. Červinka dokumentuje dobu bronzovou na Moravě (*Červinka 1902*, 129 – 153). Později ji rozšířil o samostatné rukopisné dílo *Pokolení skrčkův s kulturou únětickou na Moravě* (*Červinka 1938*). V tomto prvním souhrnném díle zabývajícím se únětickou kulturou na Moravě rozebral všechna do té doby známá fakta o únětické kultuře, od jejího rozšíření, přes popis nálezů a chronologického rozčlenění až po kompletní seznam moravských lokalit. O rok později odevzdal K. Tihelka disertační práci na stejné téma (*Tihelka 1939*). V pracích obou badatelů se nachází seznamy lokalit s nálezy únětické kultury současně s dosud nerozpoznanou věteřovskou kulturou. Za přispění Červinkova rukopisu publikoval K. Tihelka roku 1953 článek „Moravská únětická pohřebiště“, věnovaný nejen pohřebištím. Zde autor uvádí taktéž seznamy nalezišť, tentokrát bez věteřovských lokalit (*Tihelka 1953*, 288 - 314), kterou vyčlenil roku 1946 (*Tihelka 1946*). O bližší poznání protoúnětické kultury se zasloužil J. Ondráček, který výsledky své práce se stručným katalogem publikoval v roce 1967 ve *Slovenské archeologii* (*Ondráček 1967*).

Stěžejní poznatky moravské archeologie byly získány především z větších pohřebišť v Němčicích na Hané, Šardičkách, Kyjovicích, ale také menších, ke kterým náleží Holešov, Opatovice, Jiříkovice, Oblekovice, Rebešovice a mnoho dalších (*Tihelka 1953*, 235), jejichž řady stále rozšiřují nově zkoumané lokality Pavlov (*Peška 2009*), Mušov (*Stuchlík 1987a*), Moravská Nová Ves – Hrušky (*Stuchlík – Stuchlíková 1996*), Holubice (*Čižmář – Geisler – Rakovský 1982*) a další.

Bohaté nálezy na pohřebištích způsobily, že sídlištěm byla věnována daleko menší pozornost. Sídlištní problematika únětické kultury v Čechách byla tématem diplomové práce I. Hnízdové, zpracované v roce 1952 a její hlavní závěry publikované v následujícím roce (*Hnízdová 1953*). Zveřejněné výsledky odráží stav výzkumů v té době věnovaný problematice sídlišť únětické kultury, jejichž materiálový základ měla I. Hnízdová možnost zpracovat. V podstatě měla autorka možnost se opírat pouze o nevelké soubory spíše náhodných objevů. Stejně jako v Čechách nebylo na Moravě sídlištní problematice dlouhou dobu věnováno mnoho pozornosti. Moravským sídlištěm únětické kultury věnoval obsah své diplomové práce až S. Stuchlík (*1969*). Zpracováním nových nálezů tak významně rozšířil znalosti o osídlení Moravy ve starší době bronzové. Další významnější práce se objevila až v roce 1984, ve které se únětickými obydlími a sídlišti podrobně zabývá I. Hásek (*1984*, 1 – 27). V době vzniku jeho článku byly v Čechách sídlištní poznatky rozšířeny o mnoho nových objevů někdy základního významu (Blšany, Březno, Plotiště nad Labem, Vraný a další). Rekonstrukcí a stavebním vývojem obytných staveb se věnuje Z. Sklenářová (*2005*). Na problematiku především moravských nadzemních sloupových staveb starší doby bronzové se zaměřil S. Stuchlík (*2000*, 219 – 250). Nelze opomenout ani souborná díla *Pravěké dějiny Moravy (Podborský a kol. 1993)* a v poslední době vydanou *Archeologii pravěkých Čech* díl 5 věnovaný době bronzové (*Jiráň /ed./ 2008*).

První sídlištní nálezy se objevují již v 19. století. Zasloužil se o ně především J. Palliardi svými výzkumy na Znojemsku (*Stuchlík 1969*, 5), na Prostějovsku A. Gottwald, A. Telička na Přerovsku a P. L. Ledvina na Kroměřížsku (*Stuchlík 1969*, 6). Větší záchranný výzkum části únětického sídliště v Brně – Černých Polích provedli zaměstnanci Moravského muzea Brno (*Tihelka – Hank, 1949*). K rozšíření sídlištních výzkumů na Moravě dochází až od 60. let 20. století, například Bratčice (*Benešová 1957; Ondráček 1960*) nebo Těšetice–Vinohrady (*Podborský, 1964*) aj. V poslední době přibyla sídliště v Mušově, v Drysicích (*Čižmář – Geisler – Rakovský, 1983*, 73) a Holubicích (*Čižmář – Geisler – Rakovský, 1982*, 61). Ojedinelé nálezy půdorysů únětických staveb daly podnět k jejich vyhodnocení v článku S. Stuchlíka (*2000*).

Se vzrůstajícím množstvím nálezů v oblasti bádání o únětické kultuře započala snaha o jejich časové rozčlenění. Již J. Palliardi postihl vývoj této kultury vyčleněním tří pohřebišť – Těšetic, Oblekovic a Mikulova. V Čechách J. Filip vyčlenil tři fáze (staroúnětickou, vlastní či klasickou a pozdně únětickou). Následuje podobná třífázová periodizace I. L. Červinky, který do poslední – pozdní – fáze zahrnul i věteřovskou kulturu. K. Tihelka vypracoval čtyřfázovou periodizaci, od které později upustil. Únětickou kulturu rozdělil do dvou fází a

vyčlenil věteřovský typ (*Tihelka 1953*, 283). V roce 1964 navrhl J. Ondráček ve své disertační práci pět vývojových fází moravské únětické kultury (*Ondráček 1964*, 186). V reakci na toto členění se S. Stuchlík přiklání k dělení na tři období s odkazem na stav sídlištních výzkumů (*Stuchlík 1969*, 121). Nejnověji se věnoval J. Peška periodizaci přechodu eneolitu k době bronzové se zaměřením na protoúnětickou kulturu a její jemnější chronologii (*Peška 2009*, 223 – 263).

2. Hoštice „Sečné louky“

Zkoumaná lokalita se nachází na katastrálním území Hoštice (okres Vyškov) v polní trati „Sečné louky“, která leží v údolí říčky Hané na protáhlém návrší v nadmořské výšce od 226 do 240 m n. m. Lokalita se mírně svažuje severovýchodním směrem a kopíruje tok říčky, na východě ji ohraničuje Pruský potok a na jihozápadě silnice spojující obce Heroltice a Rybníček (*Lečbych 2002*, 1).

2. 1. Přírodní prostředí

Vyškovská brána, součást Západních vněkarpatských sníženin, leží mezi Drahanskou vrchovinou na severozápadě a Litenčickou pahorkatinou na jihovýchodě. Úzká, protáhlá sníženina o ploše 141 km² se nachází ve střední nadmořské výšce 226, 5 m. Její povrch je měkký a mírně zvlněný na neogenních a čtvrtohorních usazeninách (*Demek 1992*, 38). Z užšího geomorfologického hlediska se lokalita nachází v Tištiněské pahorkatině v severní části Bučovické pahorkatiny. Plochou bezlesou pahorkatinu tvoří převážně vápnité jíly badenu a karpátu, které často překrývá spraš. Tento plochý reliéf s typickými plošinami se vyznačuje široce zaoblenými rozvodními hřbety a plochými úvalovitými údolními (*Demek 1987*, 512).

2. 2. Historie výzkumu lokality

Nejstarším nálezem z okolí obce Hoštice je podle slov I. L. Červinky krásná klenutá motyka datovaná do neolitické „volutové“ kultury (*Červinka 1947*).

K rozšíření poznání pravěkého osídlení této oblasti významně přispěl výzkum provedený v souvislosti se stavbou dálnice D1 (*Bálek – Berkovec – Kos et al. 2003*, 139 – 142).

Asi 300 m západně od lokality Hoštice "Sečné louky" bylo na ploše označené jako Heroltice 1 "Za farmou" na svahu mírného návrší spadajícího na severu do nivy říčky Hané odkryto celkem 6 zahluobených sídlištních objektů, z nichž se dva podařilo datovat do kultury zvoncovitých pohárů. Ostatní 4 objekty neobsahovaly žádné nálezy.

Další osídlení se podařilo zjistit v poloze Hoštice 3 "Za Hanou", jež se nachází asi 500 m na východ od lokality Hoštice 4 "Sečné louky". Odkryto zde bylo celkem 14 zahluobených objektů tvořících tři uskupení. Nejzápadnější byla trojice liniových útvarů, z nichž se v jednom případě jednalo o zaniklou úvozovou cestu, u zbylých dvou nelze vyloučit pravěké stáří. Další skupinu tvořily tři kostrové hroby, datované na základě nálezu dvouřadého

kostěného hřebene do období stěhování národů. Ze zbylých pěti sídlištních objektů se podařilo datovat do kultury zvoncovitých pohárů pouze dva, u ostatních nebyl nalezen datovatelný materiál.

Na ploše Hoštice 2 "Za Hanou" byly zachyceny tři sídlištní objekty. První byl datován do kultury se zvoncovitými poháry a druhý se podařilo jen rámcově zařadit do eneolitu. Poslední objekt představoval žlábkovitý útvar, který kvůli absenci materiálu nebylo možné datovat.

Do popisovaného katastrálního území ještě spadá významný nález na ploše označené jako Hoštice 1 "Za Hanou". Zde byla na ploše přibližně 1 ha prozkoumána část rozsáhlého pohřebiště lidu kultury zvoncovitých pohárů o 155 hrobech, jedna nadzemní kúlová stavba, dva dlouhé obdélné objekty a několik objektů, které bylo možno interpretovat jako prázdné hrobové jámy. V jednom případě se podařilo zachytit kruhový žlábek, který byl porušený dvěma hroby.

V Hošticích „Sečných loukách“ se po skrytí plochy stavební mechanikou v délce přibližně 650 m postupně začaly rýsovat jednotlivé objekty. Při následném zkoumání bylo zjištěno, že tento úsek byl dlouhodobě využíván různými kulturami. Kromě sídelního areálu únětické kultury se podařilo zachytit 16 hrobů, které náležely kultuře lidu se šňůrovou keramikou, a 11 hrobů patřících kultuře zvoncovitých pohárů z mladšího období pozdní doby kamenné – eneolitu (asi 2500 – 2000 př. n. l.). Kultuře lužických popelnicových polí z pozdní doby bronzové (1000 – 750 př. n. l.) náleželo 20 hrobů a 6 objektů odkrytých v jihovýchodní a východní části plochy. Dalších 20 hrobů náleželo mladší době železné (400 – 0 př.n.l.). Nejmladší etapu osídlení této plochy zastupovala doba stěhování národů (5. – 6. stol. n.l.), která zde byla zachycena ve dvou objektech a dvou hrobech. Do tohoto období spadá také nápadná kumulace keramiky označená v plánu jako vrstva. V západní části plochy bylo odkryto 14 lineárních příkopů a žlábků, jejichž datace a interpretace je velmi obtížná vzhledem k absenci datovacího materiálu (*Lečbych 2002, 3, 4*).

2. 3. Pohřebiště

Na lokalitě Hoštice „Sečné louky“ bylo prozkoumáno 7 hrobů řazených do únětické kultury. Hrobové jámy se nacházely rozptýleny v jihovýchodní části plochy a dá se předpokládat pokračování pohřebiště dále na jih mimo skrytou plochu.

Hroby měly obdélníkový nebo oválný půdorys jámy převážně orientované V – Z (H 817, 818, 822, 823), SV – JZ (H 820, 821 a 824). Orientaci kosterních pozůstatků ke světovým stranám nebylo možné určit vzhledem k chybám v dokumentaci. Pohřbení jedinci byli ukládáni ve více či méně skrčené poloze na pravém boku. Výjimkou je hrob 821, kde byl jedinec uložen na levém boku a hrob 817, kde se kosterní pozůstatky nacházely kompletně dislokovány.

Do hrobu byly přidány běžné milodary v podobě keramiky, bronzových ozdob a kostěných nebo kamenných předmětů.

Všechny hrobové jámy byly poznamenány různě intenzivním druhotným zásahem, při němž došlo k poškození a odstranění některých částí hrobové výbavy. V některých případech lze dislokace přisoudit působení drobné fauny.

2. 3. 1. Popis hrobů a movitých nálezů

H 817

Hrobovou jámu obdélníkového tvaru, orientovanou ve směru V – Z, tvořila hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky, která byla těžko rozeznatelná od podorniční vrstvy. Rozměry: 150 x 75 x 10 cm.

Na dně mělce zahloubené jámy se nacházely rozházené lidské pozůstatky dvou jedinců. Dospělého robustního muže a střední až gracilní ženy ve věku 30 – 50 let. V okolí kosterních pozůstatků se nacházely zlomky keramiky rozptýlené v západní (tab. 1:a, b) a východní části hrobové jámy (tab. 1:c).

Popis nálezů:

1. okraj nádoby s hrubě modelovaným povrchem, ze středně zrnitého materiálu.

Dv. 4,9 cm, po. 15 cm. Inv. č. A 34 327, A 34 331; tab. 1:1.

2. stěp z výdutě s lištou oddělující hlazenou a drsněnou část nádoby. Inv. č. A 34 336; tab. 1:2.

3. spodní část nádoby s hrubě modelovaným povrchem, ze středně zrnitého materiálu.

Dv. 8,5 cm, pd. 10,5 cm. Inv. č. A 34 337 – A 34 350; tab. 1:3.

H 818

Obdélná hrobová jáma se zaoblenými rohy byla orientována ve směru V – Z. Mělký zásyp tvořila středně hnědá prachová hlína obsahující vápnité konkrce. Rozměry: 190 x 122 x 10 cm.

Na dně jámy byla špatně zachovalá robustní kostra pravděpodobně muže ve věku 30 – 40 let, uložená ve skrčené poloze na levém boku. Dolní končetiny a horní končetiny byly silně pokrčené. U pánevní kosti byly keramické střepy z hrnku (1) a o něco níže ležel jeden střep (2). U dolních končetin pohřbeného jedince se nacházely tři větší kameny a zlomek kamenné podložky (3 – 6). Pravděpodobně se jedná o pozůstatek původní kamenné úpravy hrobové jámy. Dislokace a absence některých kostí a milodarů naznačují, že hrob byl v minulosti sekundárně otevřen a vykraden.

Popis nálezů:

1. hrnek s uraženým uchem, hrubě modelovaný, s hlazeným povrchem. V. 5,4 cm, po. 5,6 cm, pd. 4,5 cm. Inv. č. A 34 359, tab. 2:a, 2:1.
2. zlomek výdutě keramické nádoby. Inv. č. A 34 360, tab. 2:b, 2:2.
3. – 6. kameny. Inv. č. A 34 362 – A 34 365, tab. 2:c.

H 820

Hrobová jáma měla půdorys obdélníku se zaoblenými rohy. Její zásyp tvořila středně hnědá ulehlá prachová hlína se zlomky vápenných konkrací. Rozměry: 205 x 125 x 70 cm. Orientace: SV – JZ.

Při odkrývání hrobové jámy byla zjištěna vykrádací šachta, která se na povrchu rýsovala jako tmavě hnědá skvrna. Zásah byl veden v jižní části hrobu na horní část těla, jehož části byly do šachty vytaženy a rozházeny. V době sekundárního otevření hrobu muselo být tělo bez měkkých tkání neboť jednotlivé části již nedržely při sobě.

Na dně jámy byly objeveny stopy po rakvi, která se ve spraši rýsovala jako vrstvička světle hnědé hlíny. Uvnitř byla uložena gracilní kostra ženy ve věku 30 – 40let. Horní část těla byla silně rozrušena druhotným zásahem. Spodní část kostry s pokrčenými dolními

končetinami zůstala v anatomické poloze. Z keramického inventáře hrobu byla odkryta pouze jedna nádobka (2) nacházející se v oblasti před pánví a drobný zlomek bronzu (1) objevený ve vykrádací šachtě.

Popis nálezů:

1. ztracený drobný zlomek bronzového drátu. Inv. č. A 34 369.
2. osudíčko z plavené hmoty s hlazeným povrchem. V. 6 cm, po. 5,5 cm, pd. 4 cm.
Inv. č. A 34 368, tab. 3:b, 3:1.

H 821

Mělce zahloubená hrobová jáma měla oválný tvar o rozměrech 160 x 117 x 10 cm. Zásyp tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína. Orientace: SV – JZ.

Na dně ležela na levém boku špatně zachovalá kostra přibližně patnáctiletého jedince v silně skrčené poloze. Ve východní části hrobu byla uložena miska (1), ve které se nacházely kosti.

Popis nálezů:

1. mísa se žlábkem pod okrajem přerušeným pravděpodobně 3 výčnělky, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 5,3 cm, po. 17 cm, pd. 6,7 cm. Inv. č. A 34 370, tab. 4:a, 4:1.

H 822

Obdélná hrobová jáma se zaoblenými rohy byla orientovaná V – Z. Středně ulehlá prachová hlína hnědé barvy tvořila zásyp hrobu. Rozměry: 155 x 100 x 25 cm.

Na dně se nacházela pouze spodní část kostry muže ve věku 30 – 60 let se silně skrčenými dolními končetinami přetočenými na pravou stranu. Horní část těla musela být vyňata při sekundárním otevření hrobu, který v zásypu nebyl pozorován. Z fotografické dokumentace (tab. 5:II.) vyplývá, že kostra byla uložena v dřevěné schránce. Patrné kruhové rozšíření u dolních končetin můžeme označit jako šachtu druhotného zásahu.

V zásypu šachty druhotného narušení hrobu se našlo několik bronzových předmětů (4, 5). U nohou byly uloženy 3 nádoby, ze kterých zůstalo pouze osudíčko (1). Mísa (2) a džbán (3) se ztratily po laboratorním zpracování.

Popis nálezů:

1. pohárek, z jemnozrné hmoty hrubě modelovaný, s hlazeným povrchem. V. 4,8 cm, po. 8,5 cm, pd. 5,3 cm. Inv. č. A 34 371, tab. 5:a, 5:8.
2. ztracená mísa. Inv. č. A 34 372, tab. 5:b.
3. ztracený džbán. Inv. č. A 34 373, tab. 5:c.
4. zlomky bronzových předmětů ze zásypu, inv. č. A 34 374, A 34 375:
záušnice z jednoduchého stočeného drátu, ø 3,2 cm, tab. 5:1;
záušnice z jednoduchého stočeného drátu, ø 3,3 cm, tab. 5:2;
stočený drát s konci přeloženými přes sebe. D. 1,9 cm, š. 1,7 cm, tab. 5:3;
fragment pravděpodobně záušnice. D. 1,7 cm, š. 0,5 cm, tab. 5:4;
fragment předmětu vyrobeného z drátu s částí roztepanou v obdélnou plošku. D. 2,2 cm, š. 0,2 – 0,5 cm, tab. 5:5.
5. zlomky bronzových předmětů ze zásypu, inv. č. A 34 379:
drátěný kroužek. D. 1,5 cm, š. 1,3 cm, tab. 5:6;
4 fragmenty bronzového drátu, tab. 5:7.

H 823

Hrobová jáma se zaoblenými rohy měla obdélný tvar. Zásyp jámy tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (tab. 6:4 – 7).

Rozměry: 255 x 136 x 33 cm. Orientace: V – Z.

Na plochem dně se nacházel špatně zachovalý skelet, pravděpodobně muže ve věku 20 – 30 let, uložený na pravém boku v silně skrčené poloze. Před obličejem se nacházel hrnek (1) a v klíně mísa (2). Jediným kovem v hrobě byla bronzová záušnice (3), která ležela na hrudi. Rozrušení hrudního koše a dislokace drobných kostí naznačuje sekundární zásah, který mohl být způsoben drobnou faunou.

Popis nálezů:

1. hrnek s uraženým uchem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 5,9 cm, po. 6,5 cm, pd. 3,9 cm. Inv. č. A 34 380, tab. 6:a, 6:1.
2. kónická mísa se žlábkem přerušeným 3 výčnělky, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 7,5 cm, po. 21,3 cm, pd. 7,5 cm. Inv. č. A 34 381, tab. 6:b, 6:2.
3. bronzová záušnice se stočeným koncem. D. 3,8 cm, š. 3,4 cm. Inv. č. A 34 382, tab. 6:c, 6:3.

H 824

Hrobová jáma měla pravidelný obdélný tvar se zaoblenými rohy. Obsah jámy tvořila středně ulehlá tmavě hnědá prachová hlína. Rozměry: 237 x 120 x 20 cm.

Těsně nade dnem ležela špatně zachovalá kostra muže ve věku 30 – 50 let uložená na pravém boku s dolními končetinami ve skrčené poloze a horními končetinami přeloženými na hrudi. Sekundárně došlo k rozrušení hrudního koše a tím k dislokaci žeber a některých obratlů.

Veškerý přidaný inventář se nacházel před horní částí těla. Mísa ležela na pravé paži, jižně od ní bylo uloženo kostěné šídlo a dva kamenné artefakty (1, 2) a u stěny hrobové jámy byl hrnek a rozbitý džbán.

Popis nálezů:

1. BI. Inv. č. A 34 389 – ztraceno, tab. 7:a.
2. BI. Inv. č. A 34 390 – ztraceno, tab. 7:b.
3. kostěné šídlo, d. 9,4 cm. Inv. č. A 34 391, tab. 7:c, 7:3.
4. mísa se žlábkem pod okrajem, z plavené hmoty, s hlazeným povrchem. V. 5,3 cm, po. 18,8 cm, pd. 8 cm. Inv. č. A 34 392, tab. 7:d, 7:2.
5. džbán s páskovým uchem a výčnělkem na výduti oproti uchu, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 17,4 cm, po. 18,5 cm, pd. 9,1 cm. Inv. č. A 34 393, tab. 7:f, 7:4.
6. hrnek s uchem vytaženým z okraje, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 6,5 cm, po. 7,3 cm, pd. 4 cm. Inv. č. A 34 394, tab. 7:e, 7:1.

2. 4. Sídliště

Na lokalitě Hoštice „Sečné louky“ se podařilo do únětické kultury jasně datovat 62 objektů a dalších 21 rámcově do starší doby bronzové. V sedmi objektech byly uloženy lidské pozůstatky.

Únětické objekty se nacházely rozptýlené ve východní část zkoumané plochy. Určitý řád lze spatřovat vprostřed této plochy, kde se objekty jakoby soustředily do kruhu okolo zásobní jámy obj. 555. Dále na východ pokračují hrobové jámy a ještě nejméně 6 objektů. Z celkového plánu vyplývá, že výzkum odkryl část sídliště lidu s únětickou kulturou, které pokračovalo dále na jih.

2. 4. 1. Popis objektů a movitých nálezů

Obj. 502

Jáma nepravidelně kruhového půdorysu měla vakovitý profil se zahloubenými stěnami zakončenými konvexním dnem (tab. 14:502). Rozměry: 154 x 150 x 70 cm.

Výplň tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína obsahující zlomky keramiky (1), zvířecích kostí (2) a mazanice(3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 099 – A 28 117, A 28 121.

cedník, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 6 cm, po. 15 cm, pd. 11 cm.

Inv. č. A 28 121, tab. 30:1.

2. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 119.

3. mazanice. Inv. č. A 28 118, A 28 120.

Obj.503

Jáma měla kruhový půdorys o Ø 140 cm. Lichoběžníkovitý profil s šikmými a zahloubenými stěnami v hloubce 46 cm zakončovalo ploché nepravidelné dno (tab. 14:503).

Zásyp jámy tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), zvířecích kostí (2), mazanice (3) a ŠI (4). Na dně se nacházely fragmenty nádob (5).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 127 – A 28 170, tab. 28, tab. 29.
2. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 175.
3. mazanice. Inv. č. A 28 173, A 28 174.
4. ŠI – čepelka, d. 3,4 cm, max. š. 1,9 cm, tab. 45:3. 2x ústěp. Inv. č. A 28 171.
5. fragmenty nádob. Inv. č. A 28 122 – A 28 126.
část nádoby, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 17, 4 cm, pd. 10 cm.
Inv. č. A 28 124, tab. 28:5.
dno zásobnice, z jemnozrné hmoty, s drsněným povrchem. Dv. 11 cm, pd. 12, 5 cm.
Inv. č. A 28 122, tab. 29:5.

Obj. 504

Jámu nepravidelného půdorysu tvořil mísovitý profil se šikmými stěnami a nepravidelným dnem (tab. 14:504). Rozměry: 180 x 116 x 132 cm.

V tmavě hnědé středně ulehlé prachové hlíně zásypu se nacházely zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 177 – A 28 194.
okraj velké mísy, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3, 6 cm, po. 30 cm.
Inv. č. A 28 177, tab. 30:2.
2. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 195.

Obj. 509

Jáma nepravidelného půdorysu a profilu byla zkoumána jen z části. Objekt s šikmými mírně konvexními stěnami a nepravidelným dnem vyplňovala tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína (tab. 15). Rozměry: 560 x 540 x 100 cm.

Zásyp jámy obsahoval zlomky keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3) a ŠI (4).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 212 – A 28 217.
2. mazanice. Inv. č. A 28 219.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 220.
4. ŠI – čepelka, dd. 2 cm, š. 1,4 cm. Inv. č. A 28 218, tab. 45:5.

Obj. 512

Vakovitá jáma kruhového půdorysu měla zahloubené stěny a konvexní dno. Objekt byl zkoumán pouze zčásti (tab. 14:512). Rozměry: 140 x 132 x 54 cm.

V zásypu, který vyplňovala hnědá středně ulehlá prachová hlína se nahodile objevovaly kousky uhlíků, zlomky keramiky (1), zvířecích kostí (2) a kámen (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 223 – A 28 240.
2. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 243.
3. kámen. Inv. č. A 28 242.

Obj. 513

Oválná jáma měla profil ve tvaru U s přímými stěnami a konvexním dnem. Také tento objekt byl vykopán pouze zčásti (tab. 14:513). Rozměry: 120 x 104 x 94 cm.

Tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína tvořila zásyp jámy a obsahoval zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 245 – A 28 251.
horní část nádoby s lištou, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 13, 6 cm, po. 20 cm. Inv. č. A 28 245, A 28 246, A 28 251; tab. 30:3.
2. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 252.

Obj. 515

Jáma měla kruhový půdorys a vaničkovitý profil, šikmé stěny a ploché dno (tab. 14:515). Rozměry: 180 x 158 x 68 cm.

Zásyp jámy tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2).

Popis nálezů.

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 253 – A 28 259.
2. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 260.

Obj. 517

Jáma o Ø 116 cm měla profil ve tvaru U s přímými stěnami a plochým dnem v hloubce 78 cm (tab. 16:517).

Jámu tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína s hnědožlutými ččkami prachové hlíny a drobnými zlomky vápenných konkrací. V zásypu se také nacházely zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 261 – A 28 265.
2. mazanice. Inv. č. A 28 266.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 267,

Obj. 521

Jáma měla oválný půdorys a vakovitý profil se zaoblenými stěnami a konvexním dnem. Objekt byl zkoumán pouze zčásti (tab. 16:521). Rozměry: 220 x ? x 64 cm.

Tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína obsahující zlomky keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3) a kamenný úštěp (4) vyplňovaly zásyp jámy.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 272 – A 28 290.
výduť s rytou výzdobou, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Inv. č. A 28 285, tab. 30:4.
horní část mísy se žlábkem pod okrajem, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 5 cm, po. 18 cm. Inv. č. A 28 274, tab. 30:5.
horní část hrnce, ze středně zrnité hmoty, s drsnějším povrchem. Dv. 10, 5 cm, po. 20 cm. Inv. č. A 28 272, tab. 30:6.
2. mazanice. Inv. č. A 28 292.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 294.
4. ŠI – úštěp. Inv. č. A 28 295.

Obj. 522

Kruhovou sídlištní jámu s mísovitým profilem tvořily šikmé stěny zakončené plochým dnem (tab. 16: 522). Rozměry: 160 x 160 x 26 cm.

Sídlištní jámu vyplňovala tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína, ve které se nacházely zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 296 – A 28 313.
2. mazanice. Inv. č. A 28 316.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 317.

Obj. 526

Hruškovitou jámu tvořil na povrchu kruhový půdorys. Jáma měla zahloubené stěny a ploché dno (tab. 16: 526). Rozměry: 156 x 146 x 80 cm.

Zásyp tvořila středně ulehlá prachová hlína tmavě hnědé barvy obsahující zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 348 – A 28 501.
 - okraj mísy se žlábkem a slepými oušky, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2,7 cm, po. 24 cm. Inv. č. A 28 353, tab. 31:1.
 - okraj mísy se žlábkem, ze středně zrnité hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 8, 5 cm. Inv. č. A 28 348, tab. 31:2.
 - okraj s uchem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 5,5 cm. Inv. č. A 28 360, A 28 369; tab. 31:3.
 - okraj mísy se žlábkem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3, 2 cm. Inv. č. A 28 363, tab. 31:4.
 - zlomek mísy se žlábkem pod okrajem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4, 5 cm. Inv. č. A 28 407, tab. 31:5.
 - fragment zásobnice s lištou, výčnělkem a prstovanou výdutí, z jemnozrné hmoty. Dv. 26, 5 cm. Inv. č. A 28 365, A 28 368, A 28 388; tab. 31:6.
2. mazanice. Inv. č. A 28 503, A 28 504.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 805.

Obj. 531

Nepravidelná oválná jáma s nepravidelným profilem měla šikmé stěny a ploché nepravidelné dno (tab. 17). Rozměry: 420 x 220 x 90 cm.

Jámu tvořila středně hnědá ulehlá prachová hlína tmavě hnědé barvy se zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 576 – A 28 588, A 28 592 – A 28 601.
2. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 590, A 28 602.

Obj. 532

Velká jáma měla kruhový půdorys o Ø 240 cm. Vakovitý profil jámy tvořily zahloubené stěny zakončené v hloubce 170 cm plochým dnem (tab. 16:532).

Tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína tvořila zásyp jámy. Kromě zlomků keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3) obsahoval zásyp kostěný nástroj (4) a kamennou palici (5).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 604 – A 28 635, A 28 641 – A 28 648, A 28 654 – A 28 676.
okraj velké mísy s uchem, ze středně zrnité hmoty, se zdrsňeným povrchem výdutě.
Dv. 8 cm. Inv. č. A 28 641, tab. 32:1.
2. mazanice. Inv. č. A 28 638, A 28 651, A 28 677.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 639, A 28 652, A 28 678.
4. kostěný nástroj s tupým hrotem. D. 9 cm, max. š. 3 cm. Inv. č. A 28 636, tab. 44:7.
5. kamenná palice s obvodovým žlábkem. Dd. 10,4 cm, v. 7cm, šířka žlábků 5 cm.
Inv. č. A 28 649, tab. 46:4.

Obj. 535

Jáma soudkovitého tvaru měla kruhový půdorys o Ø 230 cm, zahloubené stěny a ploché dno v hloubce 170 cm (tab. 16:535).

Zásyp jámy tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína, ve které se nacházely zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 680 – A 28 739.

okraj s vodorovnými rýhami, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem.

Dv. 3, 5 cm. Inv. č. A 28 681, tab. 32:2.

2. mazanice. Inv. č. A 28 742.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 743.

Obj. 537

Jáma o Ø 220 cm měla kruhový půdorys a hruškovitý profil s plochým dnem v hloubce 82 cm a zahloubenými stěnami (tab. 18:537).

Výplň jamy tvořila tmavě hnědá ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 750 – A 28 780.

2. mazanice. Inv. č. A 28 782.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 783.

Obj. 539

Pravidelná jáma kruhového půdorysu měla Ø 200 cm. Zahloubené stěny a mírně konvexní dno tvořily vakovitý profil. Jáma byla hluboká 60 cm (tab. 18:539).

Středně ulehlá prachová hlína tmavě hnědé barvy se zlomky keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3) a ŠI (4) tvořila obsah jámy.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 28 792 – A 28 827.

2. mazanice. Inv. č. A 28 830.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 28 831.

4. ŠI – škrabadlo na čepeli. D. 4,5 cm, š. 1,4 cm, max. v. 0,7 cm. Inv. č. A 28 828, tab. 45:6.

Obj. 549

Jáma měla nepravidelný půdorys a vakovitý profil. Stěny byly zahlobené a dno konvexní (tab. 18:549). Rozměry: 180 x 140 x 56 cm. Jámu porušoval nedatovaný obj. 550. Zásobní jáma 550 měla shodný zásyp, který ale neobsahoval žádné nálezy (tab. 18:550).

Zásyp jámy tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3), KI (4) a ŠI (5).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 29 141 – A 29 188.

okraj mísy, ze středně zrnité hmoty, s hrubě modelovaným povrchem. Dv. 3,5 cm, po. 29 cm. Inv. č. A 29 143, tab. 34:1.

fragment předmětu, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4 cm, dš. 4, 8 cm. Inv. č. A 29 141, tab. 34:2.

část misky, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3, 6cm, po. 7 cm. Inv. č. A 29 145, tab. 34:3.

zlomek mísy, z hrubozrné hmoty, s drsnějším tělem. Dv. 5, 3 cm. Inv. č. A 29 184, tab. 34:4.

spodní část hrnce, ze středně zrnité hmoty, s drsnějším povrchem. Dv. 7, 5 cm. Inv. č. A 29 157, A 29 158, A 29 171, A 29 185; tab. 34:5.

2. mazanice. Inv. č. A 29 191.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 29 192

4. kostěné dlátko, d. 9 cm. Inv. č. A 29 190, tab. 44:3.

5. lichoběžníkový bifaciálně retušovaný artefakt se srpovým leskem. Dd. 3,8 cm, š. 1,1 – 2 cm. Inv. č. A 29 189, tab. 45:7.

Obj. 552

Jáma oválného půdorysu měla mísovitý profil s konvexními stěnami a nepravidelným dnem (tab. 18.552). Rozměry: 194 x 168 x 46 cm.

Tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3) tvořila obsah jámy.

Popis nálezů.

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 29 361 – A 29 382.

2. mazanice. Inv. č. A 29 384, A 29 385.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 29 386.

Obj. 553

Jáma měla kruhový půdorys a nepravidelný profil se zahloubenými stěnami a šikmým dnem. Objekt byl zkoumán pouze zčásti (tab. 18:553). Rozměry: 180 x ? x 156 cm.

Zásyp jámy tvořila středně ulehlá hlína tmavě hnědé barvy se zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 29 388 – A 29 591.

okraj mísy, z plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2, 7 cm, po. 22 cm.

Inv. č. A 29 390, tab. 32:4.

okraj mísy, z jemně plavené hmoty, s drsnějším povrchem. Dv. 3, 5 cm. Inv. č. A 29 389, tab. 32:5.

podhrdlí s rytou výzdobou, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem.

Inv. č. A 29 421, tab. 32:6.

výduť s rytou výzdobou, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Inv. č. A 29 422, tab. 32:7.

část cedníku, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Inv. č. A 29 590, tab. 32:8.

2. mazanice. Inv. č. A 29 593.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 29 594.

Obj. 555

Jáma kruhového půdorysu byla zkoumána jen zčásti. Vakovitý profil tvořily zahloubené stěny a nepravidelné dno (tab. 18:555). Rozměry: 126 x ? x 90 cm.

Výplň objektu tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína obsahující zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 29 703 – A 29 724.

ucho s plastickou výzdobou, z plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Inv. č. A 29 739,

tab. 32:10.

2. zvířecí kosti. Inv. č. A 29 725.

Obj. 556

Vakovitá jáma měla kruhový půdorys, zahloubené stěny a nepravidelné dno (tab. 19:556). Rozměry: 124 x 100 x 80 cm.

Zásyp tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 29 727 – A 29 804.

hrnek s uraženým uchem, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 6, 5 cm, po. 9, 6 cm, pd. 4, 2 cm. Inv. č. A 29 728, A 29 736, A 29 801, tab. 33:1.

2. mazanice. Inv. č. A 29 806.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 29 807.

Obj. 557

Jáma měla hruškovitý profil, zahloubené stěny a ploché dno. Objekt byl zkoumán pouze zčásti (tab. 19:557). Rozměry: 100 x ? x 52 cm.

Tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), zvířecích kostí (2), KI (3) a ŠI (4) tvořila zásyp jámy.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 29 810 – A 29 978.

okraj nádoby, ze středně zrnité hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 10 cm, po. 29 cm. Inv. č. A 29 815, tab. 33:2.

okraj nádoby, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3 cm. Inv. č. A 29 827, tab. 33:3.

část mísy, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 9, 5 cm. Inv. č. A 29 814, A 29 889, tab. 33:4.

část velké mísy, ze středně zrnité hmoty, s hrubě modelovaným povrchem. Dv. 14 cm, po. 35 cm. Inv. č. A 29 817, A 29 818, A 29 824, A 29 825, A 29 895; tab. 33:5.

2. zvířecí kosti. Inv. č. A 29 982.
3. část kostěného šídla, dd. 5,2 cm, max. š. 0,7 cm. Inv. č. A 29 981, tab. 44:1.
4. ŠI – úštěpy. Inv. č. A 29 980.

Obj. 558

Jáma kruhového půdorysu měla vakovitý profil tvořený zahloubenými stěnami a plochým dnem. Objekt byl odkryt jen zčásti (tab. 19:558). Rozměry: 124 x ? x 140 cm.

Zásyp jámy tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína obsahující zlomky keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3) a ŠI (4).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 29 985 – A 30 037.

část mísy se žlábkem pod okrajem přerušeným slepými ouškami, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4 cm, po. 24 cm. Inv. č. A 29 985, tab. 33:6.

2. mazanice. Inv. č. A 30 040, A 30 041.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 30 042, A 30 043.
4. ŠI – úštěp. Inv. č. A 30 038.

Obj. 563

Jáma hluboká 100 cm měla nepravidelný profil, půdorys, dno i stěny. Objekt byl zkoumán jen zčásti (tab. 20).

Výplň tvořila hnědá středně ulehlá prachová hlína obsahující velké množství keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3), jedna KI (4) a ŠI (5 – 7). V hliníku byla objevena intruze keramiky datované do kultury zvoncovitých pohárů, popelnicových polí a doby stěhování národů.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 34 876 – A 34 908, A 30 634 – A 30 742, A 30 749 – A 30 861, A 30 870 – A 30 947, A 30 952 – A 31 013, A 31 019 – A 31 063, A 31 067 – A 31 120, A 31 124 – A 31 137, A 31 139 – A 31 172, A 31 176 – A 31 177, A 31 181 – A 31 195.
hrnek bez dochovaného ucha, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. V. 6, 2 cm,

po. 8 cm, pd. 4, 5 cm. Inv. č. A 31 068, A 31 080, A 31 081, A 31 117; tab. 35:1.

okraj nádoby, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4,4 cm. Inv. č. A 30 752, tab. 35:2.

část hrnku s uraženým uchem, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4, 2 cm. Inv. č. A 31 083, tab. 35:3.

výduť nádoby s páskovým uchem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 5, 1 cm. Inv. č. A 30 887, tab. 35:4.

fragment koflíku, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3 cm. Inv. č. A 30 937, tab. 35:5.

výduť s plastickou lištou, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3,2 cm. Inv. č. A 31 084, tab. 35:6.

část mísy, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3, 5 cm, po. 14 cm. Inv. č. A 34 880, tab. 35:7.

část hrnce, z jemnozrné hmoty, s hrubě modelovaným povrchem. Dv. 5, 6 cm, po. 14 cm. Inv. č. A 31 140, tab. 35:8.

2. mazanice. Inv. č. A 30 745, A 30 866, A 30 949, A 31 016, A 31 064, A 31 121, A 31 173, A 31 178.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 34 910, A 30 746, A 30 867, A 30 950, A 31 017, A 31 065, A 31 122, A 31 138, A 31 174, A 31 179, A 31 197.

4. kostěný nástroj, dd. 8,3 cm, max. š. 2,2 cm. Inv. č. A 31 015.

5. ŠI – nedokončená šipka? se srpovým leskem na retuši. D. 3,2 cm. Inv. č. A 30 743, tab. 45:9.

6. ŠI – inv. č. A 30 862 – A 30 865:

trojúhelníková šipka s odlomenými křídélky, dd. 2 cm, tab. 45:8;

bifaciální retušovaný hrot, d. 2,6 cm, tab. 45:10;

dva úštěpy s kúrou.

7. ŠI – úštěp, inv. č. A 30 948; úštěp s kúrou, inv. č. A 31 014; úštěp, inv. č. A 31 196; úštěp, inv. č. A 34 909.

Obj. 564

Velká jáma o rozměrech 1200 x 1100 x 175 cm byla vykopána jen zčásti a měla nepravidelný tvar (tab. 21).

Zásyp obsahoval množství keramických střepů (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3) rozptýlených v hnědé středně ulehlé prachové hlíně.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 31 199 – A 31 219, A 31 223 – A 31 309, A 31 315 – A 31 330.

okraj hrnce s uchem a povrchem zdrsňeným svislými rýhami, ze středně zrnité hmoty.

Dv. 7 cm. Inv. č. A 31 199, tab. 34:6.

okraj nádoby s uchem, ze středně zrnité hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3, 1 cm.

Inv. č. A 31 223, tab. 34:7.

okraj mísy s vodorovnou rýhou, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2,2 cm.

Inv. č. A 31 225, tab. 34:8.

okraj mísy s vodorovnou rýhou, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2, 3 cm.

Inv. č. A 31 226, tab. 34:9.

okraj mísy, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4, 5 cm. Inv. č. A 31 230,

A 31 234; tab. 34:10.

okraj velké nádoby se svisle prstovaným povrchem, ze středně zrnité hmoty. Dv. 6 cm.

Inv. č. A 31 228, tab. 34:11.

2. mazanice. Inv. č. A 31 220, A 31 310, A 31 311, A 31 331.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 31 221, A 31 312, A 31 332.

Obj. 565

Vakovitá jáma kruhového půdorysu o Ø 120 cm měla zahloubené stěny a ploché dno v hloubce 80 cm (tab. 19: 565).

Jámu vyplňovala hnědá středně ulehlá prachová hlína obsahující zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 31 334 – A 31 364.

okraj mísy s vodorovnou rýhou, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2 cm, po. 16 cm. Inv. č. A 31 335, tab. 347:12.

2. mazanice. Inv. č. A 31 365.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 31 366.

Obj. 567

Nepravidelná jáma měla stupňovitý profil se šikmými stěnami a plochým dnem (tab. 19:567). Rozměry: 310 x 162 x 66 cm.

Tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3) tvořila obsah jámy.

Popis nálezů.

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 31 378 – A 31 404.
2. mazanice. Inv. č. A 31 405.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 31 406.

Obj. 569

Jáma měla hruškovitý profil a kruhový půdorys s lalokem v JV části objektu, zahloubené stěny a ploché dno (tab. 19:569). Rozměry: 228 x 180 x 80 cm.

Obsah zásobní jámy tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína s větším množstvím keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 31 434 a A 31 451.
2. mazanice. Inv. č. A 31 452.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 31 453.

Obj. 570

Vakovitá jáma kruhového půdorysu měla zahloubené stěny a ploché dno (tab. 22:570). Rozměry: 170 x 160 x 70 cm.

Tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3) tvořila zásyp jámy.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 31 482 – A 31 605.

horní část hrnce se svisle prstovanou výdutí, z hrubozrnné hmoty. Dv. 12,8 cm, po. 31 cm.

Inv. č. 31 486, tab. 36:1.

horní část nádoby s pupíkem na výduti, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem.

Dv. 4, 9 cm, po. 6 cm. Inv. č. 31 487, tab. 36:2.

okraj misky, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2, 1 cm. Inv. č. A 31 512, tab. 36:3.

podhrdlí s rytou výzdobou, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2, 5 cm.

Inv. č. A 31 530, tab. 36:4.

podhrdlí s uchem, ze středně zrnité hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 9 cm.

Inv. č. A 31 520, tab. 36:5.

podhrdlí s plastickou výzdobou, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4 cm.

Inv. č. A 31 523, tab. 36:6.

maximální výduť se zbytkem ucha, z hrubozrné hmoty, s drsnějším povrchem pod uchem.

Dv. 6, 2 cm. Inv. č. A 31 521, tab. 36:7.

2. mazanice. Inv. č. A 31 607.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 608.

Obj. 577

Stupňovitá jáma měla nepravidelný půdorys se šikmými zahloubenými stěnami a nepravidelným dnem (tab. 22:577). Rozměry: 322 x 156 x 98 cm.

Zásyp tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína obsahující zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 31 778 a A 31 814.

2. mazanice. Inv. č. A 31 816.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 31 817.

Obj. 578

Jáma měla oválný půdorys, hruškovitý profil se zahloubenými stěnami a plochým dnem. Objekt byl zkoumán pouze zčásti (tab. 22:578). Rozměry: 148 x 120 x 80 cm.

Obsah jámy tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů.

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 31 820 – A 31 841.

hrnec, ze středně zrnité hmoty, s hlazeným povrchem. V. 20, 3 cm, po. 21, 4 cm, pd. 10 cm.

Inv. č. 31 820, A 31 822 – A 31 830, A 31 832 – A 31 834, A 31 837 – A 31 840; tab. 37:1.

2. mazanice. Inv. č. A 31 842.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 31 844.

Obj. 580

Jáma hruškovitého profilu měla kruhový půdorys o Ø 136 cm, zahloubené stěny a ploché dno. Objekt hluboký 100 cm byl zkoumán jen zčásti (tab. 22:580).

Tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3) vyplňovala obsah jámy. V zásypu byl nalezen kamenný úštěp (4) a kamenná podložka na drcení obilí (5).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 31 887 – A 31 975.

horní část misky s rýhou pod okraj a slepými oušky, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4, 5 cm, po. 34 cm. Inv. č. A 31 888, A 31 889, tab. 37:2.

spodní část hrnce, z hrubozrné hmoty, s drsnějším povrchem. Dv. 12, 7 cm, pd. 7 cm.

Inv. č. 31 935, A 31 955, A 31 966, A 31 970, tab. 37:3.

okraj misky se žlábkem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3, 3 cm.

Inv. č. 31 887, tab. 37:4

2. mazanice. Inv. č. A 31 978.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 31 979.

4. ŠI – úštěp. Inv. č. A 31 976.

5. kamenná podložka. Inv. č. A 31 981.

Obj. 583

Hruškovitá jáma nepravidelného kruhového půdorysu měla zahloubené šikmé stěny a mírně šikmé dno (tab. 22:583). Jáma byly kopána dvakrát, lze ji ztotožnit s obj. 649 (tab. 13), kde na dně ležela pohozená lidská kostra (tab. 13). Rozměry: 264 x 260 x 130 cm.

Zásyp jámy tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína s vrstvami hnědožluté a žluté prachové hlíny. Ve výplni se nacházely zlomky keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3), kamenný úštěp (4) a BI (5, 6).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 021 – A 32 034.
2. mazanice. Inv. č. A 32 039.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 32 040.
4. ŠI – úštěp. Inv. č. A 32 035.
5. BI – ulomené ostří sekerky nebo sekeromlatu. Dd. 4 cm. Inv. č. A 32 036, tab. 46:1.
6. BI – zlomek sekeromlatu s otvorem. Dd. 4,2 cm. Inv. č. A 32 037, tab. 46:2.

Obj. 588

Jáma oválného půdorysu měla pravidelný vaničkovitý profil s šikmými stěnami a plochým dnem (tab. 23:588). Rozměry: 290 x 250 x 170 cm.

Jámu tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína obsahující zlomky keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3) a ŠI (4).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 065 – A 32 117.
výduť se svíslou a vodorovnou rytou výzdobou, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3 cm. Inv. č. A 32 081, tab. 37:5.
2. mazanice. Inv. č. A 32 120.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 32 121.
4. ŠI – úštěp. Inv. č. A 32 118.

Obj. 589

Nepravidelně profilovaná jáma měla osmičkovitý půdorys, zahloubené šikmé stěny a nepravidelné dno (tab. 23:589). Rozměry: 410 x 274 x 80 cm.

Výplň jámy tvořila středně ulehlá prachová hlína tmavě hnědé barvy se zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 123 – A 32 138, A 34 650 – A 34 682.
2. mazanice. Inv. č. A 32 139.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 32 140.

Obj. 591

Vaničkovitá jáma měla oválný půdorys, šikmé stěny a konvexní dno (tab. 23:591).
Rozměry: 290 x 200 x 76 cm.

Středně ulehlá prachová hlína tmavě hnědé barvy se zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2) tvořila zásyp objektu.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 149 – A 32 186.
2. zvířecí kosti. Inv. č. A 32 188.

Obj. 598

Jáma hruškovitého profilu měla nepravidelný oválný půdorys. Stěny objektu se zahlubovaly a byly zakončeny plochým dnem (tab. 23:598). Rozměry: 160 x 136 x 50 cm.

Výplň tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína obsahující zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 307 – A 32 314.
2. mazanice. Inv. č. A 32 316.
3. zvířecích kostí. Inv. č. A 32 315, A 32 317.

Obj. 600

Oválná jáma měla hruškovitý profil se zahloubenými stěnami a plochým dnem (tab. 23:600). Rozměry: 178 x 160 x 54 cm.

Zásyp jámy tvořila středně ulehlá prachová hlína tmavě hnědé barvy se zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3). V objektu byl nalezen opracovaný paroh (4) a BI (5).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 369 – A 32 419.
okraj misky se žlábkem přerušeným slepým ouškem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2, 9 cm. Inv. č. A 32 369, tab. 39:1.
2. mazanice. Inv. č. A 32 421.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 32 423.
4. opracovaný paroh. Inv. č. A 32 422.
5. BI – zlomek ploché sekyrky. Dd. 5,4 cm, max. š. 5,2 cm. Inv. č. A 32 424, tab. 46:3.

Obj. 601

Kruhová jáma vakovitého profilu měla průměr 210 cm. Stěny jámy se zahlubovaly a v hloubce 60 cm byly zakončeny plochým dnem (tab. 23:601).

Zásyp byl tvořen tmavě hnědou středně ulehlou prachovou hlínou, která obsahovala zlomky keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3) a ŠI (4).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 425 – A 32 531.
ucho vytažené z okraje nádoby, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4, 8 cm.
Inv. č. A 32 425, tab. 39:2.
2. mazanice. Inv. č. A 32 534.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 32 535.
4. ŠI – úštěp. Inv. č. A 32 532.

Obj. 602

Hruškovitá jáma kruhového půdorysu měla zahloubené stěny a ploché dno (tab. 24:602). Rozměry: 152 x 150 x 72 cm.

Objekt vyplňovala tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 537 – A 32 578.
2. zvířecí kosti. Inv. č. A 32 579.

Obj. 613

Hruškovitá jáma o rozměrech 200 x 144 x 100 cm měla nepravidelný půdorys, zahloubené stěny a ploché dno (tab. 24:613).

Zásyp tvořila hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3) a ŠI (4).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 623 – A 32 645.
okraj misky s vodorovnými rýhami, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2 cm.
Inv. č. A 32 623, tab. 39:3.
okraj misky, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4, 9 cm. Inv. č. A 32 628,
tab. 39:4.
2. mazanice. Inv. č. A 32 650.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 32 647.
4. ŠI – úštěp. Inv. č. A 32 646.

Obj. 614

Hruškovitá jáma kruhového půdorysu měla zahloubené stěny a ploché dno (tab. 24:614). Rozměry: 160 x 150 x 64 cm.

Jámu vyplňovala středně ulehlá prachová hlína tmavě hnědé barvy se zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 651 – A 32 661.
2. mazanice. Inv. č. A 32 662.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 32 663.

Obj. 618

Jáma hruškovitého profilu měla kruhový půdorys, zahloubené stěny a šikmé dno (tab. 24:618). Rozměry: 110 x 102 x 90 cm.

Zásyp tvořila tmavě černo-šedá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), zvířecích kostí (2) a ŠI (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 801 – A 32 817.
2. zvířecí kosti. Inv. č. A 32 820.
3. ŠI – dva úštěpy. Inv. č. A 32 818, A 32 819.

Obj. 619

Oválná jáma měla vaničkovitý profil a přímé stěny. Na plochém dně byla uložena lidská kostra v silně skrčené poloze na levém boku (tab. 11). Rozměry: 100 x 90 x 24 cm.

Hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3) vyplňovala jámu.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 823 – A 32 841.
2. mazanice. Inv. č. A 32 842.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 32 843.

Obj. 620

Jáma nepravidelně kruhového půdorysu měla vakovitý profil se zahloubenými stěnami a plochým dnem (tab. 24:620). Rozměry: 164 x 160 x 90 cm.

Výplň tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína obsahující zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2). V horní části zásypu byly zaznamenány vrstvičky světlé spraše.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 845 – A 32 872.
2. zvířecí kosti. Inv. č. A 32 873.

Obj. 631

Hruškovitá jáma měla kruhový půdorys, zahloubené stěny a ploché dno. Objekt byl v západní části spojen se sídlištní jámou (obj. 632). Jejich vzájemný stratigrafický vztah byl nečitelný (tab. 24:631, 632). Rozměry: 156 x 150 x 90 cm.

Středně ulehlá prachová hlína tmavě hnědé barvy, která obsahovala zlomky keramiky (1) a zvířecí kosti (2) tvořila zásyp objektu.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 911 – A 32 920.

část koflíku bez dochovaného ucha, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem.

Dv. 7 cm, pd. 2, 4 cm. Inv. č. A 32 915, A 32 919; tab. 39:5.

2. zvířecí kosti. Inv. č. A 32 921.

Obj. 632

Jáma nepravidelně kruhového půdorysu měla vaničkovitý profil s šikmými stěnami a plochým dnem (tab. 24:632). Rozměry: 160 x 160 x 20 cm.

Objekt tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky zvířecích kostí (2). V jižní a jihozápadní části objektu se nacházela větší kumulace zlomků keramiky (1).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 923 – A 32 947.

2. zvířecí kosti. Inv. č. A 32 948.

Obj. 633

Jáma oválného půdorysu byla zkoumána pouze zčásti. Šikmé stěny a ploché dno vytvářely vaničkovitý profil mělce zachovaného objektu (tab. 25:633). Rozměry: 160 x ? x 18 cm.

Hnědá prachová hlína středně ulehlé konzistence, ve které byly rozptýleny zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3), tvořila obsah jámy.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 949 – A 32 958.

2. mazanice. Inv. č. A 32 959.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 32 960.

Obj. 639

Jáma oválného půdorysu měla vaničkovitý profil tvořený šikmými stěnami a plochým dnem (tab. 25:639). Jáma byla v superpozici se zásobní jámou (obj. 640). Rozměry: 120 x ? x 26 cm.

Obsah jámy tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína, ve které se nacházely kromě zlomků keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3), KI (4), ŠI (5) a bronz (6).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 32 962 – A 33 061.

horní a spodní část nádoby, z středně zrnité hmoty, s drsněným povrchem. Dv. horní části 13, 5 cm, dv. dolní části 18, 9 cm, po. 26 cm, pd. 13 cm. Inv. č. A 32 963 – A 32 965, A 32 973, A 33 005, A 33 022, A 33 029, A 33 033, A 33 036, A 330 60; tab. 38:1.

mísa se žlábkem pod okrajem přerušeným slepými oušky, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 8, 6 cm, po. 21 cm, pd. 7 cm. Inv. č. A 32 962, A 32 966, A 32 972, A 33 056; tab. 38:2.

výduť nádoby se svisle a vodorovně rytou výzdobou, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2, 8 cm. Inv.č. A 32 997, tab. 38:3.

tělo nádoby s páskovým uchem a vodorovnou a svislou rytou výzdobou, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 6, 2 cm. Inv. č. A 32 989, tab. 38:4.

2. mazanice. Inv. č. A 33 068.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 33 069.

4. kostěné šídlo, d. 4,7 cm. Inv. č. A 33 066, tab. 44:2.

5. ŠI – tři úštěpy. Inv. č. A 33 063 – A 33 065.

6. záušnice z dvojitého drátu se zpětnou kličkou a její zlomky, ø 1,6 cm. Inv. č. A 33 062, tab. 45:1 – 3.

Obj. 640

Hruškovitá jáma s oválným půdorysem měla zahloubené stěny a šikmé dno (tab. 25:640). Rozměry: 272 x 248 x 170 cm.

V zásypu jámy tvořeném středně ulehlou prachovou hlínou tmavě hnědé barvy, obsahující zlomky keramiky (2), mazanice (4) a zvířecích kostí (5), byla nalezena keramická nádoba (1), přeslen (3) a KI (6).

Popis nálezů:

1. koflík s páskovým uchem. V. 8,8 cm, po. 10,5 cm, pd. 2 cm. Inv. č. A 33 071, tab. 39:6.
2. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 33 072 – A 33 252.
okraj mísy se žlábkem přerušeným slepým ouškem, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3, 3 cm. Inv. č. A 33 076, A 33 114, tab. 39:7.
okraj mísy se žlábkem, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2, 2 cm, po. 12 cm. Inv. č. A 33 075, tab. 39:8.
horní část džbánu s prožlabeným uchem, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 8, 4 cm. Inv. č. A 33 072, tab. 39:10
výduť se svisle rytou výzdobou, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4 cm. Inv. č. A 33 132, tab. 39:11.
spodní část větší nádoby, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem, Dv. 5, 6 cm, pd. 13 cm. Inv. č. A 33 239, tab. 39:12.
3. zlomek hliněného přeslenu o poloměru cca 3 cm. Inv. č. A 33 254, tab. 39:9.
4. mazanice. Inv. č. A 33 256.
5. zvířecí kosti. Inv. č. A 33 257, A 33 258.
6. kostěný nástroj s tupým hrotem. D. 14,7 cm. Inv. č. A 33 253, tab. 44:8.

Obj. 641

Jáma nepravidelně kruhového půdorysu měla lichoběžníkový profil, šikmé zahloubené stěny a ploché dno (tab. 25:641). Rozměry: 190 x 180 x 40 cm.

Tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2) tvořila obsah objektu na jehož dně ležel velký neopracovaný kámen (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 33 261 – A 33 295.
2. zvířecí kosti. Inv. č. A 33 296.
3. kámen. Inv. č. A 33 297.

Obj. 642 (A, B)

Dvě jámy označené jedním číslem objektu jsem pro rozlišení označila písmeny A a B (tab. 25:642).

Větší jáma A měla oválný půdorys a hruškovitý profil se šikmo zahloubenými stěnami zakončenými plochým dnem. Rozměry: 200 x 196 x 161 cm.

Menší vakovitá jáma B měla kruhový půdorys se zahloubenými stěnami a konvexním dnem. Rozměry: 146 x 144 x 67 cm.

Zásyp obou jam tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3) a ŠI (4). Bohužel materiál obou objektů byl smíchán do hromady a označen jedním kontextem.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 33 298 – A 33 521.

horní část mísy se žlábkem pod okrajem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem.

Dv. 5, 5 cm, po. 21 cm. Inv. č. A 33 303, tab. 40:1

koflík, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 6 cm, po. 8 cm. Inv. č. A 33 350, A 33 370, A 33 498; tab. 40:2.

okraj větší nádoby, ze středně zrnité hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 7, 5 cm, po. 27 cm. Inv. č. A 33 310, tab. 40:3.

okraj velké mísy se žlábkem, z jemnozrné hmoty, s drsnějším tělem. Dv. 6, 5 cm, po. 33 cm. Inv. č. A 33 309, A 33 329; tab. 40:4.

okraj nádoby, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4 cm, po. 9 cm. Inv. č. A 33 346, tab. 40:5.

horní část mísy, z jemnozrné hmoty, s hrubě modelovaným povrchem. Dv. 7, 2 cm, po. 17 cm. Inv. č. A 33 331, tab. 40:6.

okraj mísy se žlábkem přerušným slepým ouškem, z středně zrnité hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3, 5 cm. Inv. č. A 33 299, tab. 40:7.

okraj nádoby s oválným výčnělkem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3, 6 cm. Inv. č. A 33 301, tab. 40:8.

okraj mísy se žlábkem, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4 cm. Inv. č. A 33 409, tab. 40:9.

okraj mísy se žlábkem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4 cm. Inv. č. A 33 338, tab. 40:10.

fragment koflíku s uraženým uchem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem.

Dv. 2, 2 cm. Inv. č. A 33 352, tab. 40:11.

podhrdlí s uraženým uchem a svislou rytou výzdobou, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Inv. č. A 33 384, tab. 40:12.

podhrdlí džbánu s páskovým uchem, ze středně zrnité hmoty, s hlazeným povrchem.

Dv. 9, 5 cm. Inv. č. A 33 386, tab. 40:13.

spodní část nádoby, ze středně zrnité hmoty, s hrubě modelovaným povrchem. Dv. 5, 4 cm, pd. 6 cm. Inv. č. A 33 513, tab. 40:14.

spodní část nádoby, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2, 5 cm, pd. 5 cm.

Inv. č. A 33 496, tab. 40:15.

2. mazanice. Inv. č. A 33 525.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 33 524, A 33 526, A 33 527.

4. ŠI – úštěp. Inv. č. A 33 522.

Obj. 646

Nepravidelně oválná jáma měla vaničkovitý profil se šikmými stěnami a nepravidelným dnem (tab. 25:646). Rozměry: 482 x 390 x 48 cm.

Jámu vyplňovala tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína obsahující zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 33 529 – A 33 541.

2. zvířecí kosti. Inv. č. A 33 542.

Obj. 647

Hruškovitá jáma měla oválný půdorys se zahloubenými stěnami a plochým dnem (tab. 25:647). Rozměry: 170 x 140 x 96 cm.

Tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3) tvořila zásyp objektu.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 33 544 – A 33 549.

2. mazanice. Inv. č. A 33 550.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 33 551.

Obj. 648

Jáma měla nepravidelně kruhový půdorys o průměru 130 cm a hruškovitý profil se zahloubenými stěnami. Na dně jámy byla v hloubce 120 cm odkryta pohozená kostra lidského jedince (tab. 12).

Výplň objektu tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3) a dvě bronzové záušnice (4).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 33 553 – A 33 659.

okraj mísy s oválným výčnělkem na maximální výdutí, z hrubozrnné hmoty, s drsnějším tělem. Dv. 7, 3 cm. Inv. č. A 33 556, tab. 41:1.

okraj nádoby, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3, 6 cm, po. 11 cm. Inv. č. A 33 570, A 33 594, tab. 41:2.

horní část koflíku, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 5, 5 cm, po. 10 cm. Inv. č. A 33 563, tab. 41:3.

okraj mísy s vodorovnou rýhou, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4, 5 cm. Inv. č. A 33 555, tab. 41:4.

okraj nádoby s vodorovnými rýhami, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4, 6 cm. Inv. č. A 33 553, A 33 554; tab. 41:5.

okraj nádoby s lalokem, ze středně zrnité hmoty, z hrubě modelovaným povrchem těla nádoby. Dv. 11, 1 cm. Inv. č. A 33 558, tab. 41:6.

fragment nádoby s horizontálním uchem na výdutí s rytou výzdobou, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 12, 2 cm. Inv. č. A 33 582, A 33 581; tab. 41:7.

2. mazanice. Inv. č. A 33 663.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 33 664.

4. bronzové záušnice. Inv. č. A 33 660, tab. 12:1; inv. č. A 33 661, tab. 12:2.

Obj. 649

Hruškovitá jáma nepravidelného oválného půdorysu měla nepravidelný profil se zahloubenými stěnami a konvexní dno (tab. 13). Objekt byl zdokumentován dvakrát, lze jej ztotožnit s obj. 583 (tab. 22:583). Rozměry: 150 x ? x 130 cm.

Tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2) tvořila zásyp objektu. Na dně jámy se nacházel pohozený lidský skelet.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 33 666 – A 33 671.

džbán s rytou výzdobou, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 14, 7 cm, po. 10 cm. Inv. č. A 32 022, A 32 023, A 33 666, A 33 667; tab. 13:1.

2. zvířecí kosti. Inv.č . A 33 673, A 33 674.

Obj. 650

Jáma nepravidelně oválného půdorysu měla nepravidelný profil tvořený šikmými stěnami a nepravidelným dnem (tab. 26:650). Rozměry: 300 x 284 x 44 cm.

Objekt vyplňovala středně ulehlá prachová hlína tmavě hnědé barvy, ve které byly rozptýleny zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 33 677 – A 33 683.

2. zvířecí kosti. Inv. č. A 33 684.

Obj. 651

Jáma nepravidelně kruhového půdorysu měla mísovitý profil se šikmými stěnami a šikmým dnem (tab. 26:651). Rozměry: 160 x 146 x 28 cm.

Jáma se nacházela v superpozici s objektem 652. Stratigrafický vztah nebyl čitelný, ale z dokumentace vyplývá, že jáma obj. 651 by měla porušovat objekt 652.

Tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína obsahující zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2) tvořila obsah jámy.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 33 686 – A 33 687.

2. zvířecí kosti. Inv. č. A 33 688.

Obj. 653

Dvakrát dokumentovaná jáma (lze ztotožnit s obj. 584) měla nepravidelný oválný půdorys tvořený stupňovitým profilem se šikmými stěnami a stupňovitým dnem (tab. 26:653).
Rozměry: 227 x 180 x 75 cm.

Obsah jámy tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 33 690 – A 33 717.
2. mazanice. Inv. č. A 33 718.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 33 719.

Obj. 654

Jáma oválného půdorysu měla vakovitý profil se zahloubenými stěnami a plochým dnem. Objekt byl zkoumán pouze zčásti (tab. 26:654). Rozměry: 150 x 135 x 100 cm.

Výplň tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína obsahující zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3), nahodile se objevily i uhlíky.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 33 721 – A 33 776.
 - okraj mísy s výčnělkem, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3 cm, po. 28 cm. Inv. č. A 33 722, tab. 41:8.
 - okraj mísy s vodorovnými rýhami, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 1, 5 cm. Inv. č. A 33 721, tab. 41:9.
 - horní část nádoby se dvěma uchy na plecích, z středně zrnité hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 14, 5 cm, po. 13, 5 cm. Inv. č. A 33 727, A 33 731, A 33 732, A 33 743, A 33 752, A 33 771; tab. 41:10.
 - horní část mísy, z hrubozrnné hmoty, s hrubě modelovaným povrchem těla nádoby. Dv. 14 cm, po. 29 cm. Inv. č. A 33 723 – A 33 725, tab. 41:11.
2. mazanice. Inv. č. A 33 777.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 33 778.

Obj. 655

Jáma měla oválný půdorys, mírně konvexní stěny a konvexní dno vytvářely mísovitý profil objektu. Objekt byl zkoumán pouze zčásti (tab. 26:655). Rozměry: 90 x 80 x 28 cm.

Výplň tvořila středně ulehlá prachová hlína tmavě hnědé barvy se zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 33 779 – A 33 789.
2. zvířecí kosti. Inv. č. A 33 790.

Obj. 658

V jámě nepravidelného tvaru se podařilo zachytit zásobní jámu (obj. 659) a sídlištní objekt (obj. 660). Objekt byl zkoumán pouze zčásti (tab. 27). Rozměry: 1150 x 500 x 100 cm.

Tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína obsahující velké množství zlomků keramiky (1) a zvířecích kostí (3) tvořila výplň hlíníku. V zásypu byla objevena KI (4, 5), ŠI (6), nahodilé zlomky mazanice (2) a uhlíků.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 33 817 – A 33 877, A 33 884 – A 33 951, A 33 955 – A 34 028.

horní část nádoby, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 9 cm, po. 10 cm.

Inv. č. A 33 824, tab. 42:1.

cedník, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 4, 7 cm, po. 16 cm, pd. 11 cm.

Inv. č. A 33 889, tab. 42:2.

okraj nádoby, ze středně zrnité hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 6 cm, po. 17 cm.

Inv. č. A 33 822, tab. 42:3.

horní část mísy, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 9 cm, po. 27 cm.

Inv. č. A 33821, tab. 42:4.

horní část mísy s oválným výčnělkem a dvěma vodorovnými liniemi, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3 cm, po. 24 cm. Inv. č. A 33 823, tab. 42:5.

horní část mísy se žlábkem a slepým ouškem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 5, 5 cm, po. 28 cm. Inv. č. A 33 825, tab. 42:6.

horní část mísy s vodorovnou linií přerušenu slepým ouškem, z jemnozrné hmoty,

s hlazeným povrchem. Dv. 3, 5 cm, po. 30 cm. Inv. č. A 33 962, tab. 42:7.

horní část mísy se žlábkem, z jemně plavené hmoty, s povrchem upraveným prstováním.

Dv. 11 cm, po. 30 cm. Inv. č. A 33 832, A 33 844, tab. 42:8.

horní část nádoby, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 15 cm, po. 22 cm.

Inv. č. A 33 961, A 33 983, tab. 43:1.

hrnek s uchem vytaženým z okraje a výčnělkem na pleci nádoby, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 7, 2 cm, po. 13 cm. Inv. č. A 33 817, tab. 43:2.

horní část mísy s dvojitým výčnělkem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem.

Dv. 5 cm, po. 20 cm. Inv. č. A 33 885, tab. 43:3.

okraj mísy s uchem, ze středně zrnité hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 6, 2 cm.

Inv. č. A 33 884, tab. 43:4.

okraj mísy se žlábkem přerušeným slepým ouškem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3 cm. Inv. č. A 33 886, tab. 43:5.

okraj mísy se žlábkem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3 cm.

Inv. č. A 33 892, tab. 43:6.

výduť s plastickou lištou, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4, 8 cm.

Inv. č. A 33 898, tab. 43:7.

výduť s plastickou lištou, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 5, 5 cm.

Inv. č. A 33 900, tab. 43:8.

2. mazanice. Inv. č. A 33 881, A 33 952, A 34 032.

3. zvířecí kosti. Inv. č. A 33 880, A 33 882, A 33 953, A 34 033.

4. část kostěného nástroje se zaoblenou stranou. Dd. 7,1 cm, max. š. 2,2 cm. Inv. č. A 33 878, tab. 44:6.

5. kostěné šídlo. Dd. 11 cm, max. š. 1 cm. Inv. č. A 34 029, tab. 44:4.

6. ŠI – úštěp. Inv. č. A 34 030.

Obj. 659

Vakovitá jáma měla oválný půdorys se zahlobenými stěnami a plochým dnem (tab. 27:659). Rozměry: 170 x 150 x 120 cm.

Objekt zapuštěný do hliníku obj. 658 tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína, která obsahovala drobné zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 34 035 – A 34 068.
2. mazanice. Inv. č. A 34 070.
3. zvířecí kosti. Inv. č. A 34 071, A 34 072.

Obj. 660

Mísovitá jáma zapuštěná do hlíníku obj. 658 měla pravděpodobně nepravidelně kruhový půdorys, mírně konvexní stěny a ploché dno (tab. 27:660). Rozměry: 150 x ? x 60 cm.

Výplň jámy tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. A 34 074 – A 34 086.
2. zvířecí kosti. Inv. č. A 34 087.

3. Mořice „Pololány“

Zkoumaná plocha leží přibližně 1 km jihozápadně od obce Mořice (okr. Prostějov) v polní trati „Pololány“. Na severozápadním výběžku členitého návrší rozprostírajícího se mezi Mořicemi a Pavlovicemi u Kojetína, poblíž hranice k. ú. Nezamyslice na Hané. Výběžek od západu odděluje ostrý zářez Mořického potoka a mělká terénní deprese hluboko zabíhající do výše popisovaného návrší tvoří východní hranici. Trasa dálnice protínala jeho severní svah ve směru od jihozápadu k severovýchodu. Lokalita se nachází v nadmořské výšce od 212 do 222 m n. m (*Přichystal 2002*, 3).

3. 1. Přírodní prostředí

Polní trať „Pololány se rozprostírá při severním okraji Tištínské pahorkatiny ležící v severní části Bučovické pahorkatiny, která je součástí Litenčické pahorkatiny jako geomorfologického podcelku. Reliéf krajiny se široce zaoblenými rozvodními hřbety a plochými úvalovitými údolími náleží do 2. až 3. vegetačního stupně, v současné době bezlesé oblasti. Tyto dva stupně odpovídají původní biogeografické zóně středoevropského listnatého lesa, ve kterém mají převahu duby nebo buky (*Demek a kol. 1987*).

3. 2. Historie výzkumu lokality

Poznání osídlení k. ú. Mořice od pravěku po raně historické období se opírá především o starší ojedinělé nálezy a několik menších výzkumů.

Nejstarší lidské aktivity náleží již starší době kamenné – szeletienu (*Svoboda a kol. 2002*, 150, 259). Roku 1925 našel v hliníku ležícím jižně od vsi při cestě do Pavlovic továrník R. Vařečka kamenný listovitý hrot (*Skutil 1934*, 5)

O skutečném osídlení Mořic můžeme mluvit ve spojitosti s nejstaršími zemědělci mladší doby kamenné. Nositelé kultur s lineární, vypíchanou a moravskou malovanou keramikou pravidelně osídlovali severovýchodní část obce dříve označovanou „U obrázku“, dnes areál zemědělského družstva (*Telička 1903*). Západně od Mořic v poloze „Pololání u mostka“ prokopali A. Telička dvě jámy kultury s lineární, vypíchanou a moravskou malovanou keramikou. Ojedinělý nálezy v podobě kamenného klínu pochází z tratě „Pololání od záhumení“ (*Telička 1903*, 130).

V roce 1901 A. Telička v trati „U obrázku“ prozkoumal několik objektů kultury se zvoncovitými poháry (*Telička 1903*).

Do starší doby bronzové náleží několik sídlištních jam datovaných do únětické kultury, které byly nalezeny taktéž v trati „U obrázku“. Mezi sídlištními objekty A. Telička objevil kostrový pohřeb dítěte s ozdobným kostěným amuletem a keramickou mísou. Dalších deset kostrových hrobů s keramickými a bronzovými milodary byly zachyceny v okolí bývalé obecní cihelny při těžbě hlíny (*Telička 1903*, 130). Doklady únětické kultury byly prokázány také nedaleko Mořic na lokalitách v Němčicích na Hané, v Nezamyslicích, ve Vrchoslavicích a v Tištině (*viz nálezné zprávy uložené v archivu AÚ AV ČR Brno*).

Pozdní doba bronzová až starší doba železná byla na polykulturní lokalitě doložena několika zlomky keramiky získané povrchovými sběry a menšími výkopy, které v trati „U obrázku“ provedl A. Telička. Tyto fragmenty keramiky náležely slezské a platěnické kultuře (*nálezné zprávy č. j. 837/48 a 1263/48 uložené v archivu AÚ AV ČR Brno*).

Na mírném návrší východně od Mořic byl v roce 1969 proveden záchranný archeologický výzkum při kterém bylo porušeno několik pravěkých a časně historických objektů. Do mladší fáze doby římské bylo možné datovat část odkryté jámy, ze které mimo jiné pochází stěp zdobený řadami šikmých vrypů, ohraničených vodorovnými rýhami, malý úlomek provinciální keramiky a třívrstvý parohový hřeben s obloukovitým držadlem spojený železnými nýty a zdobený na obou stranách kolem okraje dvojitou řadou tečkovitých vpichů (*Peškař 1971*). Dalším prozkoumaným objektem byla slovanská polozemnice s ohništěm v severozápadním rohu, rámcově datovatelná do 7. – 8. století (*Staňa 1971*).

Jižně od cihelny na pozemku J. Srbeckého byl při orbě náhodně odkryt slovanský kostrový hrob s náhrdelníkem složeným z 20 skleněných korálek různého vzhledu (*Dostál 196*, 149).

V rozmezí let 1998 – 1999 v souvislosti s plánovanou výstavbou dálnice D1 v úseku Vyškov – Mořice byly v této oblasti provedeny povrchové průzkumy, ze kterých se podařilo získat množství zlomků pravěkých keramických nádob a několik kamenných štípaných artefaktů (*Mikulková 1999b*).

V Mořicích „Pololánech“ se podařilo zachytit celkem 93 objektů datovaných do únětické kultury (2000 – 1800 př.n.l.) a do pozdní fáze doby římské (2. polovina 3. – 4. století n.l.).

Z celkového počtu zjištěných objektů jich 42 náleží výše zmiňované únětické kultuře. Oblast osídlená únětickým lidem byla od západu vymezena mělkým příkopem, jehož datace do únětické kultury není zcela jednoznačná. Vedoucí výzkumu M. Přichystal vychází při datování ze superpozice s objekty pozdní fáze doby římské a absence jiných pravěkých nálezů v této oblasti. Stejnou funkci přisuzuje také mělkému žlabu nacházejícím se na východní straně, kde však postrádá alespoň tuto datovací oporu (*Přichystal 2002, 5, 6*).

Z dokumentace vyplývá, že interpretace objektu 567 jako sídlištní jámy není správná. K tomuto názoru mne vede nejen tvar a rozměry objektu, které odpovídají hrobovým jámám a přítomnost lidských kostí (H 815), ale především poloha objektu. Objekt 567 ležel přímo na pohřebišti s větším počtem hrobů a respektoval orientaci ostatních hrobových jam ve směru SV – JZ. V tomto případě se tedy nepochybně jedná o hrobovou jámu. Ve veškerém následujícím textu diplomové práce bude tento objekt popisován jako hrobová jáma 567 s pohřbem 815.

3. 3. Pohřebiště

K sídlišti náleží dvě skupiny hrobů ležící v severozápadní a severovýchodní části plochy přímo mezi sídlištními objekty. Větší skupinu tvoří 11 hrobů (806 – 811, 815) uspořádaných do řad. Druhá skupina je tvořena dvěma hroby (802, 803).

Zjištěný pohřební ritus byl bez výjimky kostrový. Zemřelí byli uloženi do jam obdélného půdorysu se shodnou orientací SV – JZ. Ukládání byli ve více či méně skrčené poloze na pravém boku s pažemi před trupem. Pouze v sedmi případech se dala stanovit orientace koster a to shodně s hrobovou jámou, kdy hlava směřovala k JZ. U pěti pohřbených jedinců bylo možné rozeznat orientaci obličeje na východní stranu.

Ve čtyřech hrobech byly objeveny stopy po dřevěných schránkách. Jejich půdorysy se rýsovaly tmavými pruhy a měly obdélný tvar o délce 136 – 170 cm a šířce 45 – 85 cm. U některých rakví bylo možné na řezu pozorovat polokruhovitý tvar, z čehož lze usuzovat, že byly vydlabány z kmene velkého stromu. V hrobě 817 byly delší strany rakve v rozích protaženy, takže vznikly výčnělky, které bývají interpretovány jako rukojeti pro uchopení při přenášení rakví (Pleinerová 1960, 20).

Běžné bylo přidání pohřebního inventáře nejčastěji v podobě keramických nádob, bronzových šperků a potravy. Všechny zdejší hroby byly poznamenány druhotným zásahem. Výjimkou je hrob 816, který jako jediný zůstal neporušen.

3. 3. 1. Popis hrobů a movitých nálezů

H 802

Nepravidelnou obdélnou hrobovou jámu se zaoblenými rohy, vyplňovala světle hnědá prachová hlína. Rozměry: 165 x 129 x 8 cm. Orientace: SV – JZ.

Špatně zachovalá kostra ležela na pravém boku s hlavou k JZ a obličejem obráceným k JV na plochem nepravidelném dně. Ze skeletu se dochovaly jen zbytky lebky a dlouhých kostí (tab. 47). Hrob byl v minulosti vykraden, ale zásah se nepodařilo v zásypu hrobu rozlišit.

Z milodarů se dochovaly miniaturní nádobka (1) a džbán (2), které byly uloženy před hlavou a 2 džbány (3, 4) u nohou pohřbeného.

Popis nálezů:

1. dvojkónická miniaturní nádobka, hrubě modelovaná. V. 4,3 cm, po. 5,5 cm, pd. 3,3 cm. Inv. č. 135 212, tab. 47:a, 47:1 .
2. džbán s uchem a s 3 výčnělky na plecích, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 14 cm, po. 17 cm, pd. 9 cm. Inv. č. 135 213, tab. 47:b, 47:3.
3. část džbánu s páskovým uchem, hrubě modelovaný s hlazeným povrchem. Dochovaná v. 7,5 cm, po. 8,2 cm, pd. 3 cm. Inv. č. 135 214, tab. 47:c, 47:2.
4. část džbánu, hrubě modelovaný s hlazeným povrchem. Dochovaná v. 7 cm, po. 8,7 cm, pd. 5 cm. Inv. č. 135 215, tab. 47:d, 47:4.

H 803

Obdélníková hrobová jáma se zaoblenými rohy byla na severovýchodní straně nepatrně rozšířena. Objekt vyplňovala světle hnědá prachová hlína. Rozměry: 259 x 132 x 53 cm. Orientace: SV – JZ.

Na konkávním hladkém dně se nacházel špatně zachovalý skelet staršího jedince uloženého ve skrčené poloze na pravém boku s hlavou k JZ s obličejem k JV. Horní

končetiny byly v loktech silně ohnuty a zkříženy na hrudi. Vykradení hrobu v minulosti dokládá zjištěná šachta sekundárního zásahu, která se od okolního zásypu odlišovala tmavou barvou (tab. 48).

V hrobové jámě ležel před hlavou džbán (1), před hrudníkem se nacházela miska (2). Druhý džbán (3) uložený u dolních končetin byl po zaevidování ztracen.

Popis nálezů:

1. džbán s páskovým uchem, s výčnělkem na protilehlé straně na plecích, hrubě modelovaný s hlazeným povrchem. V. 11,8 cm, po. 10 cm, šd. 6 cm. Inv. č. 135 216, tab. 48:a, 48:1.
2. kónická miska se žlábkem pod okrajem přerušena 3 výčnělky, z plavené hmoty, s hlazeným povrchem. V. 8,3 cm, po. 21 cm, šd. 7 cm. Inv. č. 135 217, tab. 48:b, 48:2.
3. ztracený džbán. Inv. č. 135218, tab. 48:c.

H 806

Mělká hrobová jáma porušená stavebními úpravami povrchu se nacházela ve východní části větší skupiny hrobů. Obdélnou jámu se zaoblenými rohy vyplňovala prachová hlína světle hnědé barvy s hručkami středně ulehlé středně žluté prachové hlíny a zlomky keramiky (1 – 3). Rozměry: 70 x 43 x 2 cm. Orientace: SV – JZ.

Z kostry uložené na konkávním hladkém dně se dochovaly pouze zbytky dlouhých kostí (tab. 49), které náležely mladému jedinci ve věku 16 – 19 let.. Pohřební výbava tohoto hrobu se nedochovala.

Popis nálezů:

1. střep z výdutě keramické nádoby, drsněný povrch. Inv. č. 135 223, tab. 49:1.
2. střep z výdutě keramické nádoby, hlazený povrch. Inv. č. 135 224, tab. 49:2.
3. střep ze dna keramické nádoby, hlazený povrch. Inv. č. 135 225, tab. 49:3.

H 807

Výplň obdélné hrobové jámy se zaoblenými rohy tvořila světle hnědá prachová hlína. Rozměry: 163 x 85 x 50 cm. Orientace: SV – JZ.

Kostra mladého jedince ve věku 15 – 19 let uložená na plochém hladkém dně se nacházela kompletně rozházená u stěny hrobové jámy (tab. 50), s hlavou pravděpodobně

uloženou k jihozápadu. Dislokace skeletu byla způsobena sekundárním otevřením hrobu za účelem vyloupení. Zásah se v zásypu nepodařilo rozlišit. K druhotnému zásahu došlo v době, kdy byly měkké tkáně již rozloženy a jednotlivé kosti nedržely pohromadě.

Z hrobového inventáře se zachoval kamenný úštěp (1) uložený za hlavou, část hrnku (2), který se nacházel před hlavou, mezi kostmi u džbánu (6), v severozápadní části hrobu byla miniaturní miska (3), miniaturní nádobka (4) a spirálka (5) ponechané ve střední části hrobu a džbán (6) v severovýchodní části hrobu.

Popis nálezů:

1. ŠI - úštěp. D. 3,5 cm. Inv. č. 135 231, tab. 50:a, 50:2.
2. část hrnku, z plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dochovaná v. 5,7cm, po. 9 cm. Inv. č. 135 229, tab. 50:b, 50:3.
3. kónická miniaturní miska, hrubě modelovaná, z plavené hmoty, s hlazeným povrchem. V. 2,5 cm, po. 9 cm, pd. 3,8 cm. Inv. č. 135 226, tab.50:c, 50:6.
4. kónická miniaturní nádobka, hrubě modelovaná, z plavené hmoty, s hlazeným povrchem. V. 3,5 cm, po. 4,5 cm, pd. 3 cm. Inv. č. 135 227, tab. 50:d, 50:5.
5. bronzová trubičkovitá spirálka. D. 0,7 cm, ø 0,5 cm. Inv. č. 135 230, tab. 50:e, 50:1.
6. džbán s páskovým uchem, z plavené hmoty, s hlazeným povrchem. V. 8,9 cm, po. 9 cm, pd. 4,5 cm. Inv. č.135 228, tab. 50:f, 50:4.

H 808

Hrobovou jámu obdélného tvaru se zaoblenými rohy vyplňovala světle hnědá prachová hlína se zlomky keramiky, kostí a mazanice. Rozměry: 139 x 99 x 49 cm. Orientace: SV – JZ.

Na plochém hladkém dně se v severní části hrobu nacházela skupinka nádob, kterou zastupovaly mísa (1), části džbánu (2, 3) a střep z nádoby (4).

Pozůstatky lidské kostry se nepodařilo zjistit.

Popis nálezů:

1. kónická mísa se 2 přerušovanými rýhami pod okrajem, z plavené hmoty, s hlazeným povrchem. V. 4,3 cm, po. 11,4 cm, šd. 3,8 cm. Inv. č. 135 232, tab. 51:a, 51:3.
2. část džbánu s uraženým uchem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dochovaná v. 7,5 cm, po. 7 cm, šd. 5 cm. Inv. č. 135 233, tab. 51:b, 51:1.

3. část džbánu z hrubozrnné hmoty, hrubě modelovaný a hlazený povrch.

Dochovaná v. 6,3 cm, po. 5,6 cm, šd. 5 cm. Inv. č. 135 234, tab. 51:c, 51:2.

4. střep z keramické nádoby z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Inv. č. 135 235, tab. 51:d, 51:4.

H 809

Pravidelná obdélná hrobová jáma měla zaoblené rohy. Zásyp jámy tvořila světle hnědá prachová hlína se zlomky keramiky, zvířecích kostí a mazanice. Rozměry: 180 x 95 x 50. Orientace: SV – JZ.

Z kostry mladého jedince ve věku 14 – 17 let zůstaly na plochem hladkém dně zlomky zubu a fragmenty kostí postkraniálního skeletu, které byly roztroušeny po celé hrobové jámě (tab. 52). Dislokace byla způsobena vykradením hrobu v minulosti. Zásah se v zásypu jámy nepodařilo zjistit.

Z pohřební výbavy v hrobě zůstala pouze část hrnku (1) v jižní části hrobu a v severní části hrobové jámy střep z nádoby (2).

Popis nálezů:

1. část hrnku s výčnělkem na plecích na protilehlé straně, z plavené hmoty, s hlazeným povrchem. V. 5,1 cm, po. 5,7 cm, pd. 4 cm. Inv. č. 135 236, tab. 52:a, 52:1.
2. střep z keramické nádoby z plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Inv. č. 135 237, tab. 52:b, 52:2.

H 810

Obdélná hrobová jáma se zaoblenými rohy se rýsovala na sprašovém podloží jako tmavá skvrna. Zásyp tvořila světle hnědá prachová hlína. Rozměry: 196 x 115 x 115 cm. Orientace: SV – JZ.

Špatně zachovalá kostra mladého jedince ve věku 15 – 19 let ležela na plochem hladkém dně v rakvi, o rozměrech 30 x 67 x 0 cm, zasazené do žlabu. Skelet byl uložen ve skrčené poloze na pravém boku, s hlavou orientovanou směrem k jihozápadu. Horní končetiny lehce ohnuté v loktech spočívaly na břiše, dolní končetiny byly lehce pokrčené (tab. 53). Hrob byl v minulosti sekundárně otevřen a vykraden. Zásah v zásypu nebyl pozorován.

Kamenná podložka byla uložena u pravého ramene (1), na hrudníku se nacházela bronzová jehlice (2). U pravého loktu ležel keramický hrnek (3). Miska (4) byla umístěna před pánví, spirálka (5) u pánve a další spirálky (6) se nacházely na pánvi. U nohou byly uloženy zlomky džbánů (7,8). Zlomek mísy (9) ležel v severní části hrobové jámy.

Popis nálezů:

1. část kamenné podložky na drcení obilí. D.12,2 cm, š. 10,9 cm, v. 4,4 cm.
Inv. č. 135 245, tab. 53:a, 53:8.
2. bronzová jehlice s hlavicí svinutou v očko. D. 10,4 cm. Inv. č. 135 242 b,
tab. 53:b, 53:1.
3. hrnek s uraženým uchem, z plavené hmoty a hlazeným povrchem. Dv. 6,2 cm,
po. 6,5 cm, pd. 3,6 cm. Inv. č. 135 238, tab. 53:c, 53:6.
4. kónická miska se žlábkem pod okrajem přerušeným výčnělkem, z jemnozrnné hmoty,
s hlazeným povrchem. V. 4,5 cm, po. 14 cm, pd. 5,2 cm. Inv. č. 135 239, tab. 53:d, 53:9.
5. bronzová trubičkovitá spirálka, d. 0,4 cm, ø 0,7 cm. Inv. č. 134 680, tab. 53:e, 53:4.
6. bronzová trubičkovitá spirálka, d. 1,2 cm, ø 0,8 cm. Inv. č. 134 568 a, tab. 53:f, 53:2.
zlomek bronzové trubičkovité spirálky, d. 0,4 cm, ø 0,8 cm. Inv. č. 134 568 b, tab. 53:3.
zlomek bronzové trubičkovité spirálky, d. 0,4 cm, ø 0,5 cm. Inv. č. 134 569, tab. 53:5.
7. část džbánu s páskovým uchem, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem.
Dv. 12,5 cm, po. 13,8 cm. Inv. č. 135 240, tab. 53:g, 53:11.
8. džbán s páskovým uchem, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 11,4 cm,
po. 10,5 cm, pd. 6,5 cm. Inv. č. 135 241, tab. 53:h, 53:10.
9. stěp z mísy s hlazeným hrdlem a drsněnou výduť. Inv. č. 135 242 a, tab. 53:ch, 53:7.

H 811

Nepravidelná hrobová jáma se zaoblenými rohy měla obdélný tvar. Zásyp tvořila světle hnědá prachová hlína. Rozměry: 149 x 84 x 37 cm. Orientace: SV – JZ.

Pravděpodobně na pravém boku byla původně uložena kostra orientovaná JZ - SV, ze které se na plochem hladkém dně dochovaly pouze zlomky kostí (tab. 54). V minulosti došlo k vyloupení hrobu. Sekundární zásah nebyl v zásypu zjištěn.

Z pohřebních milodarů se zachoval zlomek bronzové kruhu (1) nalezený u hlavy a několik nádob uložených v severovýchodní části hrobové jámy: hrnek (2), fragment nádoby (3), část džbánu (4) a miska (5).

Popis nálezů:

1. zlomky bronzového dvojitého drátěného kruhu, předpokládaný \varnothing 2,5 cm. Inv. č. 135 250, tab. 54:a, 54:1.
2. hrnek s uraženým uchem, s výčnělkem na protilehlé straně na výduti, z plavené hmoty, s hlazeným povrchem. V. 5,6 cm, po. 5 cm, pd. 2,5 cm. Inv. č. 135 246, tab. 54:b, 54:3.
3. fragment nádoby z hrubozrnné hmoty, hrubě modelovaný, s hlazeným povrchem. Inv. č. 135 247, tab. 54:c, 54:2.
4. část džbánu s uraženým uchem, s rytou a plastickou výzdobou, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 8 cm, po. 4,2 cm, pd. 5 cm. Inv. č. 135 248, tab. 54:d, 54:5.
5. kónická miska, z hrubozrnné hmoty, hrubě modelovaná, s hlazeným povrchem. V. 4 cm, po. 9 cm, pd. 4,7 cm. Inv. č. 135 249, tab. 54:e, 54:4.

H 815

Hrobová jáma obdélného tvaru s neckovitým profilem měla hladké konkávní dno (tab. 55). Obsah jámy tvořila středně ulehlá prachová hlína světle hnědé barvy. Rozměry: 224 x 140 x 60 cm. Orientace SV – JZ?.

Na dně se nacházelo několik špatně zachovalých lidských kostí, které patřily mladému jedinci ve věku 14 – 17 let. Rozrušení skeletu a absence kostí byla způsobena druhotným zásahem v minulosti.

Pravděpodobně jediným zachovalým pohřebním milodarem byla kostěná jehlice (1) nalezena v zásypu jámy.

Popis nálezů:

1. kostěná jehlice s plochou hlavicí. D. 8,4 cm. Inv. č. 134 626, tab. 55:1.

H 816

Obdélnou hrobovou jámu se zaoblenými rohy vyplňovala prachová hlína světle hnědé barvy. Rozměry: 214 x 114 x 52 cm. Orientace: SV – JZ.

Dobře zchovalá kostra pravděpodobně starší ženy, která ležela na plochém hladkém dně uložena v rakvi o rozměrech 170 x 65 x 20 cm. Skrčená kostra uložena na pravém boku byla orientovaná hlavou k jihozápadu s obličejem natočeným k jihovýchodu. Horní končetiny byly ohnuty a spočívaly na hrudi (tab. 56).

Bohatý hrobový inventář zastupovala část nákrčníku (1), bronzová záušnice (2) a bronzové náramky (3,4,5), které byly uloženy za hlavou. Další bronzový náramek (6) se nacházel u pravého ramene spolu s osudíčkem (7). Zlomek jehlice/šídla? ležel před pánví (8), vedle byly v míse (10) umístěny zvířecí kosti (9). U pravé ruky ležel zlomek bronzového kruhu (11). Zlomky bronzové záušnice a náramku (12) se nacházely v jihozápadním rohu hrobové jámy. Oblázek (13) byl umístěn vedle pravého ramene. Na hrudníku ležely zlomky bronzového náramku (14) a na krku další část nákrčníku (15). Džbán (16) se nacházel za zády.

Popis nálezů:

1. zlomky bronzového tyčinkovitého nákrčníku s konci roztepanými a svinutými do oček.
Inv. č. 135 264, tab. 56:a, 56:1.
2. rekonstruovaný bronzový dvojitý drátěný náramek, předpokládaný \varnothing 5,5 cm.
Inv. č. 135 263, tab. 56:b, 56:3.
3. rekonstruovaný bronzový dvojitý drátěný náramek, předpokládaný \varnothing 6,8 cm.
Inv. č. 135 260 a, tab. 56:c, 56:4.
4. rekonstruovaný bronzový dvojitý drátěný náramek, předpokládaný \varnothing 6 cm.
Inv. č. 135 260 b, tab. 56:d, 56:2.
5. zlomky bronzové dvojité drátěné záušnice, \varnothing 4,2 cm. Inv. č. 135 259, tab. 56:e, 56:7.
6. zlomky bronzového drátěného náramku. Inv. č. 135 261, tab. 56:f, 56:10.
7. dvojkónické osudíčko se 3 výčnělky pod okrajem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 5,3 cm, po. 6,4 cm, pd. 3,7 cm. Inv. č. 135 255 a, tab. 56:g, 56:14.
8. zlomek bronzové jehlice/šídla. Dd. 6,8 cm. Inv. č. 135 258, tab. 56:h, 56:5.
9. zvířecí kosti. Inv. č. 135 269, tab. 56:ch.
10. kónická mísa se žlábkem pod okrajem, přerušeným 4 plastickými výčnělky, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 5,5 cm, po. 19 cm, pd. 6,6 cm. Inv. č. 135 256, tab. 56:i, 56:15.
11. zlomky bronzového dvojitého drátěného kruhu. Inv. č. 135 262, tab. 56:j, 56:12.
12. zlomky bronzové záušnice z dvojitého drátu. Inv. č. 135 268 a, tab. 56:k, 56:8.
zlomky bronzového dvojitého drátěného náramku? Inv. č. 135 268 b, tab. 56:11.
13. oblázek. D. 4,2 cm, š. 3 cm. Inv. č. 135 270, tab. 56:l, 56:13.
14. zlomky bronzového drátěného náramku. Inv. č. 135 266, tab. 56:m, 56:6.
15. zlomky bronzového tyčinkovitého nákrčníku s konci roztepanými a svinutými do oček, \varnothing 14,1 cm. Inv. č. 135 267, tab. 56:n, 56:1.

16. džbán s páskovým uchem, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 14,5 cm, po. 11 cm, pd. 6,2 cm. Inv. č. 135 257, tab.56:o, 56:16.

17. zlomek bronzového drátěného kruhu. Inv. č. 135 265, tab. 56:9.

H 817

Hrobová jáma měla obdélný tvar se zaoblenými rohy. Zásyp tvořila světle hnědá prachová hlína s drobkami keramiky. Rozměry: 183 x 127 x 56 cm. Orientace: SV – JZ.

V hrobové jámě byl skelet devíti až desítiletého dítěte uložen do rakve o rozměrech 136 x 85 x 0 cm (tab. 57). Z pohřbeného jedince se dochovalo jen několik zlomků dislokovaných kostí. Evidentní sekundární zásah se v zásypu nepodařilo zdokumentovat.

Z keramického inventáře se dochoval pouze hrnek (1) nalezený ve střední části hrobu. Jihozápadně od nádoby ležela bronzová spirálka (2) a severozápadně bronzová spirálka (3). Fragment bronzového předmětu (4) se nacházel v jihovýchodní části hrobu a střep z nádoby (5) v západní části.

Popis nálezů:

1. hrnek s uraženým uchem, s výčnělkem na protilehlé straně na výduti, z plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Na dně zbytky značky. Dv. 5cm, po. 6 cm, pd. 3,4 cm.

Inv. č. 135 271, tab. 57:a, 57:4.

2. bronzová trubičkovitá spirálka. D. 1,7 cm, ø 0,4 cm. Inv. č. 135 273, tab. 57:b, 57:1.

3. bronzová trubičkovitá spirálka. D. 1 cm, ø 0,4 cm. Inv. č. 135 274, tab. 57:c, 57:2.

4. fragmenty bronzového předmětu. Inv. č. 135 275, tab. 57:d, 57:3.

5. střep z výduti nádoby, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Inv. č. 135 272, tab. 57:e, 57:5.

H 818

Obdélnou hrobovou jámu se zaoblenými rohy vyplňovala světle hnědá prachová hlína. Rozměry: 199 x 96 x 30 cm. Orientace: SV – JZ.

V jihozápadní části hrobové jámy se nacházely dislokované lidské kosti (tab. 58) dvou jedinců. Zbytky jedince ve věku 17 – 25 let a zlomky dětské pánevní kosti. V severozápadní části jámy ležely dva velké kameny, které mohou být pozůstatkem původní úpravy hrobové jámy.

Absence pohřební výbavy byla způsobena vyloupením hrobu v minulosti. Druhotný zásah se v zásypu nepodařilo zjistit.

H 819

Obdélná hrobová jáma měla zaoblené rohy v jižní části a dva pravoúhlé rohy v severní části. Výplň jámy tvořila světle hnědá prachová hlína se zlomky keramiky (12). Rozměry: 206 x 92 x 36 cm. Orientace: SV – JZ.

Špatně zachovalá kostra pravděpodobně muže ve věku 30 – 40 let byla uložena v rakvi o rozměrech 145 x 45 x 7 cm. Pohřbený jedinec ležel v silně skrčené poloze na pravém boku s hlavou orientovanou na jihozápad, obličejem k jihovýchodu (tab. 59). Šachta sekundárního zásahu se v zásypu hrobu nepodařila zdokumentovat.

Většina pohřebního inventáře byla, při druhotném zásahu, vyjmuta ven z rakve. Uvnitř dřevěné schránky byla nalezena bronzová spirálka (1) a bronzová záušnice (2) uložené za hlavou a bronzová trubičkovitá spirálka pod hlavou (9). U levého ramene se nacházely zlomky bronzového kruhu (3) a vedle byl umístěný oblázek (4).

Džbán (5) se nacházel mimo rakev v jižním rohu hrobové jámy, v jihovýchodní části byl další džbán (6), ve stejné části se na střepech z mísy (8) nacházelo kostěné šídlo (7) a vedle část džbánu (10). Veškeré nádoby se nacházely v sekundární poloze mimo rakev. Z hrobu pochází také fragment bronzového předmětu (11).

Popis nálezů:

1. bronzová trubičkovitá spirálka. D. 0,9 cm, ø 0,5 cm Inv. č. 135 281 b, tab. 59:a, 59:3.
2. zlomky bronzové záušnice z dvojitého drátu. Inv. č. 135 284, tab. 59:b, 59:1.
3. zlomky bronzového drátěného kruhu. Inv. č. 135 282, tab. 59:c, 59:4.
4. oblázek. D. 4,5 cm, š. 4 cm. Inv. č. 135 285, tab. 59:d, 59:6.
5. džbán s páskovým uchem a rytou a plastickou výzdobou, ze středně zrnité hmoty, s hlazeným povrchem. V. 13,3 cm, po. 15 cm, pd. 8 cm. Inv. č. 135 276, tab. 59:e, 59:22.
6. džbán s rytou výzdobou, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 8,1 cm, po. 6 cm, pd. 4,5 cm. Inv. č. 135 277, tab. 59:f, 59:23.
7. kostěné šídlo. D. 7,8 cm, š. 1 cm. Inv. č. 135 280, tab. 59:g, 59:19.
8. část kónické mísy, z jemnozrné hmoty, hrubě modelovaný, s hlazeným povrchem. Dv. 4,2 cm, po. 18,8 cm. Inv. č. 135 279, tab. 59:h, 59:20.
9. bronzová trubičkovitá spirálka. D. 0,9 cm, ø 0,7 cm. Inv. č. 135 281 a, tab. 59:ch, 59:2.

10. část džbánu s plastickou výzdobou, ze zrnité hmoty, s hlazeným povrchem.

Dv. 8,7 cm, po. 9,2 cm, pd. 6 cm. Inv. č. 135 278, tab. 59:i, 59:21.

11. fragment bronzového předmětu. Inv. č. 134 694, tab. 59:5.

12. střepy ze zásypu, hrubě modelované ze středně zrnité hmoty se zahlazeným povrchem.

Během vytváření tabulek byla provedena dodatečná rekonstrukce keramiky
s inv. č. 135 287 a 135 290:

zlomek okraje mísy. Inv. č. 135 286, tab. 59:12;

zlomek okraje mísy. Inv. č. 135 287 a 135 290, tab. 59:7;

zlomek okraje mísy. Inv. č. 135 288, tab. 59:8;

zlomek okraje mísy. Inv. č. 135 289, tab. 59:11;

zlomek okraje mísy. Inv. č. 135 291, tab. 59:10;

zlomek okraje mísy. Inv. č. 135 292, tab. 59:9;

zlomek výdutě se zbytkem ryté výzdoby. Inv. č. 135 293, tab. 59:13;

zlomek výdutě blíže neurčitelné nádoby. Inv. č. 135 294, tab. 59:15;

zlomek výdutě blíže neurčitelné nádoby. Inv. č. 135 295, tab. 59:14;

zlomek výdutě blíže neurčitelné nádoby. Inv. č. 135 296, tab. 59:16;

zlomek výdutě blíže neurčitelné nádoby. Inv. č. 135 297, tab. 59:17;

zlomek dna nádoby. Inv. č. 135 298, tab. 59:18.

3. 4. Sídliště

Sídelní areál se nacházel v západní části plochy na svahu nad Mořickým potokem. Jeho součástí bylo přibližně 30 objektů rozptýlených po celé ploše archeologického výzkumu. Větší koncentrace se nacházela pouze v blízkosti větší skupiny hrobů.

Z celkového počtu 30 objektů lze 26 označit jako zásobní jámy, převážně kruhového nebo oválného půdorysu s hruškovitým profilem a rovným dnem, hluboké až 1,86 m (obj. 514, 516, 517, 538 – 542, 544, 562, 563, 565, 568, 569, 575 – 577, 580, 584 – 586, 588 – 591) a čtyři jámy sídlištního charakteru (obj. 558, 572, 581 a 587) s nepravidelným půdorysem a neckovitým profilem.

Půdorysy nadzemních obytných staveb datovaných do únětické kultury se nepodařilo zjistit, neboť sloupové stavby mohou být zachytitelné jen za mimořádně příznivých podmínek.

Pro únětickou kulturu je příznačným jevem pohřbívání či pohazování lidských jedinců do sídlištních objektů. V Mořicích byly takto využity zásobní jámy obj. 516, 538, 539, 563 a 568.

Jako pozůstatek rituálu by se dalo označit velké množství střepů z různých zásobnic nalezené v zásypu jámy obj. 544.

3. 4. 1. Popis objektů a movitých nálezů

Obj. 514

Jáma nacházející se ve východní části zkoumané plochy měla oválný půdorys, podélný vakovitý profil, konkávní hladké stěny s výrazným sklonem a konkávní nepravidelné dno (tab. 67:514). Rozměry: 1,71 x 1,48 x 0,42 m. Orientace: SZ – JV.

Zásyp tvořila středně ulehlá tmavě hnědá prachová hlína, ve které se nacházely zlomky keramiky(1), malé zlomky mazanice (2) a zlomky zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 133 343 – 133 349.

podhrdlí se třemi vodorovnými liniemi přerušenými svislým výčnělkem, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 5 cm. Inv. č. 133 344, tab. 71:8.

2. mazanice. Inv. č. 133 351.
3. zvířecí kosti. Inv. č. 133 352.

Obj. 516

Hruškovitou jámu s nepravidelným půdorysem a konvexními nepravidelnými stěnami (tab. 60) vyplňovala středně ulehlá tmavě hnědá prachová hlína se zlomky malých kamenů, střední zlomky keramiky (1), malými zlomky mazanice (2) a zvířecích kostí (3). Rozměry: 1,4 x 1,32 x 1,21.

Nad plochým hladkým dnem se v hloubce 1,1 m nacházely dobře zachované kosterní pozůstatky. Neporušený lidský skelet, orientovaný JV – SZ s obličejem otočeným k jihu, byl uložený na pravém boku ve skrčené poloze, horní část těla měl otočenou na břišní stranu s levou rukou za zády a pravou pod břichem. U tohoto pohřbu nebyly nalezeny žádné milodary.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 133 355 – 133 367.

horní část nádoby, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 6, 6 cm, po. 11 cm.

Inv. č. 133 355, tab. 71:1.

2. mazanice. Inv. č. 133 369.
3. zvířecí kosti. Inv. č. 133 370.

Obj. 517

Jáma oválného půdorysu měla hruškovitý profil s konvexními hladkými stěnami a konkávní hladké dno (tab. 67:517). Orientace: SV – JZ. Rozměry: 1,32 x 1,26 x 0,84 m.

Výplň záspy tvořila středně ulehlá tmavě hnědá prachová hlína, která obsahoval malé zlomky keramiky (1).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 133 372 – 133 377.

Obj. 538 / H 804

Jáma hruškovitého profilu měla kruhový půdorys, stěny konvexní hladké a konkávní hladké dno (tab. 61).

Zásyp tvořila středně ulehlá tmavě hnědá prachová hlína obsahující malé zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2).

V zásypu jámy v hloubce 0,45 m, tedy 32 cm nade dnem, byl odkryt lidský skelet. Dobře zachovalá neporušená kostra byla uložena na pravém boku, orientovaná SZ – ZV. Ruce měla ohnuty do pravého úhlu a nohy natažené. Pohřeb neobsahoval žádný pohřební inventář.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 133 921 – 133 923.
2. zvířecí kosti. Inv. č. 133 925.

Obj. 539 / H 805

Na dně jámy nepravidelného půdorysu, orientovaném SV – JZ, o rozměrech 1,62 x 1,44 x 1,1 m, s hruškovitým profilem byl v hloubce 1,05 m nalezen dobře zachovalý lidský skelet orientovaný JZ – SV. U kostry uložené na pravém boku ve skrčené poloze byla zjištěna dislokace hrudníku, spodních obratlů a pánve způsobena pravděpodobně drobnou faunu nebo sekundárním zásahem, který se v zásypu jámy nepodařilo zachytit (tab. 62).

Za hlavou byl umístěn hrnek (1) a vedle se nacházela škeble (3). Miniaturní miska (2) ležela v oblasti před hlavou.

Tmavě hnědý zásyp jámy tvořila středně ulehlá prachová hlína, ve které se kromě zlomků keramiky (4) a zvířecích kostí (5) nacházel bronzový řetízek (6).

Popis nálezů:

1. hrnek s uchem vytaženým z okraje, z plavené jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem.
V. 5 cm, po. 7,7 cm, pd. 4 cm. Inv. č. 135 219, tab. 62:a, 62:1.
2. miniaturní kónická miska z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem.
V. 2,8 cm, po. 5,5 cm, pd. 3 cm. Inv. č. 135 220, tab. 62:b, 62:2.
3. říční škeble. Inv. č. 135 221, tab. 62:c.
4. zlomky keramických nádob. Inv. č. 133 926 – 133 930.
5. zvířecí kosti. Inv. č. 133 932.
6. bronzový řetízek. Dd. 3,7 cm. Inv. č. 135 222, tab. 62:3.

Obj. 540

Hruškovitá jáma s oválným půdorysem orientovaným SV – JZ měla konvexní hladké stěny a ploché hladké dno (tab. 67:540). Rozměry: 1,73 x 1,06 x 1 m.

Vrchní část zásypu (k. 141) jámy byla tvořena středně ulehlou tmavě hnědou prachovou hlínou obsahující zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2). Spodní část zásobní (k. 198) jámy vyplňovala středně ulehlá středně žlutá prachová hlína bez dalších komponent.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 133 933 – 133 937.
2. zvířecí kosti. Inv. č. 133 939.

Obj. 541

Jáma o rozměrech 1,22 x 1,22 x 0,4 měla nepravidelný půdorys a hruškovitý profil s konvexními hladkými stěnami a ploché hladké dno (tab. 67:541).

Středně ulehlá tmavě hnědá prachová hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3) a velkých kamenů vyplňovala obsah jámy.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 133 940 – 133 947.
podhrdlí s vodorovnou rytou linií, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4 cm.
Inv. č. 133 941, tab. 71:5.
2. mazanice. Inv. č. 133 949.
3. zvířecí kosti. Inv. č. 133 950.

Obj. 542

Velká jáma oválného půdorysu orientovaná SV – JZ měla hruškovitý profil s konvexními nepravidelnými stěnami a plochým dnem (tab. 67: 542). Rozměry: 2,46 x 2,22 x 1,46 m.

Výplň jámy tvořily tři vrstvy středně ulehlé tmavě a světle hnědé prachové hlíny s malými kameny, se zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 133 951, 133 954 – 133 968, 133 971 – 133 992.

podhrdlí s lištou a svislým výčnělkem, ze středně zrnité hmoty, s drsněným povrchem těla nádoby. Dv. 5 cm. Inv. č. 133 973, tab. 71:7

2. mazanice. Inv. č. 133 994.

3. zvířecí kosti. Inv. č. 133 952, 133 970, 133 995.

Obj. 544

Na dně hruškovité jámy oválného půdorysu (tab. 67:544), orientované S – J, bylo nalezeno množství keramických střepů velkých nádob (1). Rozměry: 1,41 x 1,19 x 0,9 m.

Ve výplni zásobní jámy tvořené středně ulehlou tmavě hnědou prachovou hlínou se dále nacházely zlomky mazanice (2), zvířecích kostí (3) a uhlíky.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 133 998 – 134 153.

nádoba se třemi rytými vodorovnými liniemi přerušenými pupíkem, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 16, 5 cm, po. 22 cm. Inv. č. 134 009, 134 045, 134 068, 134 070, 134 076, 134 079; tab. 72:1.

mísa s drsněným povrchem těla nádoby, ze středně zrnité hmoty. V. 18, 2 cm, po. 37 cm, pd. 15 cm. Inv. č. 133 997, 134 028, 134 030, 134 043, 134 055, 134 059, 134 124; tab. 72:2.

horní část zásobnice s lištou a svislým výčnělkem, z jemnozrné hmoty, s drsněným povrchem těla nádoby. Dv. 25 cm, po. 28 cm. Inv. č. 134 011, 134 039, 134 060, 134 085, 134 103, 134 109; tab. 72:3.

horní část zásobnice s lištou, z jemnozrné hmoty, s drsněným povrchem těla nádoby. Dv. 36 cm, po. 36 cm. Inv. č. 134 006, 134 021, 134 022, 134 081, 134 083, 134 087; tab. 73:1

hrnec se svisle prstovanou výdutí a lalokem na okraji, ze středně zrnité hmoty. Dv. 29, 2 cm, po. 28 cm. Inv. č. 134 094, 134 105; tab. 73:2.

horní část zásobnice se dvěma lištami a třemi uchy, z jemnozrné hmoty, s drsněným povrchem těla nádoby. Dv. 29, 1 cm, po. 34 cm. Inv. č. 134 027, 134 032, 134 067, 134 095; tab. 73:3.

horní část zásobnice s lištou, z jemnozrné hmoty, s drsněným povrchem těla nádoby. Dv. 33 cm, po. 37 cm. Inv. č. 134 006, 134 080, 134 081, 134 092; tab. 73:4.

horní část zásobnice se dvěma vodorovnými rýhami přerušenými čtyřmi výčnělky,

z jemnozrné hmoty, s drsněným povrchem těla nádoby. Dv. 18, 6 cm, po. 35 cm.

Inv. č. 134 066, 134 072, 134 084, 134 097, 134 098; tab. 74:1.

spodní část zásobnice se svisle prstovanou výdutí, z jemnozrné hmoty. Dv. 32 cm, pd. 15, 2 cm. Inv. č. 134 110, 134 129, 134 131; tab. 74:2.

spodní část zásobnice se svisle prstovanou výdutí, z jemnozrné hmoty. Dv. 26 cm, pd. 14 cm. Inv. č. 134 116, 134 127; tab. 74:3.

horní část svisle prstované nádoby, z hrubozrné hmoty. Dv. 13, 2 cm, po. 37 cm.

Inv. č. 134 012, 134 020; tab. 75:1.

horní část svisle prstované nádoby, z hrubozrné hmoty. Dv. 10 cm, po. 32 cm.

Inv. č. 134 032, 134 034; tab. 75:2.

horní část vodorovně prstované nádoby, z hrubozrné hmoty. Dv. 11 cm, po. 27 cm.

Inv. č. 134 019, 134 037, 134 048; tab. 75:3.

dno nádoby, z jemnozrné hmoty, s drsněným povrchem. Dv. 2, 4 cm, pd. 14 cm.

Inv. č. 134 132, tab. 75:4.

dno nádoby, ze středně zrnité hmoty, se svisle prstovaným tělem nádoby. Dv. 7 cm,

pd. 16 cm. Inv. č. 134 118, 134 125; tab. 75:5.

zásobnice s přesekávanou lištou a třemi výčnělky, z jemnozrné hmoty, s drsněným tělem nádoby. V. 39, 5 cm, po. 24 cm, pd. 12 cm. Inv. č. 134 062, 134 073, 134 074, 134 098, 134 112, 134 117; tab. 76:1.

zásobnice se třemi vodorovnými rytými linie přerušeny výčnělkem a pěti svislými rytými liniemi, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem, ve spodní části nádoby s drsněným povrchem. V. 31, 8 cm, po. 15 cm, pd. 11 cm. Inv. č. 134 008, 134 023, 134 064, 134 065, 134 076, 134 078; tab. 77:1.

2. mazanice. Inv. č. 134 158.

3. zvířecí kosti. Inv. č. 134 155.

Obj. 558

Nepravidelná jáma měla mísovitý profil s konkávními hladkými stěnami a hladkým dnem (tab. 68:558). Orientace: SV – JZ. Rozměry: 0,88 x 0,74 x 0,16 m.

Výplň tvořila středně ulehlá tmavě hnědá prachová hlína se zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 524 – 134 527.

výduť nádoby se třemi vodorovnými rytými liniemi. Dv. 4, 6 cm. Inv. č. 134 524, tab. 71:6.

2. zvířecí kosti. Inv. č. 134 528.

Obj. 562

Jáma hruškovitého profilu měla oválný půdorys orientovaný SZ – JV s konvexními hladkými stěnami a plochým hladkým dnem (tab. 68:562). Rozměry: 1,6 x 1,29 x 0,77 m.

Jámu vyplňovala středně ulehlá tmavě hnědá prachová hlína s příměsí zlomků keramiky (2), mazanice (3) a zvířecích kostí (4). Ve spodní části se nacházela kumulace velkých zlomků kamenných podložek na drcení obilí (5) a rozbitá nádoba (1).

Popis nálezů:

1. hrnec se svisle prstovanou výduť, z hrubozrnné hmoty. V. 15, 8 cm, po. 14 cm, pd. 10, 5 cm. Inv. č. 134 536, tab. 78:1.

2. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 537 – 134 563.

horní část zásobnice s lištou, z jemnozrnné hmoty, s prstovaným tělem nádoby. Dv. 22 cm, po. 34 cm. Inv. č. 134 537, tab. 78:2.

přepálený okraj nádoby s vodorovnými a svislými rytými liniemi, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 10, 5 cm. Inv. č. 134 538, 134 541; tab. 79:1.

podhrdlí s lištou, z jemnozrnné hmoty, s drsněným povrchem těla nádoby. Dv. 14 cm. Inv. č. 134 542, tab. 79:2.

spodní část nádoby, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4, 5 cm, pd. 7, 5 cm. Inv. č. 134 561, tab. 79:3.

3. mazanice. Inv. č. 134 564.

4. zvířecí kosti. Inv. č. 134 565.

5. zlomky kamenných podložek. Inv. č. 134 567.

Obj. 563 / H 813, 814

Hruškovitá jáma s nepravidelným půdorysem měla v S části objektu lalokovitý výběžek. Jáma o rozměrech 2,33 x 1,6 x 1,02 m byla orientovaným SV – JZ, měla konvexní hladké stěny a ploché dno (tab. 65).

V zásypu jámy v hloubce 70 cm byl uložen špatně zachovalý lidský skelet (H 813, tab. 63, 65) ve skrčené poloze na pravém boku orientovaný JV – SZ, s rozrušenou horní částí těla způsobenou pravděpodobně druhotným zásahem. Tomuto pohřbu náležel džbánek (1) uložený v severní části hrobu a džbán (2), který se nacházel v jižní části. V blízkosti střední části rozrušeného těla byla objevena bronzová spirálka (3). V zásypu tvořeném středně ulehlou středně hnědou prachovou hlínou se nacházely zlomky keramiky (4) a zvířecích kostí (5).

V hloubce 90 cm byl objeven druhý lidský skelet (H 814, tab. 64, 65), který téměř kopíroval polohu jedince uloženého nad ním. Dobře zachovalá kostra ve skrčené poloze orientovaná JV - SZ spočívala na zádech. Dolní končetiny a obličej pohřbeného jedince byly otočeny doprava směrem k východu. U tohoto pohřbu nebyly zjištěny žádné milodary. V zásypu tmavě hnědé barvy se nacházely zlomky keramiky (6), zvířecích kostí (7), velké zlomky kamenů a kamenných podložek na drcení obilí (8).

Popis nálezů:

1. menší džbán s uraženým uchem, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem.

V. 12 cm, po. 10 cm, 6 cm. Inv. č. 134 588, tab. 63:c, 63:3.

2. džbán s páskovým uchem, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem.

V. 13 cm, po. 14,6 cm, pd. 8,6 cm. Inv. č. 134 589, tab. 63:b, 63:2.

3. bronzová trubičkovitá spirálka, d. 1,4 cm, \varnothing 0,7 cm. Inv. č. 135 254, tab. 63:a, 63:1.

4. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 570 – 134 585.

nádobka, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 7 cm, po. 8 cm, pd. 4 cm.

Inv. č. 134 570, 134 583; tab. 65:1.

horní část nádoby, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 7, 6 cm, po. 13 cm.

Inv. č. 134 590, 134 609; tab. 65:2.

5. zvířecí kosti. Inv. č. 134 587.

6. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 590 – 134 612.

7. zvířecí kosti. Inv. č. 134 614.

8. tři zlomky kamenných podložek. Inv. č. 134 615.

Obj. 565

Velká hruškovitá jáma nepravidelného půdorysu. Nepravidelné stěny objektu byly zakončeny plochým hladkým dnem (tab. 68:565). Orientace: S – J. Rozměry: 2,96 x 2,73 x 1,86 m.

V zásypu jámy se podařilo rozlišit 5 vrstev (k. 188 – 192) středně ulehlé prachové hlíny tmavě hnědé barvy. Na povrchu měl zásyp tmavě hnědé zbarvení (k. 188) a obsahoval zlomky keramiky (1) a kámen, další tři vrstvy žluté barvy (k. 189 – 191) byly bez nálezů a spodní světle černá vrstva (k. 192) obsahovala zlomky keramiky (2) a zvířecích kostí (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 617 – 134 620.
2. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 622 – 134 624.
3. zvířecí kosti. Inv. č. 134 625.

Obj. 568 / 820

Hruškovitá jáma s oválným profilem orientovaným SZ – JV měla konvexní hladké stěny a nepravidelné dno (tab. 66). Výplň tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (5), mazanice (6), zvířecích kostí (7) a šídel (8, 9). Rozměry: 2,44 x 2 x 0,82 m.

Nade dnem byla uložena špatně zachovalá lidská kostra. Jedinec, který původně ležel na pravém boku, měl rozrušenou celou horní část skeletu a některé kosti zcela chyběly. Kónickou šachtu sekundárního zásahu pravděpodobně zachycuje kontext 193, na plánu H 815 (obj. 567).

Z přidaných milodarů se dochovala zrekonstruovaná část menšího džbánu (4), severněji stál druhý džbánek (1). Východně od těla se nacházel střep ze zásobnice (2) a severovýchodně u stěny jámy ležel větší kámen (3).

Popis nálezů:

1. menší džbán s páskovým uchem, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. V. 10 cm, po. 8,5 cm, pd. 5,5 cm. Inv. č. 135 302, tab. 66:a, 66:1.
2. střep velké nádoby s oválným výčnělkem a dvěma vodorovnými rytými liniemi na rozhraní podhrdlí a výdutě drsněné prstováním, z jemnozrné hmoty. Inv. č. 135 300, tab. 66:b, 66:2.
3. kámen. Inv. č. 135 301, tab. 66:c.
4. část menšího džbánu bez dochovaného ucha, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. V. 8,7 cm, po. 10 cm, pd. 5,8 cm. Inv. č. 135 305, 135 306, 135 308, 135 312, 135 316, 135 317, 135 324, 135 325; tab. 66:d, 66:3.

5. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 627 – 134 648, 134 654 – 134 669, 135 303 – 135 325.
okraj mísy se žlábkem, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3, 5 cm.
Inv. č. 134 655, tab. 66:6.
okraj mísy se žlábkem, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2, 3 cm.
Inv. č. 134 627, tab. 66:7.
výduť s rytou výzdobou, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3 cm.
Inv. č. 135 309, tab. 66:8.
6. mazanice. Inv. č. 134 651, 134 671.
7. zvířecí kosti. Inv. č. 134 652, 134 672.
8. kostěné šídlo. D. 4 cm, š. 0,2 – 1,4 cm. Inv. č. 134 649, tab. 66:4.
9. část kostěného šídla. Dd. 4,3 cm, š. 0,7 cm. Inv. č. 134 649, tab. 66:5.

Obj. 569

Jáma oválného půdorysu orientovaného Z – V měla vakovitý profil s konvexními hladkými stěnami a konkávní hladké dno (tab. 68:569). Rozměry: 1,25 x 1,14 x 0,38 m.

Tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína výplně obsahovala zlomky keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3) a drtidlo (4).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 673 – 134 675.
okraj mísy, ze středně zrnité hmoty, s drsněným povrchem těla nádoby. Dv. 7 cm.
Inv. č. 134 674, 134 675; tab. 71:2.
2. mazanice. Inv. č. 134 677.
3. zvířecí kosti. Inv. č. 134 678.
4. kamenné drtidlo. Inv. č. 134 679.

Obj. 572

Jáma o rozměrech 1,76 x 0,88 m s dochovanou hloubkou 0,09 m byla orientovaná SZ – JV. Objekt měl obdélníkový tvar neckovitého profilu s přímými hladkými stěnami a plochým hladkým dnem (tab. 68:572).

Zásyp tvořila kyprá středně hnědá písčitá hlína, která obsahoval drobné valouny, zlomky keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3) a ŠI (4).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 683 – 134 687.
2. mazanice. Inv. č. 134 690.
3. zvířecí kosti. Inv. č. 134 691.
4. ŠI – zlomek čepelky. Dd. 1,8 cm, š. 1,6 cm. Inv. č. 134 688, tab. 71:12.

Obj. 575

Hruškovitá jáma měla oválný půdorys orientovaný S-J, konvexní hladké stěny a ploché hladké dno (tab. 68:575). Rozměry: 1,3 x 1,22 x 1,04 m.

Jámu vyplňovala středně ulehlá tmavě hnědá prachová hlína, ve které se nahodile objevovaly drobné zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 695 – 134 710.
2. zvířecí kosti. Inv. č. 134 712.

Obj. 576

Nepravidelný S-J orientovaný půdorys hruškovité jámy byl 2,14 m dlouhý a 1,94 m široký. V hloubce 1,4 m se nacházelo ploché hladké dno. Stěny objektu měly konvexní hladký tvar (tab. 69:576).

Zásyp jámy tvořily 3 vrstvy středně ulehlé prachové hlíny, z nichž prostřední, středně hnědé barvy, od sebe oddělovala dvě tmavě hnědé vrstvy. V horní vrstvě zásypu se nacházely zlomky keramiky (1) a mazanice (2), prostřední vrstva neobsahoval žádné komponenty a ve spodní byly nalezeny jen zlomky keramiky (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 713 – 134 721.
okraj mísy se žlábkem, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3 cm.
Inv. č. 134 729, tab. 71:3.

okraj nádoby, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2, 5 cm. Inv. č. 134 713, tab. 71:4.

2. mazanice. Inv. č. 134 722.

3. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 723 – 134 732.

Obj. 577

Oválná jáma orientovaná SZ – JV měla válcovitý profil, přímé hladké stěny a konkávní hladké dno (tab. 69:577). Rozměry: 2,3 x 2,2 x 1,2 m.

Objekt vyplňovaly čtyři vrstvy zásypu (k. 207 – 210) středně ulehlé prachové hlíny. Horní tmavě hnědá vrstva (k. 207) obsahovala drobký mazanice, prostřední vrstva (k. 208) středně hnědé barvy, bez komponent, půlila tmavě žlutou vrstvu (k. 210), která také neobsahovala žádné nálezy nebo příměsi. Spodní vrstva (k. 209) se zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2), měla tmavě hnědou barvu.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 734 – 134 741.

2. zvířecí kosti. Inv. č. 134 743.

Obj. 580

Nepravidelná jáma hruškovitého profilu měla rozměry 2,02 x 2 x 1,22 m, konvexní hladké stěny a ploché hladké dno (tab. 69:580).

Výplň tvořily 4 vrstvy (k. 217 – 219, 224) středně ulehlé barevně odlišné prachové hlíny. Horní vrstva (k. 217) měla tmavě hnědou barvu a obsahovala zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3). Pod ní se nacházela středně hnědá vrstva (k. 218), ve které kromě zlomků keramiky (4), mazanice (6) a zvířecích kostí (7) byl navíc objeven hliněný model sekeromlatu (5), zlomek čepele (8), drtidlo (9) a zlomek kamenné podložky na drcení obilí (10). Vrstva (k. 219) měla středně hnědou barvu a kromě zlomků keramiky (11), mazanice (12) a zvířecích kostí (13), se zde nacházely fragment sekeromlatu (14), zlomky kamenných podložek na drcení obilí (15) a uhlíky. Spodní středně černá vrstva (k. 224) obsahovala četné drobký uhlíků a zuhelnatělé obilí.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 745 – 134 774.
2. mazanice. Inv. č. 134 776.
3. zvířecí kosti. Inv. č. 134 777.
4. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 778 – 134 858.
 - okraj mísy, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 5, 5 cm, po. 34 cm. Inv. č. 134 781, tab. 80:2.
 - okraj mísy s uchem, z jemnozrnné hmoty, s drsněným povrchem těla nádoby. Dv. 11 cm. Inv. č. 134 778, 134 867; tab. 80:3.
 - tělo džbánu s uraženým uchem, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 15, 1 cm. Inv. č. 134 800, tab. 80:5.
 - horní část nádoby, z hrubozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 7 cm., po. 18 cm. Inv. č. 134 780, 134 782, 134 786; tab. 81:1.
 - miska, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. V. 4 cm, po. 10, 2 cm, pd. 5 cm. Inv. č. 134 746, 134 783, 134 785, 134 793, 134 795, 134 853; tab. 81:2.
 - fragment mísy, z jemnozrnné hmoty, s drsněným povrchem těla nádoby. Dv. 13, 5 cm. Inv. č. 134 757, 134 819, 134 846, 134 850; tab. 81:3.
 - okraj nádoby, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3, 5 cm. Inv. č. 134 748, tab. 81:4.
 - okraj nádoby, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2, 5 cm. Inv. č. 134 747, tab. 81:5.
 - okraj nádoby, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 2, 2 cm. Inv. č. 134 787, tab. 81:6.
 - výduť s oválným výčnělkem, z jemnozrnné hmoty, s drsněným povrchem těla nádoby. Dv. 8 cm. Inv. č. 134 801, tab. 81:8.
5. hliněný model sekeromlatu, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem.
 - Délka od ostří po otvor 4,1 cm, dd. 4,9 cm, max. š. 2,5 cm, v. 1,5 – 2,3 cm. Inv. č. 134 859, tab. 81:7.
6. mazanice. Inv. č. 134 862.
7. zvířecí kosti. Inv. č. 134 863.
8. zlomek čepele s laterální pilkovou retuší. Dd. 3,9 cm, max. š. 2,3 cm. Inv. č. 134 860, tab. 80:6.
9. kamenné drtidlo. Inv. č. 134 864.
10. dva zlomky kamenných podložek. Inv. č. 134 865.

11. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 866 – 134 891.

okraj mísy s uchem, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 7 cm.

Inv. č. 134 866, tab. 80:4.

okraj nádoby, z jemnozrnné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 5 cm, po. 19 cm.

Inv. č. 134 868, tab. 80:1.

12. mazanice. Inv. č. 134 895.

13. zvířecí kosti. Inv. č. 134 896.

14. fragment sekeromlatu s obvodovým žlábkem. Dd. 8,7 cm, v. 3,8 – 4,9 cm.

Inv. č. 134 892 a 134 893, tab. 80:7.

15. zlomek kamenné podložky. Inv. č. 134 897.

Obj. 581

Jáma porušená objektem 580 měla pravděpodobně oválný půdorys orientovaný SZ – JV. Neckovitý profil s konkávními hladkými stěnami zakončovalo konkávní nepravidelné dno (tab. 69:581). Rozměry: 1,4 x 1,8 x 1,2 m. Objekt byl zkoumán pouze zčásti, neboť se nacházel na okraji zkoumané plochy.

Zásyp tvořilo 5 vrstev (k. 220 – 223, 225) středně ulehlé prachové hlíny. V horní vrstvě tmavě hnědé barvy (k. 225) se nenacházely žádné komponenty. Pod ní se nacházela opět tmavě hnědá vrstva (k. 220), která obsahovala zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2). Třetí vrstva středně žluté barvy (k. 223) a úzká středně hnědá vrstva k. 221 byly bez nálezů. Spodní část objektu tvořila tmavě hnědá vrstva (k. 222) obsahující zlomky keramiky (3) a zvířecích kostí (4).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 899 – 134 903.

2. zvířecí kosti. Inv. č. 134 905.

3. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 906 – 134 909.

4. zvířecí kosti. Inv. č. 134 910.

Obj. 584

Jáma oválného půdorysu orientovaného SV – JZ měla hruškovitý profil, konvexní hladké stěny a ploché hladké dno (tab. 69:584). Rozměry: 0,92 x 0,88 x 0,8 m

Výplň jámy tvořila tmavě hnědá středně ulehlá hlína se zlomky keramiky (2) a zvířecích kostí (3). Na dně objektu byly rozptýleny keramické střepy ze zásobnice (1).

Popis nálezů:

1. část dna zásobnice s prstovanou výdutí. Dv. 28,6 cm, pd. 13 cm. Inv. č. 134 911, tab. 82:1.
2. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 912 – 134 915.
okraj nádoby, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 3 cm. Inv. č. 134 912, tab. 82:2.
podhrdlí s uchem a rytou výzdobou, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem.
Dv. 5, 5 cm. Inv. č. 134 914, tab. 82:3.
3. zvířecí kosti. Inv. č. 134 917.

Obj. 585

Nepravidelná jáma byla orientovaná S – J. Hruškovitý profil měl konvexní hladké stěny a ploché hladké dno (tab. 69:585). Rozměry: 1,9 x 1,8 x 1,1 m.

Středně ulehlá prachová hlína tvořila zásyp se dvěma vrstvami. Horní tmavě hnědá vrstva (k. 245) obsahovala zlomky keramiky (1), mazanice (2) a zvířecích kostí (3). Ve druhé vrstvě (k. 246) středně hnědé barvy se kromě zlomků keramiky (4), zvířecích kostí (5) a zlomku kamenné podložky na drcení obilí (6) nacházely čočky středně žluté až světle hnědé středně ulehlé prachové hlíny.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 918 – 134 939.
okraj mísy se žlábkem, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 1, 8 cm.
Inv. č. 134 918, tab. 82:4.
výduť se třemi vodorovnými rytými liniemi, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem.
Dv. 2, 9 cm. Inv. č. 134 919, tab. 82:5.
podhrdlí s výčnělkem na výduti, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 7 cm.
Inv. č. 134 920, tab. 82:6.
2. mazanice. Inv. č. 134 941.
3. zvířecí kosti. Inv. č. 134 942.
4. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 943 – 134 962.
5. zvířecí kosti. Inv. č. 134 964.
6. zlomek kamenné podložky. Inv. č. 134 965.

Obj. 586

Hruškovitá jáma měla oválný půdorys dlouhý 1,14 m a široký 1,01 m, který byl orientovaný S – J. Objekt hluboký 0,64 m měl konvexní hladké stěny a ploché hladké dno (tab. 69:586).

Zásyp objektu tvořila tmavě hnědá středně ulehlá prachová hlína se zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 966 – 134 969.
2. zvířecí kosti. Inv. č. 134 971.

Obj. 587

Mělce zahloubená jáma nepravidelného půdorysu o rozměrech 1,66 x 1,44 m s dochovanou hloubkou 0,23 m měla neckovitý profil s přímými stěnami (tab. 70:587). Orientace SZ – JV.

Jámu vyplňovala středně ulehlá prachová hlína tmavě hnědé barvy s malými zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 972.
2. zvířecí kosti. Inv. č. 134 973.

Obj. 588

Jáma o rozměrech 1 x 0,96 x 0,72 m měla nepravidelný půdorys, vakovitý profil s konvexními hladkými stěnami a konkávním hladkým dnem (tab. 70:588).

V zásypu bylo možné rozeznat dvě vrstvy (k. 242, 243) středně ulehlé prachové hlíny. Horní tmavě hnědá vrstva (k. 242) o mocnosti 64 cm obsahovala zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2). Podstatně užší spodní vrstva (k. 243) středně hnědé barvy obsahovala pouze velmi malé zlomky keramiky (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 974 – 134 988.

2. zvířecí kosti. Inv. č. 134 990.

3. malé zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 991.

Obj. 589

Nepravidelná jáma hruškovitého profilu měla konvexní hladké stěny a hladké dno (tab. 70:589). Rozměry: 2,03 x 1,99 x 1,44 m.

Výplň jámy tvořily 4 vrstvy (k. 235 – 237, 249) středně ulehlé prachové hlíny. Horní část zásypu (k. 235) vyplňovala tmavě hnědá hlína se zlomky keramiky (1), mazanice (2), zvířecích kostí (3) a drobků uhlíků. Pod ní se ve stejné úrovni nacházely středně hnědá vrstva (k. 236) se zlomky keramiky (4), mazanice (5), zvířecích kostí (6) a kamenných podložek na drcení obilí (7) a středně žlutá vrstva (k. 249), ve které byly přítomny hrudky středně ulehlé světle hnědé prachové hlíny. Spodní vrstva (k. 237) měla tmavě hnědou barvu a obsahovala zlomky keramiky (8), mazanice (9), zvířecích kostí (10) a drobků uhlíků.

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 134 993 – 135 028.

2. mazanice. Inv. č. 135 030.

3. zvířecí kosti. Inv. č. 135 031.

4. zlomky keramických nádob. Inv. č. 135 032 – 135 050.

tělo nádoby se dvěma vodorovnými rytými liniemi, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 8, 4 cm. Inv. č. 135 035, tab. 83:3.

podhrdlí se třemi vodorovnými rytými liniemi, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 4 cm. Inv. č. 135 037, tab. 83:5.

5. mazanice. Inv. č. 135 052.

6. zvířecí kosti. Inv. č. 135 053.

8. dva zlomky kamenných podložek. Inv. č. 135 054.

7. zlomky keramických nádob. Inv. č. 135 055 – 135 113.

okraj nádoby, z jemnozrné hmoty, s hlazeným povrchem. Dv. 8, 5 cm, po. 34 cm. Inv. č. 135 058, tab. 83:1.

zásobnice se třemi vodorovnými rytými liniemi přerušeny čtyřmi výčnělky, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. V. 30 cm, po. 23 cm, pd. 10 cm. Inv. č. 134 064, 134 065, 134 068, 134 072, 134 087, 134 092, 134 097, 134 112; tab. 83:2.

výduť s lištou a výčnělkem, z jemnozrné hmoty, s drsnějším povrchem těla nádoby.

Dv. 5 cm. Inv. č. 135 071, tab. 83:4.

zlomek naběračky, z jemně plavené hmoty, s hlazeným povrchem. Dd. 4, 2 cm,

š. 1, 8 – 4, 1 cm. Inv. č. 135 074, tab. 83:6.

8. mazanice. Inv. č. 135 115.

9. zvířecí kosti. Inv. č. 135 116.

Obj. 590

Hruškovitá jáma s nepravidelným půdorysem orientovaným SV – JZ byla dlouhá 2,01 m a široká 1,81 m. Objekt hluboký 1, 46 m měl konvexní hladké stěny a hladké dno (tab. 70:590).

Zásyp tvořily čtyři vrstvy (k. 247, 248, 250, 251) prachové hlíny středně ulehlé konzistence. Vrchní část jámy vyplňovala tmavě hnědá vrstva (k. 247) s malými zlomky keramiky (1). Zhruba ve stejné úrovni při okraji objektu se nacházela středně žlutá vrstva (k. 251) bez dalších komponent. Pravděpodobně se jedná o zbytky okraje jámy. Střed objektu tvořila středně hnědá vrstva (k. 248) se zlomky keramiky (2). Tmavě hnědá vrstva (k. 250) se nacházela ve spodní části jámy, která kromě zlomků keramiky (3), mazanice (4) a zvířecích kostí (5) obsahovala drobků uhlíků a KI (6 – 8).

Popis nálezů

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 135 117 – 135 119.

2. zlomky keramických nádob. Inv. č. 135 121 – 135 125.

3. zlomky keramických nádob. Inv. č. 135 126 – 135 189.

4. mazanice. Inv. č. 135 192.

5. zvířecí kosti. Inv. č. 135 193.

6. část kostěného dlátka. Dd. 4,2 cm, max. š. 1,4 cm. Inv. č. 135 191, tab. 71:10.

7. část blíže neurčitelného kostěného nástroje, s tupým hrotem. Dd. 3,6 cm, max. ø 0,8 cm.

Inv. č. 135 191, tab. 71:11.

8. lehce prohnutá kostěná jehlice s obdélnou hlavicí se zářezy po stranách. Dd. 7,9 cm.

Inv. č. 135 120, tab. 71:9.

Obj. 591

Jáma o rozměrech 2,26 x 2,22 x 1,34 m měla nepravidelný půdorys, hruškovitý profil s nepravidelnými stěnami a hladké dno. V JZ části objektu se nacházel mělký lalokovitý výběžek (tab. 70:591).

V zásypu bylo možné rozpoznat čtyři vrstvy (k. 238 – 241) středně ulehlé prachové hlíny. Horní část tvořila tmavě hnědá vrstva (k. 238) se zlomky keramiky (1) a zvířecích kostí (2). Středně žlutá vrstva (k. 241) s hrudkami středně ulehlé světle hnědé prachové hlíny, která se nacházela nejen v horní části zásypu, ale také ve střední části, kde ji rozdělovala vrstva (k. 239) středně hnědé barvy. Spodní část objektu vyplňovala tmavě hnědá vrstva (k. 240) obsahující zlomky keramiky (3).

Popis nálezů:

1. zlomky keramických nádob. Inv. č. 135 194.
2. zvířecí kosti. Inv. č. 135 195.
- 3 zlomky keramických nádob. Inv. č. 135 196 – 135 209.

4. Rozbor movitých nálezů

4. 1. Keramika

4. 1. 1. Funerální keramika

Keramika tvoří většinu všech nálezů z hrobových jam a pohřbů uložených v sídlištních objektech na lokalitách Hoštice "Sečné louky" a Mořice "Pololány". V Hošticích pochází ze 7 hrobových jam a jedné zásobní jámy 10 nádob nebo jejich částí. Mezi zastoupené tvary patří džbán (ve dvou kusech), shodně po třech kusech měly misky a hrnky a jedním exemplářem byly zastoupeny pohárek a osudíčko. Větší množství nádob poskytla druhá lokalita v Mořicích, kde se podařilo získat 31 nádob nebo jejich částí z pohřbů uložených v hrobové jámě (12 hrobů) a 6 nádob z pohřbů v zásobních jamách (3 pohřby s keramickým inventářem). Nejpočetnější skupinu reprezentuje 17 džbánů, dále 7 mís, kterých bylo stejně jako hrnků, 3 pohárky a jedno osudíčko. Ostatní keramický inventář, především ze zásypu hrobů, se nacházel ve zlomcích, které se nedaly blíže určit.

U nevylopuených nebo méně rozrušených hrobů bylo možné sledovat určitý řád v ukládání keramických milodarů. Džbány byly nejčastěji uloženy u nohou, misky měly vyhrazeny prostor v oblasti klína. Menší nádoby v podobě hrnků, pohárků a osudíček se nacházely u hlavy, především před obličejem.

Pro funerální keramiku únětické kultury je příznačný tmavě hnědý až černý tón, úprava povrchu hlazením a leštěním napodobujícím lesk kovu. Ve většině případů byly nádoby nezdobeny. Méně početné exempláře s dekorací charakterizuje rytá trásňová výzdoba, plastické výčnělky ve formě kulatých nebo oválných pupíků nebo kombinace ryté a plastické výzdoby.

DŽBÁNY

Pouze dva exempláře únětických džbánů byly objeveny na lokalitě Hoštice „Sečné louky“, z toho pouze jeden pochází z hrobové jámy (H 824, tab. 7:4). Druhý džbán zachovalý jen v několika zlomcích byl nalezen u těla uloženého v zásobní jámě (obj. 649, tab. 13:1).

Z hrobu 824 pochází džbán s dvakrát lomenou (hraněnou) výdutí, s ostře ven vyhnutým okrajem a výrazně odsazenou podstavou. Na rozhraní hrdla a těla bylo umístěno lehce prožlabené páskové ucho a výčnělek na protější straně nádoby (tab. 7:4).

Druhý objevený džbán (tab. 13:1) se podařilo zrekonstruovat pouze z části. Džbán byl na výduti zdoben rytou výzdobou ve formě vodorovného a minimálně jednoho svislého pásu vyplněného dvojitou klikatkou a jednoduchou klikatkou těsně pod okrajem. Dochované zbytky bílé barvy v rytých ornamentech, svědčí o použití inkrustace při zdobení nádoby. Ucho nebylo nalezeno, ale ze stop na fragmentech vyplývá, že bylo umístěno pod okrajem. Profil džbánu s dlouhým prohnutým odsazeným hrdlem, oblou výdutí a nízko posazeným oblým lomem pod maximální výdutí se shoduje s tvary protoúnětických džbánů označovaných jako typ Bedřichovice CBe (*Peška 2009*, 127), nalezených například v Pavlově (*Peška 2009*, 401, tab. 18:5; 22:2), v Bedřichovicích (*Podborský a kol. 1993*, 241, obr. 146:22). Charakteristický tupý lom pod největší výdutí a usazení ucha na spodní části hrdla bývají považovány za jakousi domácí formu tzv. nagyrévských džbánek, jejichž jihovýchodní či jižní původ se dnes už nezpochybňuje (*Peška 2009*, 129).

Nejpočetnější skupinou nádob na pohřebišti v Mořicích "Pololánech" jsou džbány. V počtu 16 exemplářů se nacházely v osmi hrobech a u dvou pohřbů uložených v zásobních jamách. Mezi nejvýraznější varianty tohoto pohřebiště patří džbány s plastickou nebo rytou výzdobou a vakovité tvary.

Ze dna hrobu 802 pochází esovitě profilovaný džbán s odsazeným dnem a páskovým uchem připevněným pod hrdlem. Baňatá výduť nádoby je oddělena od hrdla zakončeného ven vyhnutým okrajem. Džbán zdobily tři oválné výčnělky umístěné na plecích tak, že prostřední výčnělek se nacházel v ose s páskovým uchem (tab. 47:3). Přesná analogie tohoto džbánu se nachází na únětickém pohřebišti v Bernhardsthalu v Dolním Rakousku (*Neugebauer 1979*, Abb. 8 6:4). Variantou ke džbánu z hrobu 802 je džbán odkrytý v hrobě 803 (tab. 48:1). Také tento exemplář je esovitě profilovaný s páskovým uchem na podhrdlí, zdobený pouze jedním oválným výčnělkem umístěným v ose s páskovým uchem. V hrobě 803 (tab. 48:c) se nacházel ještě jeden džbán, který byl po laboratorním zpracování ztracen. Z hrobu 819 pochází část džbánu s kulatým výčnělkem na výduti (tab. 59:21).

Džbán vyzvednutý z hrobu 808 představuje další typovou variantu. Profil nezdobené nádoby s uraženým uchem je ostře profilovaný až dvojkónický (tab. 51:1). Ze stejného hrobu pochází spodní část podobně tvarované nádoby (tab. 51:2) stejně jako z hrobu 802 (tab. 47:4). Výrazněji profilovaný džbán podobného tvaru s ven vyhnutým okrajem a páskovým uchem na podhrdlí se nacházel v hrobě 807 (tab. 50:1). Tvarově shodný džbán pochází z pohřebiště v Těšeticích–Vinohradech (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 48, obr. 16b:2, tab. XXXIV:13) a v Bernhardsthalu (*Neugebauer 1979*, 176, Abb. 6 34:33).

Esovitý profil vakovitě tvarovaných džbánů z hrobu 810 (tab. 53:10, 11) s maximální výdutí posazenou v dolní části nádoby náleží staroúnětické fázi, stejně jako podobně tvarovaný džbán nalezený v zásobní jámě u pohřbu 813 (tab. 63:3). Variantou džbánu (tab. 63:3) jsou menší džbánky s odsazeným dnem uložené u pohřbu 820 (tab. 66:1, 3). Z hrobu 816 pochází štíhlý džbán (tab. 56:16) jehož maximální výduť se nachází rovněž ve spodní části nádoby. Oproti nádobám z hrobu 810 a 813 má tento džbán odsazené dno a prožlabené páskové ucho. Stejný džbán je znám z únětických lokalit z Němčic na Hané (*Tihelka 1953*, 255, obr. 12:8), z Brna-Černých Polí (*Tihelka – Hank 1949*, 19, obr. 16), ale dokonce se vyskytl také na jihozápadním Slovensku v oblasti hurbanovského typu na pohřebišti Nové Zámky (*Dušek 1969*, taf. XI:3) a Rumanové (*Furmánek – Veliačik – Vladár 1991*, 67, obr. 4:27).

Výrazně esovitě profilovaný džbán s nálevkovitě vykrojeným okrajem a páskovým uchem na rozhraní hrdla a výdutě obsahoval pohřeb 813 (tab. 63:2) uložený v zásobní jámě. Tato nádoba představuje nezdobenou variantu ke džbánu z hrobu 819 (tab. 59:22) nebo ke džbánu z lokality Domčice (*Tihelka 1953*, 255, obr. 12:6). Naprosto stejný džbán byl nalezen ve Slatině-Za obcí (*Stuchlík 1994*, 132, obr. 5:2).

Zdobené džbány z Mořic "Pololánů" zastupují pouze tři nádoby. Z hrobu 811 (tab. 54:5) pochází část džbánu s uraženým uchem, pokleslou ostře zalomenou výdutí a odsazeným dnem, který doplňuje rytá třásňová výzdoba na výdutí a plastický oválný výčnělek. Druhý džbán (tab. 59:22) představuje variantu s nálevkovitým okrajem odděleným od kulovitého těla a páskovým uchem na rozhraní hrdla a výdutě. Bohatou výzdobu výdutě tvoří ryté třásně a trojúhelníky vycházející z vodorovného pásu vyplněného tečkami po celém obvodu nádoby, který je naproti uchu doplněn kruhovým výčnělkem. Ze stejného hrobu pochází také bezuchý džbán (tab. 59:23) s jednodušší rytou výzdobou, kterou tvoří dvě horizontální linky na plecích doplněné dvojitými zavěšenými trojúhelníky.

MÍSY

Na pohřebišti v Hořticích „Sečných loukách“ byly zdokumentovány tři mísy se žlábkem pod okrajem. Z hrobu 821 (tab. 4:1) pochází lehce profilovaná mísa se žlábkem pod okrajem přerušeným pravděpodobně třemi výčnělky (dochovaly se pouze dva). Podobná mísa byla objevena ve Velkých Pavlovicích (*Stuchlík – Stuchlíková 1996b*, 142, Abb. 11:15). Kónická mísa se žlábkem přerušeným třemi výčnělky byla nalezena v hrobě 823 (tab. 6:2). Třetí typ mísy (tab. 7:2), která byla uložena v hrobě 824, měl profilovaný tvar s úzkým

žlábkem pod okrajem. Varianta se třemi výčnělky pochází z únětické jámy ve Velkých Pavlovicích (*Stuchlíková – Stuchlík 1983*, obr. 20:7).

Na mořickém pohřebišti jsou mísy druhým nejčastěji přidávaným milodarem. Několik variant mís se žlábkem pod okrajem přerušeným výčnělky byly zdokumentovány ve třech hrobech (H 803, H 810, H 816). Prvním typem je kónická mísa s odsazeným dnem a mírně vyhnutým okrajem z hrobu 803 (tab. 48:2). Přesné analogie pochází z pohřebiště v Těšeticích – Vinohradech (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 59, obr. 22b:3, tab. XXXIII:6), v Syrovicích (*Tihelka 1953*, 254, obr. 11:5), v Mušově (*Stuchlík 1987a*, 85, obr. 29:15), v Otaslavicích (*Stuchlík 1971*, 202, obr. 1:5), ve Velkých Pavlovicích (*Stuchlíková – Stuchlík 1983*, obr. 20:7), na pohřebišti v Bernhardsthalu v Dolním Rakousku (*Neugebauer 1979*, 179, Abb. 9:80, 86). Kónická mísa s oblou stěnou, odsazeným dnem a širokým žlábkem pod okrajem představuje další variantu, která pochází z hrobu 810 (tab. 53:9). Třetí formu představuje exemplář z hrobu 816 s esovitě profilovanou stěnou (tab. 56:15). Podobná mísa pochází z Mušova (*Stuchlík 1987a*, 81, 25:9), z Těšetic – Vinohrad (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, tab. XXXII:4), ze Zbýšova (*Stuchlík 1977*, obr. 3:4), ze Šardiček (*Procházka – Chleborád – Kalousek 1927*, 19, obr. 29:1).

Další typ mísy představuje nález z hrobu 808 (tab. 51:3), kde se nacházela kónická mísa zdobená těsně pod okrajem dvěma přerušovanými rytými liniemi.

Z hrobu 819 pochází část nezdobené kónické mísy s mírně prohnutou stěnou (tab. 59:20). Podobný exemplář se vyskytl v Těšeticích – Vinohradech (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 72, obr. 31b:6).

Střep z mísy se žlábkem pod okrajem a drsněnou výdutí z hrobu 810 (tab. 53:7), představuje variantu běžně se vyskytující na sídlištích.

Všechny varianty zde popsaných únětických mís představují běžnou formu nevhodnou pro přesnější dataci.

HRNKY

Na pohřebišti v Hořticích „Sečných loukách“ se našly v hrobech pouze tři hrnky různých variant. Z hrobu 818 pochází baňatá nádobka s odsazeným dnem a uraženým uchem umístěným těsně pod okrajem (tab. 2:1). Krátký ven vyhnutý okraj od výdutě oddělovalo úzké výrazně prohnuté hrdlo. Pravděpodobně stejná analogie byla nalezena na mořickém pohřebišti, kde byla vyzvednuta část nádobky z hrobu 802 (tab. 47:2). Podobný profil má také hrnek z Nové Vsi (*Tihelka 1953*, 247, 6:5). Další variantou je hrnek s baňatou výdutí, na kterém bylo připojeno ucho, z hrobu 823. Velmi krátký ven vyhnutý okraj přímo navazuje na

výduť (tab. 6:1). Štíhlá dvojkónická nádobka s prožlabeným uchem vytaženým z ven vyhnutého okraje představuje třetí variantu hrnků, který ležel na dně hrobu 824 (tab. 7:1). Stejného profilu je nádoba z Mušova (*Stuchlík 1987a*, 81, obr. 25:12).

Z hrobu 802 (tab. 47:2) v Mořicích „Pololánech“ pochází spodní část dvojkónického hrnku s odsazeným dnem a prožlabeným páskovým uchem. Také z hrobu 807 byla vyzvednuta pouze část hrnku esovitě profilovaného tvaru s ven vyhnutým okrajem (tab. 50:3). Podobný hrnek pochází z pohřebiště v Hořticích (tab. 7:1). Hrubě modelovaný hrnek s esovitou profilací a odsazeným dnem se nacházel v zásobní jámě u pohřbu 805 (tab. 62:1). Stejný hrnek, který měl také ucho vytažené z okraje nádoby byl zdokumentovaný na pohřebišti ve Velkých Pavlovicích (*Stuchlík – Stuchlíková 1996b*, 142, Abb. 11:17). Tyto tvary jsou příznačné pro starší fáze únětické kultury.

Esovitě profilovaný hrnek s uraženým uchem pod hrdlem a odsazeným dnem pochází z hrobu 810 (tab. 53:6), přesná analogie se nacházela na pohřebišti v Šardičkách (*Procházka – Chleborád – Kalousek 1927*, 16, obr. 21:2). Tato varianta se objevuje s výjimkou protoúnětické kultury po celou dobu únětické kultury.

Hrnky s plastickým oválným výčnělkem na výduť a uchem na protilehlé straně můžeme označit za další variantu vyskytující se na mořickém pohřebišti. První esovitě profilovaný exemplář s uraženým uchem z hrobu 811 (tab. 54:3) má analogii v Němčicích na Hané (*Tihelka 1953*, 258, obr. 13:2). Druhý dvojkónický hrnek s odsazeným dnem a uraženým uchem z hrobu 809 (tab. 52:1) můžeme srovnat s exemplářem z pohřebiště v Kyjovicích–písečnicku (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 125, 44c:4) a v dolnorakouském Bernhardsthalu (*Neugebauer 1979*, 177, Abb 7:52). V hrobě 817 se podařilo odkrýt další část dvojkónického hrnku s uraženým uchem (tab. 57:4), který měl na dně zbytek značky ve tvaru kříže. Analogie byla objevena na pohřebišti v Šardičkách (*Tihelka 1953*, 258, obr. 13:8, 10), v Těšeticích–Vinohradech (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, tab. XXXIV:17), v Rebešovicích (*Ondráček 1962*, 95, obr. 49:9), v Kyjovicích–písečnicku (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 125, 44c:4). Na pohřebištích v Dolních Věstonicích (*Stuchlík 2002b*, 158, obr. 5:1), v Nové Vsi (*Stuchlík 2002b*, 154, obr. 3:1), v Kyjovicích–písečnicku (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 125, obr. 44c:5, 12), v Mušově (*Stuchlík 1987a*, 84, obr. 28:8), v Bernhardsthalu v Dolním Rakousku (*Neugebauer 1979*, 175, Abb. 5 14:15), nebo na protoúnětickém pohřebišti v Pavlově (*Peška 2009*, 389, tab. 6:9; 390, tab. 7:6; 404, tab. 21:3) se vyskytly značky na dně ve tvaru kříže. Značky na dnech nádob se pravidelně objevují i v jiných kulturách. Objevují se už u kultury se zvoncovitými poháry, kde byly takovéto exempláře zjištěny na lokalitě Klobouky (*Dvořák – Matějčková – Peška –*

Rakovský 1996, Taf. 34:1), Praha–Křč (*Hájek 1966*, 225, Abb. 7:3b), v Ivanovicích na Hané trať "Borůvky" v hrobech 801 a 811 (*Tkáč 2006*). Spleť malých rýh byla zdokumentována na dně nádoby z Újezda, kterou Č. Staňa interpretoval jako schématický obraz lidské postavy s roztaženými pažemi (*1987*, 26, obr. 10:3).

POHÁRKY A DROBNÉ KERAMICKÉ TVARY

Pohárky a drobné keramické tvary představují skupinu většinou nepříliš kvalitně vypracovaných malých až miniaturních nádobek, které na mnoha pohřebištích patří k nejčastějším keramickým typům. Obvykle se jako pohárky označují malé bezuché kónické nádoby, které měly přibližně stejnou funkci jako osudíčka. Těmto nádobkám se často přisuzuje rituální charakter (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 129).

Větší variantu pohárků zastupuje nález z hrobu 822 (tab. 5:8) z Hoštic. Stejná hrubě modelovaná nádoba se svislými lehce vypouklými stěnami a mírně odsazeným dnem se objevila také v hrobě v Opatovicích u Rajhradu (*Tihelka 1953*, 247, 6:2).

Z mořického pohřebiště pochází z hrobů tři exempláře. První v podobě miniaturního pohárku z hrobu 802 (tab. 47:1) a druhý ještě o něco menší pohárek nalezený v hrobě 807 (tab. 50:5). Nádoby podobného vzhledu se objevily na pohřebišti ve Velkých Pavlovicích (*Stuchlík – Stuchlíková 1996b*, 142, Abb. 11:10;143, Abb 12:5), v Kirchenbergheide v Dolním Rakousku (*Scheibenreiter 1959*, 77, Abb. 4:7). V hrobě 811 se nacházel profilovaný pohárek s odsazeným dnem (tab. 54:4).

Zástupcem drobných keramických tvarů z pohřebiště v Mořicích "Pololánech" je miniaturní kónická miska z inventáře hrobu 807 (tab. 50:6). Analogie této nádoby pochází z dolnorakouského pohřebiště v Kirchenbergheide (*Scheibenreiter 1959*, 75, Abb. 1:4). Další miniaturní kónická miska s odsazeným dnem se nacházela u pohřbu 805 (tab. 62:2) uloženém na dně zásobní jámy.

OSUDÍČKA

Za typickou funerální keramiku lze pokládat osudíčka, dříve považována za kahance (*Tihelka 1953*, 257) nebo označována jako "slzničky" (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 128). Charakteristický tvar osudíčka představuje kulovitý nebo oble dvojkónický profil se zataženým okrajem. Šířka těchto nádobek vždy převažuje nad výškou. Osudíčka se na pohřebištích vyskytují již od staroúnětické a předklasické fáze únětické kultury například v Němčicích na Hané a Šardičkách (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 128). V nejmladší fázi převládají vertikálně silně zploštělé tvary s okrajem výrazně zataženým dovnitř, které

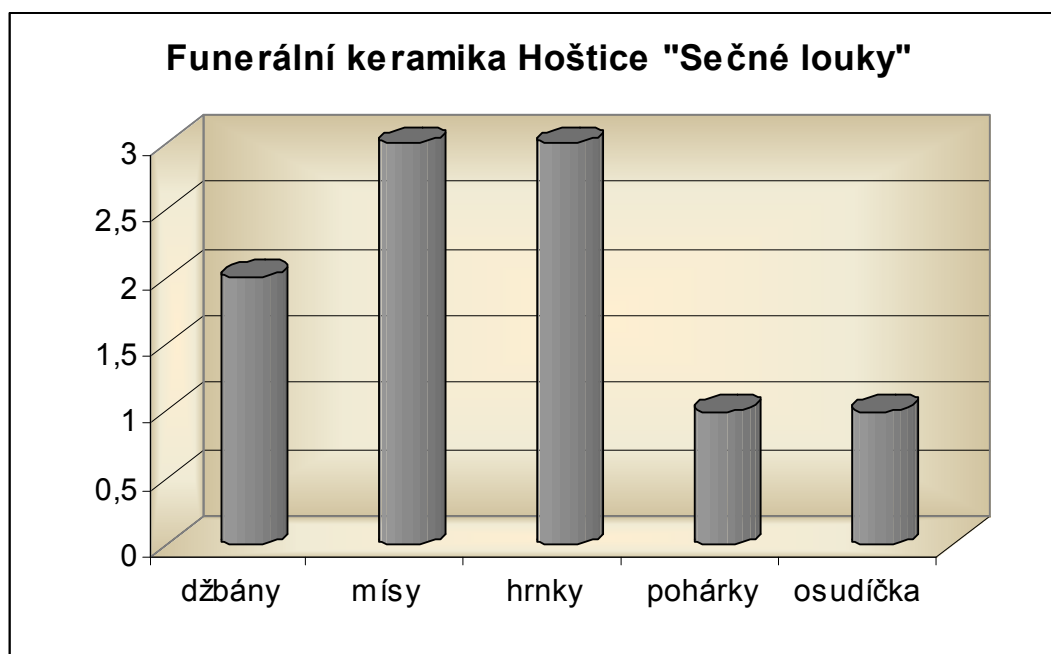
plynule přechází do věteřovského keramického inventáře (*Stuchlík - Stuchlíková 1996*, 120) získaného například z Věteřova nebo Blučiny (*Tihelka 1953*, 257).

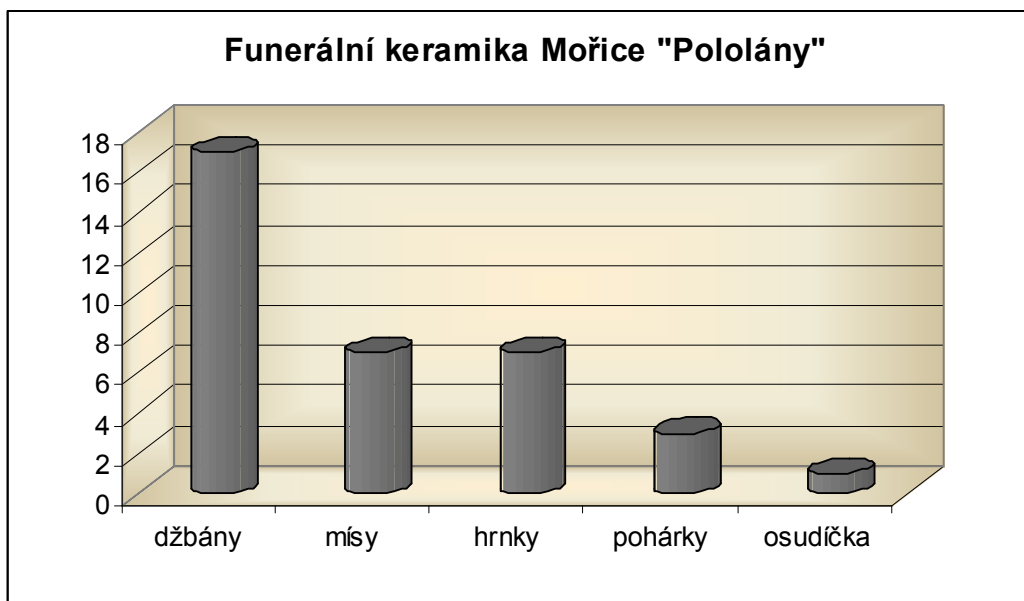
Jedno osudíčko bylo uloženo v hrobě 820 (tab. 3:1) na lokalitě Hoštice „Sečné louky“. Drobná nádobka se zataženým okrajem má zaoblené tělo se spodní částí rovně seříznutou. Nejblíže podobný tvar má osudíčko z Horních Věstonic (*Stuchlík 2006*, 174, obr. 5:1).

Z mořického pohřebiště byl získán druhý exemplář nádoby tohoto typu z hrobu 816 (tab. 56:14). Dvojkónické osudíčko se třemi oválnými výčnělky umístěnými těsně u okraje představuje běžnější typ, který se objevuje především na jižní Moravě (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 125, 44c:1) a v Dolním Rakousku (*Neugebauer 1979*, 179, Abb. 9:68, 69).

Ostatní keramika

Do této skupiny jsem zařadila zlomky blíže neidentifikovatelných nádob z hrobů 811 (tab.54:2) a 817 (tab.57:5) a množství drobných keramických střepů zachycených především ze záspy hrobových jam v Hošticích „Sečných loukách“ a Mořicích „Pololánech“. Jde převážně o drobné zlomky okrajů, výdutí a den tenkostěnných a silnostěnných nádob, které se do záspy dostaly při sekundárním zásahu.

4. 1. 2. Sídlištní keramika

Keramika ze sídlištních objektů se většinou dochovala ve formě střepů, ze kterých se v několika případech podařilo zrekonstruovat nádoby nebo jejich části. Nádoby byly vyráběny z plavené hlíny, v mnoha případech s přidaným ostřivem v podobě různě velkých zrn anorganického materiálu. Povrch nádob měl hnědou, šedou nebo černou barvu a často byl upraven drsněním, nejčastěji prstováním. Nádoby lze rozdělit do dvou základních skupin na hrubé a hlazené tvary.

První skupinu zastupují hrubé tvary nádob, pro které jsou typické zásobnice, velké hrubé mísy a drsněné hrnce. Okraj a podhrdlí sídlištních nádob byl většinou vyhlazen a výduť drsněna, nejčastěji pomocí prstů. U některých exemplářů zásobnic bylo podhrdlí od výdutě oddělenou obvodovou lištou, která mohla být přesekávána nebo doplněna výčnělkou.

ZÁSOBNICE

V Hořticích "Sečných loukách" se podařilo slepit pouze jednu téměř celou zásobnici z obj. 639 (tab. 38:1). Nádoba byla hrubě modelovaná esovitě profilovaná bez jakékoliv výzdoby. Ostatní zásobnice byly nalezeny pouze v několika málo zlomcích, ze kterých nebylo možné rekonstruovat jejich tvar. Fragmenty, které bylo možné označit jako zbytky zásobnic, měly hlazené hrdlo oddělené od výdutě lištou (tab. 29:4, 30:3), ze které vycházely svislé výčnělky obdélného tvaru (tab. 31:6). Podobné výčnělky měla nádoba z Mořic (tab. 72:3). Všechny nádoby měly výduť drsněnou prstováním.

Na lokalitě v Mořicích "Pololánech" patří zásobnice k nejpočetněji zastoupenému typu nádoby. Na dně zásobní jámy obj. 544 bylo objeveno velké množství střepů z nejméně 10 zásobnic různého typu. Nejzachovalejší zásobnice (tab. 76:1) měla široce rozevřený nálevkovitý okraj, odsazené dno, hlazené podhrdlí oddělené od drsněné výdutě přesekávanou lištou. Z lišty vycházely svislé výčnělky, ze kterých se dochovaly pouze tři. Další typ zásobnice (tab. 77:1) měl užší ústí a lehce ven vyhnutý okraj, odsazené dno a hlazené tělo, které bylo ve spodní části drsněno. Tři vodorovné rýhy umístěné na plecích přerušil oválný výčnělek, pod kterým se nacházelo 5 svislých třásní. Z šesti dalších zásobnic se podařilo zrekonstruovat pouze její horní části, ze kterých dvě měly široce rozevřený nálevkovitý okraj a hlazené hrdlo (tab. 73:1, 73:3) a u dvou byly okraje méně výrazné (tab. 72:3, 73:4, 74:1). Charakteristická je výzdoba nádob na plecích a svislé nebo vodorovné prstování výdutě. Dvě lišty, které se na třech místech spojily v tunelová ucha rozdělují prstováním drsněnou výdut' od hlazeného hrdla zásobnice (tab. 73:3). Zásobnice (tab. 72:3) s nepatrně vyhnutým okrajem měla na úzké liště oddělovací hrdlo od svisle prstované výdutě tři obdélné výčnělky. Jednoduchá obvodová lišta bez výčnělků odděluje hlazené hrdlo zásobnice (tab. 73:4) od svisle a vodorovně prstované výdutě. Dvěma vodorovnými rýhami, které přerušují minimálně 4 obdélné výčnělky, je hlazené hrdlo a prstováním zdrsňelá výdut' rozdělena u nádoby (tab. 74:1). Ze dvou nádob se dochovaly pouze spodní části (tab. 74:2, 3) s odsazeným dnem a svisle prstovanou výdutí.

Z objektu 589 pochází zásobnice se silně rozevřeným nálevkovitým okrajem, odsazeným dnem a baňatou hlazenou výdutí, zdobenou třemi vodorovnými rýhami na minimálně třech místech přerušenými oválnými výčnělky (tab. 83:2).

Zlomky zásobnic byly objeveny v zásobní jámě obj. 562, ze které pochází část nádoby s hlazeným hrdlem odděleným od zdrsňelé výdutě lištou (tab. 78:2) a podhrdlí s šikmo prstovanou výdutí také rozdělenými lištou (tab. 79:2). Část zásobnice s hlazeným hrdlem odděleným dvěma nepravidelnými rýhami přerušenými jedním oválným výčnělkem od prstované výdutě pochází ze zásobní jámy obj. 563. Ve výplni zásobní jámy obj. 584 se nacházela spodní část nádoby s odsazeným dnem a svisle rýhovanou výdutí (tab. 82:1).

MÍSY

Velké hrubé mísy jsou charakteristickou nádobou sídlištní keramiky. Tyto nádoby mají esovitě profilované tělo, s hlazeným podhrdlím a drsněnou výdut'. Mísa byla většinou

opatřena uchy vytaženými z okraje nádoby nebo oválnými výčnělky na maximální výduti, které funkci uch nahrazují.

Z Hoštic je tento typ mísy znám pouze ze zlomků a fragmentů, celá nádoba se na této lokalitě nedochovala. V objektech 503 (tab. 29:2) a 648 (tab. 41:1) se nacházela varianta s oválnými výčnělky a v objektech 532 (tab. 32:1) a 570 (tab. 36:7) s uchem. Ostatní zlomky mís pochází z objektů 503 (tab.29:3), 504 (tab. 30:2), 549 (tab. 31:4) a 642 (tab. 40:4). Velká lehce profilovaná mísa (tab. 42:8) z objektu 658 se od ostatních odlišuje úpravou výdutě, která byla hrubě modelovaná.

Nádoba zachycená na lokalitě Mořice "Pololány" představuje typ velké profilované mísy s odsazeným dnem, hlazeným podhrdlím a drsněnou výduti. Tato bezuchá varianta byla nalezena v zásobní jámě obj. 544 (tab. 72:2). Ostatní doklady výskytu tohoto typu mísy pochází pouze ze zlomků různých částí nalezených v zásobních jámách obj. 569 a obj. 580 (tab. 80:3, 4; 81:3, 8).

HRNCE

Nepatrné procento nálezů sídlištní keramiky na obou lokalitách zastupují hrnce, které se podařilo najít většinou jen ve zlomcích. Výjimkou je pouze celá nádoba nalezená ve výplni zásobní jámy v Mořicích.

V Hošticích "Sečných loukách" se části hrubých hrnců soudkovitého tvaru podařilo zjistit ve třech zásobních jámách a jednom hliníku (obj. 521, 564, 570 a 580). Ze zásobní jámy obj. 521 pochází horní část hrnce s drsněnou výduti (tab. 30:6). Také z hrnce obj. 570 se zachovala pouze horní část nádoby jejíž povrch byl svisle prstován (tab. 36:1). Spodní část nádoby se svisle prstovanou výduti (tab. 37:3) byla objevena ve výplni obj. 580. Odlišnou úpravu povrchu měla část hrnce s uchem vytaženým z okraje, který byl zdrsňen svislými rýhami (tab. 34:6).

Jedinou celou nádobu z Mořic "Pololánů" představuje hrnec s ven vyhnutým okrajem a výduti upravenou svislým prstováním (tab. 78:1) nalezený v zásobní jámě obj. 562. Větší část nádoby bez zachovalého dna představuje hrnec, ze zásobní jámy obj. 544, s vyklenutým svisle prstovaným tělem, prohnutým hrdlem a laloky vytaženými z okraje (tab. 73:2). Přesná analogie pochází z Mušova (*Stuchlík 1987a*, 62, obr. 26:4). Z ostatních hrncovitých nádob

zůstaly pouze dna se svisle prstovanou výdutí (tab. 75:5) a dno s drsnějším povrchem (tab. 75:4).

Druhou méně početnou skupinu zastupují džbány, mísy, hrnky a koflíky. Tyto nádoby byly většinou nezdobené s vyhlazeným povrchem, ale objevila se i charakteristická výzdoba ve formě rytých třásní a žlábků pod okrajem a plastických pupíků nebo slepých oušek.

DŽBÁNY

Na lokalitě Hoštice "Sečné louky" se z množství střepového materiálu podařilo identifikovat nepatrné množství zlomků džbánů. Z objektu 570 pochází horní část menšího džbánu esovitě profilovaného (tab. 36:2). Džbánek byl zdoben plastickým pupíkem umístěným na výdutí. Část džbánu s uchem a rytou výzdobou byl nalezen ve výplni objektu 639. Fragment nádoby zdobily 3 vodorovné rýhy a dvě skupiny třásní tvořené 4 a 3 svislými rýhami, které byly umístěny po obou stranách ucha (tab. 38:4). Rytými třásněmi byl zdoben také zlomek výdutě (tab. 39:11) z objektu 640, ve kterém se nacházel fragment džbánu s prožlabeným uchem umístěným těsně pod rovným okrajem nádoby (tab. 39:10). Z objektu 642 pochází podhrdlí džbánu s páskovým uchem (tab. 40:13). Horní část esovitě profilovaného džbánu z objektu 654 má na plecích umístěna dvě ucha (tab. 41:10). Stejná staroúnětická nádoba byla nalezena v Šatově (*Podborský a kol. 1993*, 252, obr. 156:25). Z výplně objektu 503 pochází okraj hlazeného džbánu (tab. 28:2) a část džbánu s odsazeným dnem a maximální výdutí ve spodní části nádoby (tab. 28:5).

V Mořicích "Pololánech" se džbány dochovaly pouze v několika zlomcích hlavně výdutí, z nichž některé byly zdobené rýhami typickými pro únětickou kulturu (tab. 71:5, 6; 82:3; 83:3, 5), případně s plastickou výzdobou v podobě pupíku a lišt (tab. 82:6). Z výplně zásobních jam obj. 562 (79:1) pochází okraj přepálené nádoby s rytou třásňovou výzdobou a obj. 580 (tab. 80:5) zlomek džbánu s vakovitě profilovanou výdutí.

MÍSY

Nejčastěji zastoupeným typem nádoby v Hošticích "Sečných loukách" je bezesporu mísa. Z objektů pochází dva základní typy mís v několika variantách a jejich drobných odchylkách. Bohužel v drtivé většině případů se mísy zachovaly pouze ve zlomcích.

Za nejběžnější typ můžeme považovat profilovanou mísu se žlábkem pod okrajem zachycenou v objektech 503 (tab. 23:1), 521 (tab. 30:5), 526 (tab. 31:2, 4, 5), 549 (tab. 34:1), 557 (tab. 33:5), 570 (32:11), 580 (tab. 37:4), 640 (tab. 39:8), 654 (tab. 41:11), 658 (tab. 42:4; 43:6). Rozšířenou variantou je mísa se žlábkem a slepými oušky, které jej přerušují. Tato varianta byla objevena v objektech 503 (tab. 29:1), 526 (tab. 31:1), 558 (tab. 33:6), 600 (tab. 39:1), 640 (tab. 39:7), 658 (tab. 42:6). Z objektu 639 pochází kónická mísa se žlábkem pod okrajem přerušeným třemi slepými oušky (tab. 38:2). Ojedinělou variantou je profilovaná mísa se žlábkem z objektu 658 (tab. 43:4), doplněná o ucho vytažené z okraje. Jedním exemplářem byla zastoupena mísa s rýhou pod okrajem, přerušenu třemi výčnělky (tab. 37:2) z obj. 580. Z objektu 658 pochází dvě lehce esovitě profilované mísy se žlábkem přerušeným třemi úzkými slepými oušky (tab. 42:6), která se svým tvarem odlišuje od běžné formy mís se žlábkem. Jako netypický se jeví zlomek mísy se žlábkem přerušeným slepým ouškem, které bylo u okraje prohloubeno (tab. 43:5).

Druhý typ mís zastupují menší kónické mísy, které mohou být zdobeny jednou až čtyřmi vodorovnými rýhami pod okrajem nebo nemají žádnou výzdobu. Fragменты nezdobených kónických mís se podařilo získat z objektů 553 (tab. 32:4), 653, 613 (tab. 39:4). Varianta s vypouklými stěnami pochází z obj. 563 (tab. 35:7) a 642 (tab. 40:3). Zlomek okraje kónické mísy se čtyřmi vodorovnými rýhami byl nalezen v objektu 526, pouze dvě vodorovné rýhy pod okrajem měl zlomek mísy z objektu 535 (tab. 32:2), 613 (tab. 39:3) a 654 (tab. 41:9) a jednu vodorovnou rýhu část okraje z objektu 564 (tab. 34:8, 9), 565 (tab. 34:12) a 648 (tab. 41:4).

V zásypu objektu 658 byla nalezena kónická mísa s vodorovnou rýhou, v jednom místě přerušenu (tab. 42:7).

K dalšímu typu mís náleží nádoby se zataženým okrajem. Z objektu 654 pochází zlomek mísy se svislým výčnělkem umístěným těsně u okraje (tab. 41:8). Ojedinělý exemplář byl nalezen v objektu 658. Mísu se zataženým okrajem zdobily tři obdélníkové výčnělky, pod kterými se nacházely dvě vodorovné rýhy (tab. 42:5). Fragment mísy se zataženým okrajem z objektu 658 (tab. 43:3) zdobil podlouhlý rozdvojený výčnělek.

Atypicky působí horní část esovitě profilované nádoby s promáčknutými velkými důlky na podhrdlí (tab. 35:8) nalezeného v obj. 563.

V Mořicích "Pololánech" jsou mísy zastoupeny pouze velmi fragmentárním materiálem v podobě zlomků okrajů. Z jejich tvaru vyplývá, že se jedná o varianty mís se žlábkem pod okrajem (tab. 71:3, 82:4).

Všechny varianty výše popsaných mís se vyskytují po celou dobu trvání únětické kultury a nejsou tudíž vhodné pro jemnější datování.

HRNCE

Z lokality Hoštice „Sečné louky“ pochází z objektu 503 větší část soudkovitého hrnce s hlazeným povrchem (tab. 28:4). Celá nádoba se podařila vyzvednout ze zásobní jámy obj. 578, ve které se nacházel hlazený soudkovitý hrnec s odsazeným dnem (tab. 37:1). Neobvyklým dojmem působí také lehce profilovaná horní část hrnce s téměř rovným okrajem (tab. 42:1) z objektu 658. Fragment hrnce pochází z objektu 549 (tab. 34:5).

Okraj hrubě modelovaného hrnce (tab. 1:1) a spodní část hrnce s odsazeným dnem a hrubě modelovanou výdutí (tab. 1:3) se nacházely na dně hrobu 817. Výskyt sídlištní keramiky v hrobě je doložen také v hrobech v Mušově a Pasohlávkách (*Stuchlík 2002b*, 155).

Horní část hrnce byla nalezena v zásobní jámě obj. 544 (tab. 72:1) v Mořicích "Pololánech". Nádoba byla celá hlazena a na výdutí zdobena třemi vodorovnými rýhami v jednom místě přerušeny kulatým výčnělkem. Zlomek okraje hlazeného hrnce pochází z výplně zásobní jámy obj. 580 (tab. 81:1).

HRNKY

Tato skupina je na lokalitě Hoštice „Sečné louky“ zastoupena třemi různými exempláři. Z objektu 556 pochází esovitě profilovaný hrnek s odsazeným dnem a uraženým uchem (tab. 33:1). Další hrnek, který měl nepravidelně modelovaný esovitý profil (tab.35:1), se nacházel v zásypu objektu 563. Třetím typem je lehce esovitě profilovaný hrnek s uchem vytaženým z okraje nalezený v objektu 658. Baňatou výduť zdobí jeden oválný výčnělek umístěný na boku nádoby (tab. 43:2).

Jediným zástupcem této skupiny na lokalitě Mořice "Pololány" je štíhlý dvojkónický hrnek nalezený ve výplni zásobní jámy obj. 563 (tab. 65:1). Podobný tvar má hrnek z hrobu 824 (tab. 7:1) v Hošticích "Sečných loukách".

KOFLÍKY

Další typ nádob nalezených v sídlištních objektech na lokalitě Hoštice „Sečné louky“ představují koflíky s nízko položeným lomem charakteristické spíše pro mladší období únětické kultury. Z objektu 631 pochází část koflíku se široce rozevřeným hrdlem bez

zachovaného okraje a ucha (tab. 39:5). V Brně–Líšni na Starých Zámkách byl nalezen shodný exemplář (*Stuchlík 1994*, 129, 2:3). Další koflík pochází z objektu 640, u tohoto exempláře páskové ucho nevycházelo z lomu výdutě, jako tomu bylo v případě koflíku z Mušova (*Stuchlík 2002b*, 159, 6:25), ale bylo umístěno až kousek nad lomem (tab. 39:6). V objektu 642 se podařilo nalézt pouze několik zlomků koflíků (tab. 40:2, 11), z nichž byl jeden (tab. 40:12) doplněn svislou rytou výzdobou. Tvarově podobná analogie pochází z Mušova (*Stuchlík 2002b*, 159, 6:15).

Ostatní sídlištní keramika

Na lokalitě Hoštice „Sečné louky“ se nacházely tři exempláře cedníků v různém stupni zachovalosti. Z objektu 502 pochází téměř kompletně zachovalý cedník, který měl podobu kónické misky s lehce vydutými stěnami (tab. 30:1). Celé tělo nádoby je poseto drobnými nepravidelně rozmístěnými otvory. Podobný cedník byl nalezen v Bratčicích (*Ondráček 1960*, 188, obr. 68). Část cedníku nalezeného v zásypu objektu 658 měla tvar kónické misky s rozevřenými stěnami s otvory umístěnými pouze na dně nádoby (tab. 42:2). Zlomek cedníku se podařilo získat z objektu 553 (tab. 32:8). Tento exemplář má spodní část nádoby nápadně tvarově podobnou zvoncovitému cedníku z Bratčic (*Ondráček 1960*, 187, 67:5). U dochované části nádoby z Hoštic byly otvory zjištěny pouze ve dně.

Ze sídlištních objektů v Hošticích pochází velké množství fragmentů blíže neidentifikovatelných částí keramických nádob. K výraznějším zlomkům keramiky patří zlomek zdobeného podhrdlí pravděpodobně z koflíku nebo džbánu s rytou výzdobou v podobě linií a vpichů a střep z výdutě zdobený dvěma vodorovnými rýhami a několika vpichy pod nimi (obj. 553, tab. 32:6), dále masivní ucho nádoby se třemi lištami vycházejícími z jeho spodní části (obj. 555, tab. 32:9). Z výplně objektu 570 pochází střep z podhrdlí zdobený třemi vodorovnými a dvěma šikmými liniemi (tab. 36:4) a výduť s vodorovnou a svislou lištou (tab. 36:6). Ojedinelým nálezem je část nádoby z objektu 648 s horizontálním uchem na výduti, která byla zdobena dvěma vodorovnými obvodovými rýhami a šikmými rýhami v podobně vícenásobného trojúhelníku umístěným pod uchem (tab. 41:7). Část nádoby z horizontálním uchem byla nalezena v Tvarožné (*Mikulková – Stuchlík – Vitula 1996*, 147, 7:9), v Brně–Bohunicích a v Brně–Králově Poli (*Stuchlík 1994*, 130, 3:1; 131, 4:1).

V objektu 549 byl nalezen zlomek blíže neurčitelného předmětu. Zachovaná část má tvar písmene T. Řez na vodorovné části má čtvercový tvar a na svislé kruhový (tab. 34:2). Předmět pravděpodobně mohl být částí zvláště tvarovaného ucha.

Z výplně zásobní jámy obj. 640 pochází část jediného hliněného přeslenu získaného na hoštickém sídlišti. Artefakt měl nepravidelně kulatý zploštělý tvar, na okrajích zaoblený (tab. 39:9). Přítomnost přeslenu jako setrvačníku vřetene nepřímo dokládá výrobu textilií.

Z mořických nálezů do této kategorie můžeme zařadit část dózy s nepravidelným okrajem a vypouklými stěnami z objektu 516 (tab. 71:1) a menší profilovanou miskovitou nádobku s odsazeným dnem a šikmým nepravidelným okrajem z objektu 580 (tab. 81:2).

Z výplně objektu 589 pochází zlomek naběračky (tab. 83:6), která se na únětických sídlištích vyskytuje běžně. Příkladem je nález z Holubic (*Geisler – Peška 1990*, 513, 1:7). Na lokalitě Šardičky byla naběračka uložena v hrobě (*Tihelka 1953*, 257, 259, 14:1). Unikátním nálezem je zlomek miniaturního keramického sekeromlatu (tab. 81:7), který byl nalezen v zásypu objektu 580.

4. 2. Bronzové předměty

Z bronzových milodarů se na lokalitě Hoštice „Sečné louky“ dochovalo jen několik menších kousků nebo zlomků blíže neidentifikovatelných předmětů uložených v hrobové jámě nebo u pohřbu v zásobní jámě. Bronzové předměty byly ve třech hrobech (H 820, 822, 823). Bohužel předmět A 34 369 z hrobu 820 se po přidělení inventárního čísla ztratil. Z hrobu 822 pochází dvě záušnice z jednoduchého stočeného drátu (tab. 5:1, 2), další vlasovou ozdobou by mohl být stočený drát s konci přeloženými přes sebe (tab. 5:3). Podobnou funkci mohl mít také drátěný kroužek (tab. 5:6) a několik dalších zlomků (tab. 5:4, 7). Fragment předmětu (tab. 5:5) vyrobeného z drátu měl část roztepanou v obdélnou plošku. Bronzový prsten (A 34 376) a další zlomky bronzů (A 34 377, A 34 378) byly po zainventování také ztraceny. Z hrobu 823 pochází vlasová ozdoba ze stočeného drátu s jedním koncem svinutým (tab. 6:3).

Jedna vlasová ozdoba vyrobená z dvojitého drátu se zpětnou kličkou a její zlomky (tab. 45:1 – 3) byly nalezeny v sídlištní jámě obj. 639, ve které se ale nepodařilo doložit přítomnost lidských pozůstatků. V zásobní jámě obj. 648 byly u pohřbeného jedince nalezeny dvě menší vlasové ozdoby (tab. 12:1, 2). Kompletně zachovalá ozdoba (tab. 12:2) byla vyrobena ze stočeného dvojitého drátu se zpětnou kličkou a svinutými konci, z druhého exempláře (tab. 12:1) tvořeného vícenásobnou kličkou se nedochovalo ukončení. Vlasové ozdoby s několikanásobnou kličkou včetně varianty se svinutým koncem byly nalezeny

v Mušově (*Stuchlík 1987a*, 81, 25:3, 4), v Těšeticích–Vinohradech (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 131, 44d:11, 12).

Bohatší nálezy bronzových předmětů pochází díky nevykradenému hrobu 816 z lokality Mořice „Pololány“. Z 18 únětických pohřbů se u 7 jedinců našly bronzové předměty. Ve všech případech se jedná pouze o běžné ozdoby většinou dochované ve špatném stavu.

V hrobě 816 byl objeven rozlomený tyčinkovitý nákrčník o průměru 14, 1 cm, jehož konce byly roztepány a svinuty do oček (tab. 56:1). Analogie tohoto typu nákrčníku byly zdokumentovány v Šardičkách (*Tihelka 1953*, 264), v Rebešovicích (*Ondráček 1962*, 89, 43:1), v Těšeticích–Vinohradech (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 56, 21b:7; 61, 23b:1) a na mnoha dalších lokalitách.

Z náhrdelníků pochází také 10 exemplářů bronzových trubičkovitých spirálek vyrobených z tenkého drátu (tab. 50:1, 53:2 – 5, 63:1, 59:2, 3) nebo na plocho vytepaného drátu (tab. 57:1, 2). Drátěné spirálkové trubičky se vyskytly v Těšeticích–Vinohradech (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 36, 10b:9; 38, 11b:44/2; tab. XXXV:7), Oblekovicích, Petrovicích, Šardičkách, Vedrovicích, atd. (*Tihelka 1953*, 261). Varianta z roztepaného drátu byla zaznamenána na pohřebišti v Rebešovicích (*Ondráček 1962*, 88, 42:12). Typologicky se jedná o velmi jednoduché předměty, které navazují na měděné eneolitické šperky, vyskytující se v době bronzové velmi dlouho a tudíž nemají význam pro datování (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 133).

Ojedinělým nálezem je část bronzového řetízku, který byl objeven ve výplni zásobní jámy 539 datované keramikou do únětické kultury. Z řetízku se dochovalo 21 drobných oček vyrobených z tenkého drátu (tab. 62:3). Podobný nález v únětické kultuře zatím nebyl zaznamenán.

Na lokalitě Mořice „Pololány“ byla nalezena jen jedna bronzová jehlice a to v hrobě 810 (tab. 53:1). Tento exemplář s šavlovitě zahnutou jehlou a hlavicí svinutou v očko se běžně objevuje od starší doby bronzové až po dobu halštatskou. Typickým znakem jehlic starší doby bronzové je šavlovité zahnutí jehly, tento jev se výjimečně může objevit ještě na počátku střední doby bronzové (*Říhovský 1979*, 144). Jehlice s hlavicí svinutou v očko a šavlovitě zahnutou jehlou známe z Lednice (*Tihelka 1953*, 269, 22:3), z Mušova (*Stuchlík 1987a*, 63, 19:6) a dalších lokalit.

Náramky jsou na únětických pohřebištích zastoupeny běžně. Ve výbavě hrobu 816 se nacházely exempláře z dvojitého drátu, které měly konce spleteny a zbroušeny tak, že tvoří hrot (tab. 56:3, 4). Tyto ozdoby mívaly více funkcí. Mohly být nošeny na ruce jako náramek (Lorencová – Beneš – Podborský 1987, 131, 44d:8, 9; 134) nebo byly používány jako vlasová ozdoba (Stuchlík – Stuchlíková 1996b, 152).

Nejčastějším šperkem na pohřebištích únětické kultury jsou ozdoby z dvojitého bronzového drátu se svinutými konci. Na lokalitě v Mořicích „Pololánech“ se téměř kompletní záušnice z dvojitého drátu se spletenými konci zbroušenými do hrotu zachovala v hrobě 816 (tab. 56:8). Z tohoto hrobu pochází další vlasová ozdoba dochovaná jen z části (tab. 56:7). Stejně záušnice byly nalezeny například v Moravské Nové Vsi-Hruškách (Stuchlík – Stuchlíková 1996b, 44, 19:15, 16). V hrobech 811 a 819 se tyto ozdoby nacházely ve zlomcích.

Z hrobu 816 pochází fragment bronzové tyčinky tvarem připomínající část jehlice nebo šídla (tab. 56:5). Blíže se tento předmět nepodařilo určit. Mezi bronzové artefakty, které se nepodařilo identifikovat patří zlomky drátěného kruhu z hrobu 816 (tab. 56:6, 9 – 12) a 819 (tab. 59:1) a fragmenty předmětů nalezených v hrobě 817 (tab. 57:3) a 819 (tab. 59:4, 5).

Jediný typ bronzových předmětů zdokumentovaných na lokalitě Hoštice „Sečné louky“ a Mořice „Pololány“ představují ozdoby. Zbraně ani pracovní nástroje zde nebyly zaznamenány.

Podle velikosti vlasových ozdob (Stuchlík – Stuchlíková 1996b, 152) rozdělených na malé (1,4 – 2 cm), střední (4,1 – 5,5 cm) a velké (6 – 7,1 cm) vyplývá, že hoštické exempláře z obj. 639 a 648 víceméně náleží do skupiny malých záušnic. Rozměry ozdob z hrobových jam 822 a 823 můžeme označit za středně velké. Měřitelné exempláře nalezené v Mořicích „Pololánech“ patří do skupiny středně velkých vlasových ozdob.

Z chronologického hlediska nemají nálezy z obou lokalit velkou vypovídací hodnotu neboť zde objevené předměty se vyskytují po celou starší dobu bronzovou a s některými se setkáváme již v eneolitu. Zřejmě vývojově pokročilejší se zdají být vlasové ozdoby s vícenásobně vyvinutou ozdobnou ploškou, které jsou na Moravě charakteristické pro rozvinutou únětickou kulturu. Na starších pohřebištích se objevují převážně pouze vlasové ozdoby s jednoduchou kličkou (Ondráček 1962, 77).

4. 3. Mazanice

Jedním z nejdostupnějších materiálů ve starší době bronzové byla hlína, jejíž využití přetrvávalo z předchozích období. K její oblíbenosti přispěla také snadná dostupnost a její zpracování nevyžadovalo nijak zvlášť velké znalosti. Kromě keramiky se hlína využívala ve stavitelství, například k budování a úpravě stěn a podlah pomocí mazanice.

Z lokality Hoštice „Sečné louky“ bylo získáno celkem 548 kusů (12 701, 5 g) mazanice odlišných rozměrů. Některé exempláře pocházely původně z povrchu zdí nebo podlahy, o čemž svědčí hladký povrch vždy pouze z jedné strany mazanice. Ojediněle se na mazanici podařilo rozpoznat otisky prutů. Výplň zásobní jámy obj. 577 obsahovala 64 fragmentů (3 212, 7 g) mazanice. V sídlištní jámě obj. 503 bylo nalezeno větší množství silně přepálené mazanice.

V Mořicích „Pololánech“ bylo z 15 sídlištních objektů a 1 hrobové jámy celkem vytěženo 195 kusů (3 835,6 g) různě velkých úlomků mazanice. Některé z nich měly na sobě otisky po prutech. Největší množství (70 ks/ 1 337,4 g) mazanice obsahovala zásobní jáma obj. 562. Jeden menší kousek byl objeven v zásypu hrobu 809.

4. 4. Zvířecí kosti

Velký počet zvířecích kostí nalezených v sídlištních objektech (Hoštice – 2 837 ks, Mořice – 597 ks) svědčí o důležitosti zvířat pro nositele únětické kultury. Archeozoologická analýza nebylo zatím provedena, ale předběžně lze konstatovat přítomnost skotu, vepře, ovce/kozy a divokých zvířat. Jejich kosti a paroží byly v Hošticích "Sečných loukách" a Mořicích "Pololánech" využity k výrobě nástrojů a ozdob, což přímo dokládají nalezené předměty. Dochované zvířecí kosti nejsou úměrné jejímu původnímu množství. Jejich počet značně redukuje především chemické složení půdy, ve které se nachází. Tento jev se odráží na množství zachovaných kostěných a parohových artefaktů.

4. 4. 1. Kostěná a parohová industrie

Kostěná industrie na únětických pohřebištích není příliš častá. To potvrzují i nálezy z pohřebišť v Hošticích „Sečných loukách“ a v Mořicích „Pololánech“, ze kterých pochází pouze dvě kostěná šídla. V sídlištních objektech jsou kostěné nástroje běžným nálezem.

V Hošticích „Sečných loukách“ bylo v hrobě 824 objeveno šídlo uložené nedaleko mísy u paží pohřbeného jedince (tab. 7:c). Nástroj byl vyroben z úštěpu dlouhé kosti se zachovalou kloubní hlavicí sloužící jako rukojeť (tab. 7:3). Ke kostěným předmětům nalezených na hoštickém sídlišti patří tři šídla (obj. 557, 639, 658). Šídlo ze zásypu objektu 639 bylo poměrně malé celé ohlazené a mělo dva zářezy na boku (tab. 44:2). Z úštěpu dlouhé kosti bylo vyrobeno šídlo nalezené v objektu 658. Nástroj byl ve své horní části zúžen (tab. 44:4). Z objektu 557 pochází šídlo s odlomenou horní částí (tab. 44:1). Dalšími zde zastoupenými kostěnými artefakty byly dva ploché nástroje s jednou stranou zaoblenou, které mohly být používány jako proplétáčky (tab. 44:5, 6) z objektů 563 a 658, dva větší nástroje s tupým hrotem (tab. 44:7, 8) z objektů 532 a 640 a dlátka z objektu 549 (tab. 44:3). Do této skupiny náleží také dvě kosti z objektů 642 a 649, a parohy z objektů 600 a 659, na kterých byly zjištěny stopy po opracování.

Na mořickém pohřebišti bylo kostěné šídlo vyhozeno z rakve při vykrádání hrobu 819 (tab. 59:g, 59:19). Z hrobu 816 bylo vyzvednuto jedenáct zvířecích kostí, z toho bylo 9 žeber a 1 lopatka. Nález můžeme považovat za zbytek masitého milodaru, což dokládá jejich umístění v míse. Výskyt zvířecích lopatek v únětických hrobech není nijak neobvyklý, ale jejich funkce není vždy úplně jasná. Za pracovní nástroje je považoval K. Tihelka, usuzoval tak ze stop opotřebení na lopatkách (1953, 280). Podle J. Ondráčka mohly být využity při sekundárním otevírání hrobových jam (1962, 80), což měla dokládat jejich přítomnost v místě šachty a otření hrany. Odlišný názor na tento jev má S. Stuchlík. Většinu zvířecích lopatek, především mladých jedinců, považuje za zbytky masitého milodaru a jen u velkých lopatek připouští jejich využití jako skutečného pracovního nástroje, ale pouze jen k vyhazování kypré, syké hlíny nikoliv k hloubení (1996, 124). Ze sídlištních objektů v Mořicích „Pololánech“ pochází šest předmětů vyrobených ze zvířecích kostí. Pravděpodobně k pohřbu uloženém v sídlištní jámě náleží kostěná jehlice s plochou hlavicí (tab. 55:1) objevená v zásypu objektu 567. Tento typ jehlice se často objevuje ve variantě s provrtanou hlavicí a je znám především z pohřebišť. Takováto kostěná jehlice byla nalezena v Němčicích na Hané, Tištině, Příkazích, Nejdku, Bulharech, Šardičkách a na dalších lokalitách (Tihelka 1953, 279, 280). Ze zásypu objektu 590 pochází kromě části ulomeného dlátka (tab. 71:10) a zlomku

blíže neurčitelného kostěného předmětu (tab. 71:11) ještě unikátní kostěná jehlice s plochou hlavicí po stranách se zářezy a lehce šavlovitě prohnutou jehlou (tab. 71:9). Její příslušnost k únětické kultuře dokládá zlomkový keramický materiál. Dalším zástupcem kostěné industrie jsou dvě šídla (tab. 66:4, 5) nalezená v zásypu zásobní jámy obj. 568 na jejímž dně byla nalezena kostra

(H 820). Pro výrobu šídla s kloubní hlavicí a odlomeným hrotem (tab. 66:5) byla pravděpodobně použita dlouhá kost. Druhé šídlo (tab. 66:4) bylo patrně původně oboustranný typ, pro jehož výrobu se používaly úštěpy větších kostí. Šídla patří k běžným nástrojům známým z mnoha sídlištních objektů, ale mohou se objevit i v hrobech stejně jako v Němčicích na Hané a Šardičkách (*Tihelka 1953*, 280).

4. 5. Kamenná industrie

V období únětické kultury bývá běžně používán kámen z blízkého okolí. V tomto případě se pro štípané artefakty využívaly především rohovce typu Krumlovský les I a II a rohovce typu Stránská skála, ale výjimkou není ani využití spongolitu a silicitů glacienních sedimentů. Na výrobu broušených artefaktů byl použit diorit pravděpodobně typu Rokle (viz petrografická analýza ŠI a BI), který se vyskytuje na Brněnské přehradě v blízkosti zastávky Rokle (*Přichystal 2009*, 201), dioritový porfyrit (porfyrický mikrodiorit) jehož výskyt je zaznamenán přímo v Brně a jeho širokém okolí (*Přichystal 2009*, 203) a olivinický hrubozrnný bazalt nebo lamprofyr.

Kamenný inventář se na lokalitě v Hošticích „Sečných loukách“ nacházel především v sídlištních objektech a jen ve dvou hrobech. Z celkového počtu 59 nálezů náleželo 34 kusů štípané a 25 broušené industrii. Na lokalitě v Mořicích „Pololánech“ se kamenný materiál nacházel jak v sídlištních objektech, tak i v hrobových jamách. Soubor 15 předmětů obsahoval tři kusy štípané a 12 kusů broušené industrie včetně neopracovaných artefaktů.

4. 5. 1. Štípaná industrie

Z výplně sídlištních objektů v Hošticích "Sečných loukách" bylo vyzvednuto 34 kusů štípané industrie pocházejících z různého stádia výroby. Kolekci štípaných nástrojů zastupují dvě čepelky z objektů 503 (tab. 45:4) a 509 (tab. 45:5), škrabadlo na čepeli nalezené v objektu

539 (tab. 45:6), bifaciální retušovaný hrot (tab. 45:10) a trojúhelníková šipka s odlomenými křídélky (tab. 45:8) pochází z objektu 563. Šipky stejného typu (*Tihelka 1953, 279, 27:2*) byly zdokumentovány na pohřebišti v Šardičkách, Němčicích na Hané, Brně–Medlánkách. Tyto šipky jsou známy již z hrobů kultury se zvoncovitými poháry (*Tihelka 1953, 279*). Jako šipka byl pravděpodobně původně vyráběn nedokončený předmět s nepatrně vykrojenou bází a laterální retuší (tab. 45:9) a lichoběžníkový bifaciálně retušovaný předmět s odlomenou špičkou (tab. 45:7). Oba nástroje byly sekundárně využity k řezání, o čemž svědčí srpový lesk nalezený na ventrální a dorsální straně. Domnívám se, že tyto artefakty seřazením vedle sebe a zasazením do organické rukojeti tvořily ostří kombinovaného nástroje. Ostatní kusy štípané industrie můžeme popsat jako úštěpy vzniklé při přípravě jádra.

Ze tří kusů štípané industrie nalezené v Mořicích "Pololánech" pouze jeden pochází z hrobu (H 807). Jedná se o kamenných úštěp z patinovaného silicitu, který byl uložen za hlavou nedospělého jedince (tab. 50:a, 50:2). Zlomek čepelky vyrobený z rohovce typu Krumlovský les II se nacházel v zásypu sídlištní jámy obj. 572 (tab. 71:12). Ve výplni zásobní jámy obj. 580 byl objeven zlomek čepelky s laterální pilkovou retuší se srpovým leskem (tab. 80:6). K výrobě této čepelky byl použit rohovec typu Stránská skála.

4. 5. 2. Broušená industrie

V Hořticích „Sečných loukách“ byla broušená industrie zastoupena čtyřmi nástroji a 21 zlomky kamenných podložek. Všechny předměty pocházely ze sídlištního kontextu, pouze jeden zlomek kamenné podložky byl spolu s dalšími třemi velkými kameny zdokumentován v hrobě 818 (tab. 2:c). Otázkou je, zda jsou tyto kameny zbytkem původní hrobové úpravy. V zásypu objektu 532 se podařilo objevit část kamenné palice s obvodovým žlábkem (tab. 46:4). Odlomené ostří dioritové sekerky nebo sekeromlatu (tab. 46:1) a zlomek sekeromlatu s otvorem (tab. 46:2) vyrobeného z dioritového porfyru se nacházely v objektu 583. Zlomek ploché sekerky (tab. 46:3) vyrobené z olivinického hrubozrnného bazaltu nebo lamprofyru pochází z objektu 600. Únětické sekerky a sekeromlaty jsou známy nejen ze sídlišť ale také z hrobových jam z Maref, Šardiček, Šlapanic, Ostrožské Nové Vsi a dalších (*Tihelka 1953, 278*). Z hrobu 824 pochází také dva blíže nepopsané broušené předměty (A 34 389 a A 34 390), které byly ztraceny.

Nejčastěji zastoupeným inventářem v Mořicích „Pololánech“ byly kamenné podložky na drcení obilí a jejich zlomky. Z celkového počtu 17 kusů podložek byly 4 celé a zbylých 13

jen fragmenty. Ojedinelým nálezem na únětickém pohřebišti byla kamenná podložka v hrobě 810 u pravého ramene pohřbeného jedince (tab. 53:a, 53:8). Podobné nálezy byly zaznamenány především u hrobů kultury s lineární keramikou v hrobech v Boskovštejně, Místříně, Moravském Krumlově (*Koštuřík – Lorencová 1989 – 1990*, 105) a ve Vedrovicích v trati "Široká u lesa" (*Podborský a kol. 2002*, 308) nebo kultury s vypíchanou keramikou z hrobů v Těšeticích–Kyjovicích (*Kazdová – Lorencová 1985*, 10, 11, obr. 3, 13). Z pohřebiště kultury se zvoncovitými poháry v Ivanovicích na Hané "Borůvkách" pocházela podložka na drcení obilí pravděpodobně také z hrobu, bohužel chybí bližší dokumentace (*Tkáč 2006*). Ostatní tři celé podložky a čtyři zlomky dalších kamenných podložek byly odkryty ve výplni zásobní jámy obj. 562. V zásypu hrobu 814, který byl uložen v zásobní jámě obj. 563, byly nalezeny tři zlomky kamenných podložek. Další fragmenty kamenných podložek na drcení obilí byly objeveny v zásypech zásobních jam obj. 580 (3 ks), obj. 585 (1 ks), obj. 589 (2 ks).

Druhou skupinu broušených artefaktů tvoří drtič, který je na lokalitě Mořice "Pololány" zastoupen dvěma exempláři. Drtič ze zásobní jámy obj. 569 byl vyroben z tmavého namodrale šedého kvarcitu pravděpodobně valounu z kulmských slepenců. K výrobě druhého drtiče z výplně zásobní jámy obj. 580 byl použit křemenný pískovec až křemene.

Jediným nálezem sekeromlatu s obvodovým žlábkem (tab. 80:7) v Mořicích „Pololánech“ je exemplář ze zásypu zásobní jámy obj. 580, vyrobený pravděpodobně z lamprofyru. Podobný nález pochází z Nesovic (*Tihelka 1965*).

4. 5. 3. Oblázky

Poslední skupinu tvoří neopracované artefakty v podobě oblázků nalezených v hrobových jamách pouze na lokalitě Mořice "Pololány", v Hošticích nebyly oblázky zaznamenány. V hrobě 816 byl oblázek uložen před horní částí těla a v hrobě 819 za hlavou (tab. 59:d, 59:6). Tento jev není ojedinelý a je registrován na mnoha pohřebištích únětické kultury. Na pohřebišti v Polepech u Kolína byly oblázky nalezeny v pěti hrobech v počtu nejméně třinácti kusů umístěných za lebkou (*Dvořák 1926 – 27*). Oblázky pochází z pohřebiště ve Vranovicích u Prostějova, v Bohuticích, ve Šlapanicích, v Tvarožné, v Holáskách, v Oblekovicích (*Tihelka 1953*, 279). V Šardičkách byl jeden oblázek uložen pod bradou a v dalším hrobě leželo šest bílých oblázků u nádob (*Procházka – Chleborád – Kalousek 1927*). V Moravské Nové Vsi – Hruškách se oblázky vyskytly ve dvou protoúnětických hrobech ve variantě z červeného nebo načervenalého křemene a ve dvou

únětických hrobech byly před pasem uloženy oblázky z bílého křemene se stopami po použití pravděpodobně při výrobě štípané industrie (*Stuchlík – Stuchlíková 1996*). Na protoúnětickém pohřebišti v Pavlově byly v hrobě 346 drobné kamínky uloženy v nádobách (*Peška 2009, 198*). Oblázky v hrobech se podařilo zjistit nejen na únětických pohřebišti, ale také například na pohřebišti kultury se šňůrovou keramikou v Ivanovicích na Hané "Za střediskem", kde se nacházely ve třech hrobech (*Kolář 2006*). Důvod tohoto jednání není zcela jasný a bývá vysvětlováno jako rituální jev (*Tihelka 1953, 279*), J. Peška se domnívá, že jejich skutečný smysl by mohla přiblížit traseologická analýza (*2009, 199*).

4. 5. 4. Petrografická analýza ŠI a BI

K surovinovému určení, provedenému prof. RNDr. Antonínem Přichystalem, CSc., byl předložen soubor 38 ks artefaktů štípané a broušené industrie z lokality Hoštice „Sečné louky“ a 6 ks z lokality Mořice „Pololány“.

HOŠTICE „Sečné louky“

Obj	Inv.číslo	Ks		
503	A 28 171	3	ŠI	3x rohovec typu Krumlovský les I., jeden artefakt přepálený
509	A 28 218	1	ŠI	silicít glacigenních sedimentů
521	A 28 291	1	ŠI	rohovec typu Stránská skála?
522	A 28 314	1	ŠI	rohovec typu Krumlovský les I., slabě přepálený
532	A 28 649	1	BI	dioritový porfyrit (porfyrický mikrodiorit), magnetická susceptibilita 0,57
539	A 28 828	1	ŠI	slabě patinovaný rohovec typu Krumlovský les II.
549	A 29 189	1	ŠI	rohovec typu Krumlovský les II.
557	A 29 980	4	ŠI	křídový spongolit; rohovec typu Stránská skála; rohovec typu Krumlovský les I.; silně přepálený silicít blíže neurčen
558	A 30 038	1	ŠI	rohovec typu Krumlovský les II.
563	A 30 743	1	ŠI	silicít glacigenních sedimentů
563	A 30 862 – A 30 865	4	ŠI	rohovec typu Krumlovský les II.; rohovec typu Krumlovský les II. nebo Stránská skála ?; rohovec typu Krumlovský les II.; rohovec typu Krumlovský

				les I.
563	A 30 948	1	ŠI	rohovec typu Stránská skála
563	A 31 014	1	ŠI	rohovec typu Krumlovský les II.
563	A 31 196	1	ŠI	křídový spongolit
563	A 34 909	1	ŠI	rohovec typu Krumlovský les I.
580	A 31 976	1	ŠI	rohovec typu Krumlovský les I.
583	A 32 035	1	ŠI	rohovec typu Krumlovský les I.
583	A 32 036 – A 32 037	2	BI	diorit, pravděpodobně typ Rokle; dioritový porfyrit (porfyrický mikrodiorit), magnetická susceptibilita 1,92
588	A 32 118	1	ŠI	rohovec typu Krumlovský les I.
600	A 32 424	1	BI	vulkanická hornina, pravděpodobně olivinický hrubozrnný bazalt nebo lamprofyr, magnetická susceptibilita $1,02 \times 10^{-3}$ SI
601	A 32 532	1	ŠI	rohovec typu Krumlovský les I.
613	A 32 646	1	ŠI	rohovec typu Krumlovský les I.
618	A 32 818 – A 32819	2	ŠI	rohovec typu Stránská skála; rohovec typu Krumlovský les I.
639	A 33 063 – A 33 065	3	ŠI	rohovec typu Krumlovský les I., rohovec typu Krumlovský les II., rohovec typu Stránská skála
642	A 33 522	1	ŠI	rohovec typu Krumlovský les II.
658	A 34 030	1	ŠI	rohovec typu Stránská skála ?

MOŘICE „Pololány“

Obj.	Inv.číslo	Ks		
569	134 679	1	BI	tmavý namodrale šedý kvarcit pravděpodobně valoun z kulmských slepenců, magnetická susceptibilita 0,04
572	134 688	1	ŠI	rohovec typu Krumlovský les II.
580	134 860	1	ŠI	rohovec typu Stránská skála
580	134 864	1	BI	křemenný pískovec až křemenec
580	134 892 – 134 893	2	BI	vyvělá hornina snad lamprofyr ?, magnetická susceptibilita 2,8 – 3,14

5. Pohřebiště

Nositelé únětické kultury pohřbívali těla zemřelých do obdélné hrobové jámy se zaoblenými rohy, ve skrčené poloze na pravém boku s přidanými milodary v podobě keramických nádob, bronzových, kostěných a kamenných artefaktů. Běžným zvykem bylo ukládání lidských ostatků do dřevěných schránek vydlabaných z kmene stromu nebo z dřevěných prken. Také použití kamene k úpravě hrobové jámy je v únětické kultuře poměrně častým jevem zjištěným například v Dolních Věstonicích, Pavlově, Mušově (*Stuchlík 2002*, 155), v Podolí (*Mikulková – Stuchlík – Vitula 1996*, 140, 2:C, 141, 3:3). Moravská únětická pohřebiště nebývají oproti nálezům v Čechách (Polepy u Kolína 142, Kamýk 105 hrobů) příliš rozsáhlá, většinou dosahují jen několika desítek hrobů. S největší pravděpodobností dosud nebylo žádné moravské únětické pohřebiště prozkoumáno kompletně. Pohřebiště bývají skupinová, případně vytváří téměř pravidelné řady. Na lokalitě ve Velkých Pavlovicích se podařilo zdokumentovat nejen řadové pohřebiště, ale také jeho chronologický vývoj od protoúnětické po mladoúnětickou fázi (*Stuchlík 1987b*). Charakteristickým rysem únětické kultury je pohřbívání zemřelých do zásobních nebo sídlištních jam, stejně jako sekundární zásahy do hrobů.

5. 1. Dřevěné pohřební schránky

Budování dutého prostoru v hrobové jámě můžeme v pravěkém pohřbívání označit jako všeobecný jev. Objevuje se také v únětické kultuře, a to nejen u hrobek vybudovaných z kamenů, ale i u jednoduchých hrobových jam v prosté zemi. Dutý prostor byl vytvořen pomocí dřevěných desek (*Pleinerová 1960*, 13). Autorka se domnívá, že příčiny vzniku rakví by mohly souviset nejen se snahami po uzavření a izolování pohřbeného jedince v omezeném prostoru a ochránění ho od styku se zásypem hrobu, ale především zřejmě souvisí s celým pohřebním obřadem (*Pleinerová 1960*, 14). Jaké byly příčiny vzniku používání pohřebních schránek, je dnes těžko zjištělné.

Využívání rakví není časově omezeno. Nejstarší doklad výskytu rakví je zaznamenán už v eneolitu. Exempláře z pohřebiště v Moravské Nové Vsi – Hruškách byly datovány do kultury se zvoncovitými poháry, měly obdélný tvar, kónické až prohnuté stěny a dno rovné místy mísovitě prohnuté. Podle profilu stěn se předpokládá, že nebyly vyhotoveny z kmene

stromu, ale pravděpodobně šlo o obložení pohřbů dřevěnými deskami nebo o rakev vyrobenou z jednotlivých desek (*Stuchlík – Stuchlíková 1996, 65, 66*).

Na pohřebišti v Rebešovicích měly rakve v průřezu korytovitý tvar. Tomu nasvědčují nejen korytovité prohlubně ve dnech hrobů, do kterých byly schránky ukládány, ale také kameny případně hroudy jílu podepírající boční stěny rakve (*Ondráček 1962, 58*). Korytovitý tvar rakve se podařilo objevit u jednoho hrobu na pohřebišti v Mušově (*Stuchlík 1987b, 6*), v Čejči u Hodonína (*Ondráček 1967, 306*) a mnohých dalších lokalitách. Takto popisovaný vzhled odpovídá vydlabanému kmeni stromu jak bylo zjištěno na pohřebišti v Těšeticích–Vinohradech (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987, 224*).

V Rebešovicích se podařilo v jedenácti případech zdokumentovat víka rakve, která se jevila jako prolomené nebo různě zprohýbané vrstvy šedého až černého, slabě zhumusovatělého písku o síle 2 – 4 cm. Tvar víka se zjistit nepodařilo, ale J. Ondráček usuzuje na dvě možnosti jejich vzhledu: překrytí schránky druhou polovinou kmene nebo rovnou dřevěnou deskou (*Ondráček 1962, 58*). Dřevěné schránky, u kterých se podařilo rozpoznat víko, byly zjištěny také na pohřebišti v Těšeticích–Vinohradech (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987, 224*) a ve Velkých Pavlovicích (*Stuchlíková – Stuchlík 1983, 33*).

U sedmnácti rebešovických hrobů bylo také zjištěno spojení víka s vlastní rakví vrstvou nazelenalého jílu, která se dochovala zčásti na okraji rakve a zčásti na víku. Jíl použitý k tomuto účelu musel být dopraven z větší vzdálenosti, jelikož se v okolí pohřebiště nevyskytuje (*Ondráček 1962, 58, 61*). U dvou hrobů uvažuje J. Ondráček také o možnosti výskytu hliněných rakví, jak tento jev vysvětluje K. Tihelka (*1960, 748, 749*), ale nevylučuje ani možnosti vymazání rakve případně dna hrobové jámy jílovitou hmotou (*Ondráček 1962, 58*). Jíl se vyskytl také na pohřebišti v Moravské Nové Vsi – Hruškách. Jeho přítomnost se podařilo zdokumentovat na horní vrstvě zachovaných zbytků dřeva, což podle autorů potvrzuje interpretaci J. Ondráčka, že sloužil ke spojení víka s dolní částí pohřební schránky (*Stuchlík – Stuchlíková 1996, 87*). Na pohřebišti v Mušově byly nalezeny stopy jílu na dně rakve hrobu 32 (*Stuchlík 1987a, 39*). O vymazávání dna hrobové jámy se zmiňuje B. Chropovský, kde na pohřebišti ve Velkém Grobě k tomuto účelu bylo použito jemné maltovité hmoty (*Chropovský 1960, 93*).

Rakve se na únětických pohřebištích objevují ve všech fázích nejčastěji pak v mladší fázi. Dřevěné schránky byly zaznamenány na pohřebišti v Moravské Nové Vsi – Hruškách (*Stuchlík – Stuchlíková 1996, 81, 86*), v Rebešovicích (*Ondráček 1962, 57*), ve Velkých Pavlovicích (*Stuchlík – Stuchlíková 1996b, 135*), v Čejči u Hodonína (*Ondráček 1967*),

v Těšeticích–Vinohradech (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 107) a na dalších lokalitách.

Na pohřebišti na lokalitě Hoštice „Sečné louky“ byla popsána dřevěná schránka pouze u hrobu 820. Rakev se ve spraši rýsovala světle hnědými pruhy o délce 140 cm a šířce 55 cm a směrem k JV (k hlavě) se mírně rozšiřovala (tab. 3). Rakev původně obsahovala hrobová jáma H 822, kde se na fotografii (tab. 5:II.) rýsuje jako obdélná tmavá skvrna, která zůstala během výzkumu nepovšimnuta. Kruhové rozšíření v oblasti dolních končetin by mohlo být pozůstatkem vykrádací šachty. Ta se sice v zásypu nepodařila rozlišit, ale přemístěné nádoby a chybějící horní část těla druhotný zásah plně potvrzují.

Na pohřebišti v Mořicích „Pololánech“ byly stopy po dřevěných schránkách zjištěny ve čtyřech hrobech. V okolním terénu se sarkofágy rýsovaly tmavými pruhy, měly obdélný tvar o délce 136 x 170 cm a šířce 45 – 85 cm. Na řezu se dal jasně rozpoznat polokruhovitý (korýtkovitý) tvar rakví v hrobových jamách H 816 (tab. 56) a H 819 (tab. 59), z čehož lze usuzovat, že byly vyrobeny z kmene velkého stromu. Pohřební schránky byly z důvodu větší stability zapuštěny pod úroveň dna hrobové jámy do předem vykopaných žlábků. Polokruhovitý tvar sarkofágu byl zdokumentován na pohřebištech v Rebešovicích (*Ondráček 1962*, 58), v Moravské Nové Vsi – Hruškách (*Stuchlík – Stuchlíková 1996*, 81, 87), v Čejči u Hodonína (*Ondráček 1967*, 307, obr. 98), v Mušově (*Stuchlík 1987a*, 39), v Ivanovicích na Hané „Spravedlnosti“ (*Výška 2004*) a dalších lokalitách. Další exemplář rakve se zachoval v hrobě 810 (tab. 53), ale pouze jen část kolem lebky. Přítomnost schránky v hrobě měla vliv i na uložení milodarů, které byly vloženy přímo do rakve a to v uspořádání shodném s ostatními hroby na pohřebišti. Tedy podle zvyklostí lidu únětické kultury. To ale nemůže být považováno za obecné pravidlo, které by platilo pro všechna pohřebiště. Byly zaznamenány případy, kdy se u neporušených hrobů nacházely milodary mimo rakev nebo dokonce pod ní (*Stuchlík – Stuchlíková 1996b*, 132, Abb. 6:A, C).

Zajímavý objev se naskytl na mořickém pohřebišti v hrobě 817 (tab. 57), kde byly v rozích rakve zjištěny protažené výčnělky. Podobné schránky byly zachyceny na pohřebišti v Moravské Nové Vsi – Hruškách (*Stuchlík – Stuchlíková 1996*, 9, 12, obr. 5:2, 6:3), ve Velkých Pavlovicích (*Stuchlík – Stuchlíková 1996*, 135, Abb. 9), v Mušově (*Stuchlík 1987a*, 39, obr. 2:B, 12:A), v Rebešovicích se výčnělky objevili v různém počtu (*Ondráček 1962*, 58), v Przeclawicích v Polsku (*Lasak 1982*, 96), na dolnorakouském pohřebišti ve Franzhausenu (*Neugebauer – Gattringer 1982*, 76, Abb. 8; 77, Abb. 9). Takovéto schránky s výčnělky se neobjevují jen v únětické kultuře, ale byly zaznamenány také například

v kultuře lidu zvoncovitých pohárů na lokalitě Ledce II. (*Podborský a kol. 1993*, 225, obr. 140) nebo v Nižné Myšle (*Olexa 2003*, 67). Výčnělky většinou bývají interpretovány jako rukojeti pro uchopení rakve při přenášení (Pleinerová 1960, 20), autorka zároveň dodává, že takto jednoznačně nemohou být označeny všechny doložené výčnělky a jako příklad uvádí exempláře ze skandinávské oblasti (1960, 19-20). J. Ondráček se domnívá, že v některých případech tyto „výběžky“ mohly vzniknout zborcením čelních stěn rakve (1962, 58). I. Pleinerová upozorňuje na možnost vztahu většiny kulturních skupin používajících dřevěných, kůrových či proutěných rakví, k okruhu kultur příbuzných šňůrové (1960, 26).

Z nevelkého počtu do této doby provedených analýz vyplývá, že k výrobě dřevěných desek a sarkofágů vydlabaných z kmene stromu využívali nositelé únětické kultury dub (*Quercus sp.*). Z botanický posudků E. Opravila vyplývá využití dubu na pohřebišti v Moravské Nové Vsi – Hruškách (*Stuchlík – Stuchlíková 1996*, 87) a ve většině případů v Mušově (*Stuchlík 1987a*, 39). Na pohřebišti ve Velkém Grobu bylo zjištěno použití dubu na výrobu pohřebních desek (*Chropovský 1960*, 93). Článek I. Pleinerové (1960, 15), mimo jiné, dokládá využití dubu k výrobě rakví v širší oblasti starobronzových kultur, konkrétně na severoněmeckém a skandinávském území.

V případě pohřebišť v Mořicích „Pololánech“ a Hořticích „Sečných loukách“ zůstává druh použité dřeviny otázkou, neboť zde analýzy nebyly provedeny.

5. 2. Problematika pohřbívání v sídlištních objektech

Nálezy lidských kosterních pozůstatků v sídlištních jamách nejsou ve starší době bronzové ničím neobvyklým a vyskytují se prakticky na celém území Čech a Moravy. Dlouho se pohřbívání v sídlištních jamách pokládalo za jediný způsob zacházení se zemřelými u věteřovské a maďarovské kultury (*Stuchlík 2010*, 80). Pro únětickou kulturu je typické ukládání zemřelých na regulérních pohřebištích podle striktních pravidel, ale současně s tím se běžně objevují pohřby na sídlištních, tedy mimo prostor vyhrazený poslednímu odpočinku.

V Čechách se lidské pozůstatky uložené v sídlištních jamách soustřeďují na Lounsku v povodí středního toku Ohře, dále v pražské kotlině, méně výrazné koncentrace se objevují ve východní části středních Čech, v oblasti východočeské (*Salaš 1990*, 286), v oblasti Středočeské tabule (*Langová 2009*). Na Moravě byla zaznamenána největší hustota v severní

části Dyjskosvrateckého úvalu podél jižních a jihovýchodních svahů Dražanské vrchoviny a z části na Znojemsku (*Salaš 1990, 286*).

Rozborem nálezových situací tzv. pohřbů na sídlišti ze zabývala řada badatelů. Ve většině případů se jednalo o stručný popis v rámci nálezových zpráv bez dalšího hodnocení. V rámci článku o hromadném pohřbu v Cezavách u Blučiny se této problematice dotkl M. Salaš, který rozdělil pohřbívání na sídlištech do čtyř skupin. První skupinu charakterizuje kompletní lidský skelet uložený v pohřební poloze v sídlištní jámě bez adekvátních milodarů. Pohřbením kompletní kostry v rituální poloze do zásobní jámy, taktéž bez milodarů, se zabývá skupina druhá. U obou těchto skupin se autor přiklání k možnosti kultovního rituálního jednání s využitím lidských obětí pro zajištění potřeb a zájmu kolektivu. Následující třetí skupina popisuje víceméně úplné skelety, jejichž polohy nesouhlasí s pravidly pohřebního rituálu únětické kultury. Těla jedinců tak byla do jámy pohozena nebo se nacházejí v polohách s trupem přetočeným na břicho a končetinami skrčenými na bok, případně skelety s končetinami skrčenými na těle. Takovéto případy M. Salaš interpretuje jako oběti či rituální popravy osob, které se nějakým způsobem provinily nebo zemřely za neobvyklých okolností nepřipouštějící řádné pohřbení. Do poslední skupiny, kterou tvoří neúplné skelety, jejich dislokované části a kumulace fragmentů kostí, byla zahrnuta i zásobní jáma se dvanácti jedinci (1 dospělý a 11 dětí) se stopami násilného úmrtí. Tento nález je považován za zbytek krvavého obětního rituálu označovaného jako hekatomba, který mohl mít souvislost se zemědělstvím (*Salaš 1990, 290, 291*). Další rozdělení publikovali autoři článku publikovaném v nové řadě *Pravěku* (*Mikulková – Stuchlík – Vitula 1996, 152*). Jejich dělení vychází z úplnosti kostry a jejího uložení:

1. jámy s nálezy jednotlivých kostí nebo části skeletu
2. jámy s kostrou nezaujímající anatomickou polohu
3. jámy s kostrou ve skrčené poloze bez výbavy
4. jámy s kostrou ve skrčené poloze s výbavou

Počet jedinců uložených v sídlištních objektech se různí. Nejčastěji se objevuje jeden jedinec, ale výjimkou nejsou ani hromadné pohřby. V Brně-Černých Polích se v pěti sídlištních objektech nacházeli dva pohřbení jedinci (*Tihelka – Hank 1949*). Tři jedinci byli odkryti v zásobní jámě v Lovčičkách (*Stuchlík 1969, 93*) a v Prasklicích (*Ludikovský 1960*). Na dně znojemské zásobní jámy u jihozápadního okraje leželi čtyři jedinci – muž, žena a dvě děti (*Salaš 1990, 286*). Čtyři jedinci byli objeveni také například v Těšeticích na Znojemsku

(Čižmář – Dočkalová – Gregerová – Kazdová – Koštuřík – Mrázek – Procházková 1993), a pět jedinců na dně sídlištní jámy v Rajhradě (Stuchlíková – Stuchlík – Stloukal 1985, 58).

K ukládání jedinců do sídlištních objektů byly nejčastěji využívány zásobní jámy, kde byly jedinci ukládání přímo na dno nebo do částečně zasypaného objektu. Přibližně dvě třetiny lidských skeletů byly uloženy v rituální poloze typické pro únětickou kulturu, ostatní skelety se nacházely v poloze na zádech, na břiše, natažené poloze, atd (Salaš, 1990).

Důvod k pohřbívání jedinců do zásobních jam je neustálou otázkou. Rozlišení rituálního nebo nerituálního pohřbu je velmi složité neboť přítomnosti či nepřítomnosti milodarů nemusí být vždy směrodatná. Rituální charakter pohřbu v sídlištní jámě, podle autorů (Mikulková – Stuchlík – Vitula 1996, 153), dokazuje přítomnost běžné hrobové výbavy jako jsou náramky, jehlice, zbraně, pracovní nástroje či keramika. Naproti tomu přítomnost některých šperků, například vlasových ozdob nebo prstenů, rituální charakter nedokládá neboť se jedná o předměty, které jejich majitel nesundával. Do země se tedy dostaly jako neodlučitelná část výbavy zemřelého jedince (Mikulková – Stuchlík – Vitula 1996, 153). Dalším ryze praktickým důvodem je potřeba rychlého a snadného „odstranění“ těla uložením do již existující sídlištní jámy. V úvahu přichází také například sociální důvody, které byly popsány na příkladu nálezu z lokalit Podolí a Tvarožné u Brna, kde sociální zařazení zemřelého mělo být nadřazeno majetkovému (Mikulková – Stuchlík – Vitula 1996, 153) nebo kultovní důvody, kterými tuto otázku vysvětluje M. Salaš (1990, 290, 291). Sídlíštní objekty mohly být využity také v rámci zvláštních událostí (epidemie, neštěstí, násilná smrt). Případně jako nouzové při úmrtí v zimním období, kdy nebylo možné ve zmrzlé půdě vykopat hrobovou jámu (Sklenář – Sklenářová – Slabina 2002).

Zajímavé zjištění, rozšiřující poznatky o důvodech pohřbívání do sídlištních objektů, bylo popsáno z Brna – Tuřan, kde k jižnímu okraji pohřebiště přiléhal pás šesti zásobních jam tvořící téměř dokonalou přímku s pravidelnými rozestupy. Tato řada uzavírala nejen pohřebiště, ale vlastně i celou lokalitu datovanou do únětické kultury, neboť za ní pokračovalo už jen pravěké osídlení. Popsané uspořádání je velmi zvláštní už jen z přihlídnutí k tomu, že ostatní sídlištní jámy s lidskými pozůstatky, nacházející se v severní části lokality odděleně od pohřebiště, jsou rozmístěny spíše nahodile. Vysvětlení tohoto jevu spočívá v antropologické analýze, ze které vyplývá, že u tří z devíti jedinců pohřebních v daném pásu jam byly zjištěny výrazné odlišnosti. U ženy s vážným onemocněním byly zjištěny stopy po zranění, které téměř určitě vedlo k její smrti. Tato žena byla pohřbena svázaná do kozelce. Muž u kterého se problémy s výživou v mládí projevily na fyzickém vzhledu v dospělosti patrně zemřel přirozenou smrtí, jeho tělo pak bylo pohřbeno do vedlejší jámy. Druhý muž s

odlišným původem byl pravděpodobně během života vystaven hrubému zacházení. Tyto faktory byly, s největší pravděpodobností, příčinou nepietního chování ostatních členů populace při pohřbívání, respektive odklizení, jejich ostatků do jam na okraji sídelní oikumeny. K nestandardním pohřbům, z pásu zásobních jam, patří také objekt se čtyřmi dětskými kostrami, pohřbenými patrně zároveň (*Kala – Komášová – Smrčka 2008*).

Interpretací pohřbů na sídlištech se zabývá také J. Bouzek, jenž srovnává informace zjištěné v Evropě s paralelami ve Středomoří a na Předním Východě. Jako možnosti interpretace uvádí u dětských pohřbů nízký věk před oficiálním přijetím do komunity, u všech lidské oběti, nízké sociální postavení a zvláštní zvyklosti, spojené s představami vztahů mezi živými a mrtvými (*Bouzek 2010, 3*).

Podle J. Rulfa by měla interpretace u nerituálních pohřbů směřovat spíše do roviny etnicko-sociální a morálně-právní (*Rulf 1996*).

J. Kandert vylučuje možnost lidských obětí za úrodu, které uvádí například Salaš (*1990*), neboť pro ně nenachází etnografické paralely. Rozházené kosti a neúplné skelety mohou být dokladem zvyku nepohřbívat padlé bojovníky, ale ponechat je na místě. Pohřby části skeletu nebo jednotlivých kostí vysvětluje autor jejich využitím k výrobě artefaktů (*1982, 191-197*). Etnografické paralely představují rozšíření interpretačních možností, které tak v archeologii mohou rozšířit úhel pohledu na danou problematiku. Nelze ji však brát jako argument (*Kandert 1982, 198*).

Na lokalitě Hoštice „Sečné louky“ bylo odkryto 7 pohřbů v sídlištních objektech (obj. 554, 592, 595, 619, 648, 649/583, 658). Do sídlištních jam byly uloženy tři pohřby (554, 595 a 619) a další tři byli zjištěny na dně zásobních jam (obj. 592, 648 a 649). V hliníku obj. 658 byly zdokumentovány zlomky lebky lidského jedince. Sídlištní objekty s kosterními ostatky se nacházely, stejně jako pohřebiště, při jižní hranici zkoumané plochy. Výjimkou je sídlištní jáma obj. 619, která se nachází blíže severnímu okraji plochy a pouze obj. 592 byl dokumentován mezi hroby.

V oválné sídlištní jámě obj. 554 (tab. 8) byl na dně odkryt robustní skelet muže ve věku 40 – 60 let vysokého 174 cm. Kostra spočívala na pravém boku v silně skrčené poloze. Kostí dolních končetin byly silně pokrčeny a přitaženy k trupu. Horní část těla byla přetočena na břicho s horními končetinami silně ohnutými v loktech skrčenými pod hrudním košem a hlavou přetočenou na levý bok. Při antropologické analýze byla zjištěna fraktura levé klíční kosti. Na dně sídlištní jámy obj. 595 (tab. 10) byla pravděpodobně uložena žena ve věku do

50 let. Gracilní kostra se nacházela ve skrčené poloze na pravém boku s horní částí těla přetočenou na záda. Pravá horní končetina byla silně pokrčena a přimknuta k rameni, levá ohnutá v lokti do pravého úhlu ležela na hrudi. Dolní končetiny byly silně pokrčeny a přitaženy k tělu tak, aby mohlo být celé uloženo do poměrně malého objektu, který měl na délku jen necelých 140 cm. Také sídlištní jáma mělkého objektu 619 (tab. 11) svými rozměry (100 x 90 x 24 cm) umožňovala uložení pouze v silně skrčené poloze. Jedinec ve věku 15 – 17 let byl uložený na levém boku v silně skrčené poloze, kdy silně pokrčené dolní končetiny i horní končetiny byly přimknuty k hrudi.

Na dně zásobní jámy obj. 592 (tab. 9) se nacházel skelet asi osmiletého dítěte. Silně skrčená poloha na břicho naznačuje, že tělo bylo svázáno. Při odkrytí zásobní jámy obj. 648 (tab. 12) se na dně nacházela pohozená lidská kostra středně robustní ženy vysoké 163 cm staré 30 – 50 let. Bližší popis bohužel nebyl pořízen. V zásobní jámě obj. 649/583 (tab. 13, tab. 22) byla odkryta kostra mladé ženy ve věku 17 – 25 let. Tělo ženy gracilní postavy vysoké 161 cm se nacházelo v zahloubení na dně jámy v atypické poloze. Kostra ležela na zádech s levou horní končetinou na hrudi ohnutou v lokti. Pravá spočívala natažená podél těla. Zbytky dolních končetin byly ohnuty v kolenou a směřovaly pod pánev. Z polohy těla a nepřítomnosti milodarů se dá usuzovat, že žena byla do jámy vhozena.

Z antropologické analýzy vyplývá, že také hliník obj. 658 (tab. 27) obsahoval pozůstatky lidského těla. Zde byly rozpoznány zlomky lebky dospělého nebo dospívajícího jedince. S ohledem na minimální množství zlomků se dá předpokládat, že se zde nejednalo o pohřeb. Pravděpodobně se sem tyto zlomky mohly dostat druhotně z některého sekundárně odkrytého hrobu.

Žádný z hoštických pohřbů v sídlištních objektech nelze označit jako regulérní pohřeb podle únětických zvyklostí, naopak poloha těl ukazuje na drsné zacházení s lidskými jedinci. Přítomnost svázaného dítěte na dně zásobní jámy obj. 592 by mohla být považovaná za oběť (Salaš 1990, 291). Důvody ukládání dětí do sídlištních objektů bývají někdy vykládány tak, že nebyly dosud plnoprávními občany a tedy neměly nárok na běžný pohřeb (Bouzek 2010, 3). Stejně uložení jedince bylo zjištěno na lokalitě Velké Pavlovice, kde byla takto svázaná kostra nalezena na dně jámy č. 10 (Stuchlíková – Stuchlík 1983, 34).

U pohřbů v sídlištních jamách obj. 554, 595 a 619 o určité pietě uvažovat lze, neboť zde nalezené lidské pozůstatky byly uloženy ve skrčené poloze na boku. Poměrně zvláštním jevem je využití nevelkých jam sídlištních objektů, do kterých musela být pohřbívána těla silně pokrčena. V případě obj. 554 byla při uložení těla využita šířka jámy. Důvodem pro takovéto jednání by mohlo být zachování orientace těla (SZ – JV) vůči ostatním pohřbům. Pro

tento jev nemáme dostatek podkladů, jelikož orientace ostatních koster v sídlištních objektech je odlišná, pouze kostra ženy pohřbená v obj. 595 má shodnou orientaci. U pohřbů v hrobových jámách se nachází chyby v dokumentaci jednotlivých hrobů, z tohoto důvodu nelze použít v nich zachycenou orientaci. Z celkového plánu tak vyplývá, že hrobové jámy měly orientaci V – Z (H 817, 818, 822, 823), SV – JZ (H 820, 821 a 824).

Hoštice „Sečné louky“

Obj.	Typ objektu	Orientace těla	Poloha těla
554	sídlištní jáma	SZ - JV	na P boku ve skrč.poloze, trup na břiše
592	zásobní jáma	S – J	silně skrč.poloza na břiše
595	sídlištní jáma	SZ – JV	na P boku ve skrč.poloze, horní část na zádech
619	sídlištní jáma	JZ – SV	na L boku v silně skrč.poloze
648	zásobní jáma	?	není známa
649	zásobní jáma	V – Z	na zádech se skrč.nohama
658	hliník	?	není známa

Tabulka č.1

Na druhé zkoumané lokalitě Mořice „Pololány“ se nacházelo 19 pohřbených jedinců z nichž 12 bylo pohřbených v hrobové jámě a 6 jedinců v 5 zásobních jamách. Skelety pohřbené v hrobových jamách, u kterých bylo možné určit polohu těla, byly bez výjimky orientovány JZ – SV. U jedinců uložených v jamách zásobních je orientace různá (viz tabulka č. 2). Pouze u pohřbu 805 byla zjištěna shodná orientace s hrobovými jámami. Podobný nesoulad v orientaci mezi jedinci pohřbenými v hrobových a zásobních jamách pozoroval J. Peška (2006) na lokalitě v Olomouci – Slavoníně, kde orientace těl kolísala od směru SSV – JJZ (JJZ – SSV) až po V – Z. U pohřbů 813 a 814 se jedná o uložení mužských jedinců ve věku 20 – 30 let v jedné jámě (obj. 563) těsně nad sebou. Shodná orientace jejich těl naznačuje, že byli oba pohřbeni ve stejný okamžik nebo v krátké době po sobě.

Jedinci pohřbení v zásobních jamách byly uloženi víceméně na pravém boku ve skrčené poloze. Dítě ve věku 12 – 14 let pohřbené v obj. 516/H 801 (tab. 60) mělo trup přetočený na břicho a dolní končetiny silně skrčené. Poloha těla s nepřirozeně zakloněnou hlavou a jednou rukou zkroucenou za zády s páteří nepřirozeně zkroucenou, vyvolává dojem

nepietního uložení, které nepřímou dokládá absence milodarů. Pohozeným dojmem působí 50 - 60 -letá žena pohřbená na dno zásobní jámy obj. 538/H 804 (tab. 61). Kostra ženy ležela na pravém boku. Dolní končetiny byly natažené a v kyčlích ohnuté do pravého úhlu před tělo. Lehce pokrčené ruce vzbuzují dojem jako by byly svázané, lebka měla obličejovou část obrácenou do země. Také u tohoto pohřbu nebyly zaznamenány milodary. Na dně zásobní jámy obj. 539/805 (tab. 62) byla odkryta kostra mladého jedince ve věku 14 – 17 let. Skelet uložený na pravém boku s horní částí těla přetočenou na záda měl silně pokrčené dolní končetiny přitisknuty k pánevní kosti. Silně ohnutá pravá horní končetina ležela na hrudi a křížila se pravděpodobně s levou. Přesnou polohu nelze určit neboť zde došlo k porušení kostry v oblasti žeber, levé horní končetiny, spodních obratlů a části pánve, kterou mohla pravděpodobně způsobit drobná fauna nebo sekundární zásah. Ten se v zásypu jámy nepodařilo zachytit. Za hlavou se nacházel menší hrnek a škeble. Před obličejovou částí lebky byla uložena miniaturní miska.

Vícečetný pohřeb byl zdokumentován v zásobní jámě obj. 563 (tab. 63 – 65), kde byly nad sebou pohřbeni dva muži ve věku mezi dvaceti a třiceti lety. V hloubce 70 cm byla odkryta špatně zachovalá kostra (H 813, tab. 63, 65) ve skrčené poloze na pravém boku. Silná dislokace horní části těla byla způsobena sekundárním zásahem. Také keramické milodary nezaujímaly původní místa uložení. V severní části jámy byl odkryt jeden džbán a v jižní části druhý. V blízkosti těla se nacházela bronzová spirálka. Druhý skelet (H 814, tab. 64, 65) byl objeven o 30 cm níže, v hloubce 90 cm a téměř kopíroval polohu jedince uloženého nad ním. Horní část těla byla přetočena na záda s horními končetinami spočívaly pravděpodobně překříženy v oblasti pánve. Lebka byla obrácená na pravou stranu s obličejovou částí směřující k východu. Dolní končetiny byly silně pokrčeny a přetočeny na pravou stranu. U tohoto pohřbu nebyly objeveny žádné pohřební milodary.

Nejasná situace se objevila při interpretaci objektu 567 (tab. 55) a zásobní jámy 568 (tab. 66), které se vzájemně porušují. Na dně hrobové jámy obj. 567 bylo zdokumentováno několik dislokovaných kostí lidského jedince. Při další dokumentaci byly na dně hrobové jámy zjištěny dva odlišné zásypy (k. 193 a 194) náležící objektu 568. Na dně zásobní jámy obj. 568 byl odkryt lidský skelet, kterému náležely dvě nádoby. Původní polohu kostry naznačují pouze dolní končetiny, které byly lehce pokrčeny a odvaleny doprava. Z toho lze usuzovat, že tělo původně leželo na pravém boku, případně mohlo být tělo v oblasti trupu přetočeno na záda. Silné rozrušení kosterních pozůstatků především horní části těla a jejich nekompletnost byla způsobena sekundárním zásahem. Z polohy a velikosti zásypu označeném kontextem 193 vyplývá, že se jedná o šachtu sekundárního zásahu. Zásah do objektu 568 byl

pravděpodobně veden přes objekt 567 a kosti zde nalezené tak mohly patřit jedinci pohřbenému na dně zásobní jámy obj. 568. Fotografická a kresebná dokumentace a ústní sdělení antropologa poukazuje na určité nesrovnalosti, které se nacházejí v přiložené antropologické analýze. Revizní analýza v tomto okamžiku není možná, neboť kosterní pozůstatky z těchto objektů se zatím nepodařilo najít.

V objektech 539 a 563/H 814 měli uloženi jedinci horní část těla přetočenou na záda. Podle polohy dolních končetin se dá předpokládat, že i jedinec uložený v zásobní jámě obj. 568 měl horní část těla přetočenou na záda. Různé polohy lidských kosterních pozůstatků nacházejících se v sídlištních jamách nejsou neobvyklé. I při rituálním uložení jedince se mohou objevit odlišnosti v poloze koster. Příkladem je muž objevený na dně zásobní jámy v Brně – Tuřanech jehož horní část trupu byla přetočena na břicho, ve vedlejší zásobní jámě se nacházel dospělý jedinec mužského pohlaví s horní částí těla přetočenou na záda, který byl do jámy pohozen (*Kala – Komášová – Smrčka 2008*, 64, obr. 2a, 65, obr. 2c).

Zajímavým pozorovaným jevem na lokalitě Mořice „Pololány“ v rámci pohřbů uložených v zásobních jamách je jejich poloha. Objekty 563 a 568 se nacházejí na pohřebišti větší skupiny hrobů a svým umístěním vytváří další souvislou řadu hrobů. Objekty 538 a 539 se pro změnu nacházejí nedaleko druhé menší skupinky hrobů (802, 803). Výjimkou je pohozený jedinec (H 801) v zásobní jámě obj. 516 vzdálený oběma částem pohřebišť.

Mořice „Pololány“

Hrob/ Obj.	Orientace těla	Poloha těla
801/516	JV – SZ	na P boku, horní část ležela na břiše, ve skrčené poloze
804/538	SZ – JV	na P boku s nataženými dol.končetinami a skrč.hor.končetinami, obličejem k zemi
805/539	JZ – SV	na P boku ve skrčené poloze, obličej na V
813/563	JV – SZ	na P boku se skrčenými dol.konč., hor.část rozrušena
814/563	JV – SZ	na P boku ve skrčené poloze, obličej na JV
820/568	S – J	na P boku se skrčenými dol.konč.,hor. část?

Tabulka č. 2

5. 3. Druhotné otevírání hrobů

Se sekundárním otevíráním a vykrádáním hrobů se setkáváme v pravěku v různých obdobích (*Rittershofer 1987*). Ve střední Evropě se objevují dvě období s největším rozsahem tohoto jevu a to především ve starší době bronzové a v době stěhování národů. Příkladem vyloupených hrobů z doby stěhování národů na Moravě jsou některé hroby z Rebešovic (*Král 1956*, 152) a mnoho dalších lokalit. Další doklady druhotného otevírání hrobů je možné popsat v kultuře se zvoncovitými poháry z lokalit Černčín, Letonice, Kobylnice, Slavkov, Lhánice a v kultuře se šňůrovou keramikou na lokalitách Letonice – Dražovice, Lutín, Podolí (*Čižmář 1985*, 409, 410). Vykrádání hrobů není jev typický pouze pro střední Evropu. Setkáváme se s ním, zvláště v případě nápadných náhrobků s bohatými pohřby, v řadě starobronzových kultur ve Středomoří a bývá datován do doby po skončení příslušné sídlištní fáze (*Podborský 1988*, 79).

Druhotné otevírání hrobů je pro únětickou kulturu charakteristickým jevem, ovšem značně regionálně a časově rozdílným především co se týče intenzity a motivace (*Neugebauer 1991*, 112). Interpretováním tohoto jevu se zabývalo mnoho badatelů. K. Rittershofer se domníval, že milodary byly odebírány po uplynutí doby, po kterou je mrtví směli mít u sebe (*Rittershofer 1987*, 10). Podle V. Furmánka se jednalo o činnost spojenou s rituálními zvyky a nešlo tedy o vykrádání za účelem získání majetkového prospěchu (*Furmánek 2004*, 38). Neugebauer a Podborský formulovali kritéria, která rozdělují druhotně otevřené hroby do různých kategorií.

J.–W. Neugebauer stanovil soupis možností, které mohly být důvodem vedoucím k sekundárnímu otevření hrobu: oprávněné nebo neoprávněné vyjmutí lidských pozůstatků, oprávněné a neoprávněné dodatečné pohřby a náhodné porušení původního pohřbu. Na základě tohoto seznamu definoval koncepční dvojice (*Neugebauer 1991*, 112):

1. poškození/hanobení hrobu – v některých případech spojené s vyjmutím milodarů, které nebylo primárním cílem.
2. vyloupení/plenění hrobu – u této kategorie bylo cílem úmyslné odejmutí milodarů.
3. prázdná hrobová jáma – rituální zásah, zahrnující vyzvednutí milodarů nebo částí těl.

J.– W. Neugebauer (*1991*, 128) se domnívá, že jednotlivé hroby byly vykradeny příslušníky dané společnosti v rámci náboženských vztahů mezi zemřelými a pozůstalými. Na druhou stranu velké ničení pohřebišť připisuje hypotetickým toulavým skupinám z konce starší doby bronzové, jenž znaly pohřební zvyklosti tohoto období.

Podobné rozlišení předložil V. Podborský, který vyčlenil tři typy druhotných zásahů do hrobů. První skupinu zastupují hroby rituálně otevřené zaměřené na vyzvednutí částí kostry, ale milodary bývají uchovány na místě. Do této skupiny autor zařadil i pohřby neúplných těl a tzv. kenotafy. Další skupina představuje hroby otevřené se záměrem uložení dalšího těla, kdy původní pohřeb byl odhnut k okraji hrobové jámy. Poslední nejpočetnější skupinu tvoří hroby devastované, případně vyloupené z rituálních nebo materiálních důvodů. V. Podborský zde vyjádřil hypotetickou domněnku, že motivem mohlo být rituální jednání, směřující pouze k znesvěcení pohřebiště jako celku a ne o zpusťování jednotlivých hrobů (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987*, 139 – 142).

Rituální jednání zamítá S. Sprengerová argumentující právě tím, že sekundárně nebyly otevřeny všechny hroby. Z tohoto důvodu nemůže jít o pevnou složku pohřebního ritu. Proti rituálnímu jednání stojí pravidelnost a rozdílnost vyloupených hrobů. U několika hrobových jam došlo ke kompletnímu rozhrabání, v jiných případech pouze k narušení oblasti kolem dolních končetin, ale většina byla oloupena kompletně. Dalším důkazem je různá velikost hrobových jam, neboť u velkých jam by práce trvala až týden. Je tedy málo pravděpodobné, že by hrob byl znovu brzy po zasypání otevřen jen kvůli rituálnímu jednání. Tyto závěry jsou podloženy výskytem šachet u hlubokých hrobů, mířených na určitou část těla (*Sprenger 1999*, 19).

Také S. Stuchlík zpochybňuje sekundární otevírání z rituálních důvodů (*1988*, 62 – 64). Podle něj nejsou na Moravě žádné spolehlivé doklady pro první a druhou skupinu druhotných zásahů do hrobů předloženou V. Podborským (viz výše). Naopak si myslím, že výsledky fosfátové analýzy na pohřebišti v Praze 9 - Miškovcích závěry V. Podborského v podstatě potvrzují.

Využití fosfátové analýzy jako doplňku archeologických a antropologických zkoumání významně přispělo k interpretaci archeologické situace v Praze 9 – Miškovcích (*Ernée – Majer 2009*, 493), kde tato metoda byla využita při zkoumání únětického pohřebiště. S její pomocí se podařilo zjistit některé doposud neznáme skutečnosti o pohřbívání v této kultuře. Prvním zjištěním bylo pohřbívání samotných kostí (v některých případech v organických schránkách) bez měkkých tkání, většinou s přidanými milodary, kdy kompletně nebo částečně dochované kosterní pozůstatky byly rozptýleny nebo uspořádány na dně hrobové jámy bez fosfátové anomálie. V těchto případech došlo pravděpodobně k přepohřbení jedinců po zetlení měkkých částí těl (*Ernée – Majer 2009*, 502). Druhým typem jsou hrobové jámy bez kosterních pozůstatků a milodarů, tzv. kenotafy, které nevykazují fosfátovou anomálii. Dalším případem jsou taktéž úplně prázdné „hrobové“ jámy, ale s výraznou fosfátovou

anomálií dokládající přítomnost těla. Později, po zetlení měkkých tkání, musely být kosti z jámy vyjmuty (*Ernée – Majer 2009, 498*).

Jak již bylo výše zmíněno jsou sekundární zásahy do hrobu pro únětickou kulturu typickým jevem, který tuto kulturu doprovázel po celou dobu její existence na většině pohřebišť v Čechách, na Moravě, v Dolním Rakousku a na Slovensku nebo Polsku. Na některých pohřebišťích je počet druhotných zásahů přímo masovým jevem. Na pohřebišti v Rebešovicích došlo k sekundárnímu narušení u 80 % hrobů (*Ondráček 1962, 65*), ve Velkých Pavlovicích 63,6 % (*Stuchlík – Stuchlíková 1996b, 138*), v Mušově 60 % (*Stuchlík 1987a, 40*) nebo například v Těšeticích–Vinohradech, kde bylo porušeno 43,9 % hrobů (*Lorencová – Beneš – Podborský 1987, 138*).

Do hrobů se vnikalo pomocí šachet o různých rozměrech, které měly průměr 80 – 140 cm a od ostatního zásypu se odlišovaly zbarvením. Šachty se obvykle směrem ke dnu kónicky zužují. U hrobových jam větších rozměru druhotný zásah zabírá někdy i celou plochu zásypu a teprve až ve větší hloubce se zaměřuje na horní část těla. V případech, kdy i přes menší rozměry šachty došlo ke kompletnímu rozházení skeletu, muselo být tělo uloženo v uzavřené dřevěné schránce. Při proražení víka stačilo hákem nebo podobným předmětem přitáhnout zbytky kostry a odebrat nálezy (*Stuchlík 1988, 66*).

Neobvyklou formu zásahu se podařilo zdokumentovat ve Zbýšově. Zde se S. Stuchlíkovi, i přes značné recentní porušení obou hrobů, podařilo rozpoznat sekundární zásah vedený na oba hroby společně. Tento jev autor vysvětluje dobrou znalostí pohřebních zvyklostí a kyprostí zásypu, do kterého se šachta hloubila poměrně snadno (*Stuchlík 2002, 69*). Zasažení dvou hrobových jam jednou šachtou je unikátním jevem a to ze dvou důvodů. Zásahy ve většině případů byly směřovány na horní část těla, tedy na hlavu a trup, kde bylo uloženo největší množství kovových milodarů. V druhém případě se pak jedná o zjištění, že většina sekundárních zásahů respektovala tvar hrobové jámy a neporušovala její stěny (*Ondráček 1962, 65*). Jistá podobnost by mohla být spatřována v případě dvou hrobů ležících vedle sebe z mušovského pohřebišťe. Druhotný zásah vedený do jednoho hrobu ve své horní části částečně zasáhl i druhý hrob (*Stuchlík 1987a, 11, 17, obr. 3:B, 7; 10:D; tab. X:B*), stejně jako na pohřebišti v Rebešovicích (*Stuchlík 1988, 68, obr. 2 C*). Jako nestandardní formu zásahu můžeme označit hrob 205 z Rebešovic, kde došlo ke dvěma druhotným zásahům. Příčinou mohly být rozměry hrobové jámy 300 x 170 cm, které patřili k největším na pohřebišti (*Ondráček 1962, 57*).

Na pohřebišti v Hořticích „Sečných loukách“ došlo k sekundárnímu narušení v různé intenzitě pravděpodobně ve všech odkrytých hrobech datovaných do únětické kultury (H 817, 818, 820, 821, 822, 823, 824). Nejasná situace vyplývá z dokumentace hrobu 817 (tab. 1). Tvar jámy, ve které se nacházely zbytky kosterních pozůstatků dvou jedinců, se nepodařilo jasně zachytit a její okraje jsou tak pouze předpokládány. Vzhledem k dislokaci kostí a chybějícím milodarů je pravděpodobné, že zde došlo k přepohřbení kostí z původního hrobu do tohoto objektu. Kostry obou jedinců byly vyzvednuty v době, kdy měkké tkáně byly rozloženy a kosti už nedržely při sobě.

Přímým dokladem druhotného otevření hrobu za účelem jeho vykradení je šachta zjištěná v hrobové jámě H 820 (tab. 3). Šachta se na povrchu jevila jako oválná skvrna a od okolního zásypu se odlišovala tmavým zbarvením. Zásah byl cíleně veden na horní část těla, jehož jednotlivé kosti byly vytaženy do šachty. S největší pravděpodobností muselo být tělo, v době sekundárního zásahu, ve značně pokročilém stupni rozkladu, neboť jednotlivé části již nedržely při sobě. V hrobě byla zdokumentována dřevěná schránka. Můžeme tedy předpokládat, že při druhotném zásahu muselo být proraženo víko rakve. Ze vzniklého dutého prostoru bylo možné milodary přidané do hrobu poměrně snadno odebrat.

Na dně hrobové jámy 822 (tab. 5:II.) se nacházela spodní část kostry uložená v rakvi. Absenci horní části těla by mohla částečně vysvětlovat tmavá skvrna, která svým tvarem a velikostí připomíná šachtu nestandardně vedenou na dolní končetiny. Také přemístění keramických nádob, především mísy a menší nádobky, které bývají běžně uloženy v horní části hrobu, potvrzují zásah vedený od dolních končetin. Pokud bychom předpokládali, že měkké tkáně ještě relativně držely pohromadě, bylo by možné je z dutého prostoru rakve vytáhnout ven za pomoci háku. Druhou méně pravděpodobnou variantou by bylo zetlení horní části kostry.

Sekundární narušení hrobu 818 (tab. 2) dokládá pouze nepřítomnost pohřebních milodarů. Také v hrobě 821 (tab. 4) druhotné otevření hrobu naznačuje pouze téměř úplná absence milodarů, ze kterých zde byla nalezena pouze část mísy a mírná dislokace některých kostí především horní části těla. Částečné rozrušení horních částí těl jedinců v těchto hrobech (818, 821) mohlo být způsobeno drobnou faunou.

Za předpokladu, že u všech jedinců se v hrobové výbavě nacházely bronzové předměty lze sekundární zásah spatřovat také u hrobů 823 (tab. 6) a 824 (tab. 7), ve které došlo pouze k rozrušení hrudního koše. Dislokace žeber a obratlů mohl způsobit přesně vedený sekundární zásah, nebo také působení drobné fauny. V těchto hrobech se nacházel keramický inventář v běžné poloze. V hrobě 823 byla dokonce na hrudi objevena bronzová

záušnice, která na sekundární zásah příliš neukazuje, ale dala by se vysvětlit přehlédnutím. Jako sekundárně přemístěný a rozbitý se jeví pouze džbán z hrobu 824.

Na mořickém pohřebišti byly druhotně otevřeny a vyloupeny téměř všechny hroby, výjimkou je hrob 816, který zůstal neporušený a hrob 806, který byl porušen recentním zásahem stavební mechanizací. Sekundární zásah se podařilo zachytit pouze na profilu hrobu 803 (tab. 48). Šachta zde měla středně hnědou barvu, čímž se jasně odlišovala od okolního zásypu světle hnědé barvy. Výplň hrobové jámy neobsahovala žádné komponenty, které bývají zachyceny ve většině druhotně otevřených hrobech a pomocí níž by zásah mohl být datován. Z pohřbeného jedince v hrobě 802 zůstalo po vyzvednutí jen několik zlomků kostí. Absence zbytku kostry mohlo být způsobeno sekundárním zásahem, který by potvrdila pouze nepřítomnost bronzových předmětů. Pravděpodobnější se zdá být druhá možná interpretace, a to ta, že chybějící kosti setlely. Naproti tomu druhotný zásah v hrobě 807 (tab. 50) je naprosto prokazatelný. Kostí zde pohřbeného jedince byly kompletně dislokovány a odsunuty k severní stěně hrobové jámy, kde se nacházela i většina keramických milodarů. K přesunu skeletu, který se jeví jako neúplný, muselo dojít až po setlení měkkých částí. V době sekundárního zásahu již jednotlivé kosti nedržely pohromadě. Na dně hrobu 818 (tab. 58) byly odkryty části koster dvou jedinců odsunutých do jihozápadního rohu jámy. V hrobě se nacházely dva kameny, které mohly souviset s původní úpravou hrobové jámy.

V jámě hrobu 808 (tab. 51) lidské pozůstatky kompletně chyběly, původní funkci tak dokládá pouze keramický inventář uložený v jejím severním rohu. Stejně uložení inventáře v severním rohu hrobové jámy bylo zjištěno také v hrobě 811 (tab. 54), oproti hrobu 808 hrob 811 obsahoval i několik zlomků lidských kostí. Nabízí se zde dvě možnosti interpretace. V prvním případě mohlo dojít k vyzvednutí kosterních pozůstatků, při kterých byly milodary odsunuty do rohu hrobové jámy. V druhém případě mohlo dojít k setlení kostí jedinců pohřbených v hrobech 808 a 811. Také v hrobě 809 (tab. 52) a 815 (tab. 55) bylo odkryto velmi malé množství lidských kostí. Na dně hrobové jámy 809 byl zjištěn pouze jeden lidský zub a několik zlomků blíže neidentifikovatelných lidských kostí postkranialního skeletu mladého jedince. Jediným zástupcem keramických pohřebních milodarů byla část šálku. V hrobové jámě 815 se nacházelo pouze několik zlomků lidských kostí a z pohřební výbavy kostěná jehlice nalezená v zásypu.

Na první pohled se jako neporušený jeví i hrob 810 (tab. 53). Uvnitř dřevěné schránky, ve které se kostra nacházela, byla objevena bronzová jehlice a několik spirálek. O

sekundárním zásahu můžeme uvažovat pokud porovnáme množství bronzových předmětů s nálezy z neporušeného hrobu 816 (tab. 56). Lze předpokládat, že také hrob 810 mohl původně obsahovat větší množství kovových předmětů. Dalším indikátorem potvrzující sekundární zásah je nepřítomnost některých částí skeletu, především v horní části těla. Z porovnání všech plánů mořických hrobů únětické kultury vyplývá, že u všech druhotně narušených hrobových jam chybí menší nebo větší množství kostí, případně celý skelet. Tento jev souvisí se sekundárním otevíráním hrobů, při kterém došlo k vyzvednutí jednotlivých částí kostry, případně k jejich porušení takovým způsobem, že došlo ke snadnějšímu setlení.

Příkladem sekundárního otevření hrobu za účelem vyloupení je hrob 819 (tab. 59), kde při jeho vykrádání byly z rakve vyndány a rozbity všechny keramické milodary, o které zloději evidentně nejevili zájem. Přítomnost bronzového inventáře dokládají dvě trubičkovité spirálky, zlomek záušnice z dvojitého drátu, zlomek drátěného kruhu a fragment blíže neidentifikovatelného bronzového předmětu. Uložení keramických předmětů uvnitř rakve bylo doloženo nejen v hrobech 810, 816 a 817 na pohřebišti v Mořicích „Pololánech“, ale také v hrobech 820 a 822 na pohřebišti v Hořticích „Sečných loukách“. Ukládání keramických milodarů do pohřebních schránek je běžným jevem, který se objevuje nejen v hrobech únětické kultury. Na pohřebišti v Moravské Nové Vsi – Hruškách se tento jev podařilo zdokumentovat nejen u několika hrobů únětické (*Stuchlík – Stuchlíková 1996*, 12, obr. 6:1 – 3) a protoúnětické kultury (1996, 13, obr. 7:4; 20, obr. 9:3; 24, obr. 10:4; 34, obr. 14:3), ale také u kultury zvoncovitých pohárů (1996, 35, obr. 15:3, 4; 38, obr. 16:3). Bronzové předměty byly pravděpodobně z hrobu 819 vyjmuty zároveň i s některými chybějícími kostmi.

Nejenom pohřby v hrobových jamách bývají narušeny sekundárním zásahem. Do této kapitoly náleží také pohřby s přidanými milodary, které byly uloženy v sídlištních objektech, především v zásobních jámách. K těm bezpochyby náleží objekt 539, 563 s pohřby 813 a 814, a objekt 568 z lokality Mořice „Pololány“.

U pohřbu 805 v zásobní jámě obj. 539 (tab. 62) z dokumentace vyplývá, že u skeletu došlo k dislokaci některých kostí. Otázkou zůstává, zda ji mohla způsobit drobná fauna nebo se jedná o doklad sekundárního zásahu, který sice nebyl v zásypu prokázán, ale nestandardně uložené keramické milodary a nepřítomnost únětického bronzového inventáře sekundární zásah naznačují.

U jámy obj 563 (tab. 63 – 65) došlo vlivem sekundárního zásahu k porušení pouze horní kostry H 813 (tab. 63, 65). Zásah byl veden na horní část těla, v jehož důsledku došlo

k jejímu silnému rozrušení a absenci některých kostí. Ve vrstvě s pohřbem 813 ležely dva džbány odhozené každý na jinou stranu jámy a několik větších kamenů. Jediným dokladem přítomnosti bronzového inventáře u pohřbu byla spirálka nalezená poblíž pánve. Na skeletu jedince H 814 (tab. 64, 65) pohřbeného pod pohřbem 813 nebyla výraznější dislokace kostí, způsobená lidským zásahem, pozorována. Vysvětlením by mohla být absence milodarů u pohřbu 814, které do pohřbu nebyly přidány. Jelikož při sekundárním zásahu vedenému na pohřeb 813 nedošlo k porušení pohřbu 814, je pravděpodobné, že o jeho přítomnosti v jámě vykradači nevěděli.

Na dně zásobní jámy obj. 568 byla odkryta rozrušená lidská kostra H 820 (tab. 66). Z polohy dolních končetin lze usuzovat, že skelet byl původně uložen v rituální pohřební poloze na pravém boku. Horní část těla byla silně rozrušena sekundárním zásahem. Šachta druhotného zásahu nebyla v nálezové zprávě popsána, ale s největší pravděpodobností byla zachycena na plánu hrobu 815, označená kontextem 193 (tab. 55). Zásah byl veden přes hrobovou jámu 815, ve které bylo následně nalezeno jen několik zlomků dislokovaných lidských kostí a kostěná jehlice v zásypu. Můžeme se domnívat, že kosterní pozůstatky nalezené v hrobě 815 původně pocházely z pohřbu 820 uloženého v zásobní jámě obj. 568. Jak již bylo zmíněno v kapitole 5. 2. revizní antropologická analýza, která by toto tvrzení potvrdila nebo vyvrátila, není momentálně možná. Sekundární zásah porušující více hrobů najednou se podařilo zjistit také například ve Zbýšově (*Stuchlík 2002, 69*).

Datování sekundárních zásahů do hrobů únětické kultury bývá spojováno se vznikem nové "urbanizující" civilizace ve středním Podunají na přelomu starší a střední doby bronzové, tedy že úzce souvisí se zánikem moravské únětické kultury a se vznikem věteřovské skupiny. Pozdější zásahy však vyloučit také nelze (*Podborský 1988, 79; Ondráček 1962, 68*). V době druhotných zásahů do hrobů musely jednotlivé hrobové jámy či jejich zásypy být stále ještě znatelné, neboť byly útoky ve většině případů vedeny přímo na místo s přidanými milodary a téměř ve všech případech respektovaly rozměry hrobových jam. Nepřímou odpovědí na otázku, kdy byly hroby druhotně otevřeny je zjištění, že hroby s chudou výbavou nebo bez přidaných milodarů narušeny nebyly (*Chropovský 1960, 102*). Z toho vyplývá, že ti co hroby sekundárně otevřeli museli mít dobré informace o poměrech na pohřebišti. Dalším spolehlivým kritériem datování zásahů je stav kosterních pozůstatků. V některých hrobech v době sekundárního zásahu kostra pohřbeného jedince neměla ještě vazivo úplně zetlelé a tudíž některé části těla stále držely pohromadě (*Chropovský 1960, 102*;

Ondráček 1967, 307; Stuchlík 1988, 66, Mikulková 1999, 294). O málo delší interval dokládají pohřby, kde byl skelet úplně dislokován, ale rakev zůstala neporušená, jak ukazuje příklad hrobu z Mušova (*Stuchlík 1988, 66, 67, obr. 2 A-B*). S ještě větším časovým odstupem musíme počítat v případech, kdy došlo k narušení hrobu až po ztrouchnivění rakve (*Stuchlík 1988, 66*). Další doklad, kdy docházelo k vylupování pohřebiště až po jeho zániku uvádí S. Stuchlík na příkladu hrobu č. 17 z Velkých Pavlovic, kde byly ve výplni šachty objeveny zlomky věteřovské keramiky (*1988, 68, 69*). Nezvyklou situaci představuje dvoj hrob z Pavlova, kde byly dvě kostry uloženy ne vedle sebe, ale nad sebou, přičemž sekundární zásah porušil pouze spodní kostru, zatímco horní skelet zůstal neporušen (*Stuchlík 1988, 66*). Oba jedinci náleží do únětické kultury. Opačný případ je znám z pohřebiště v Hradčanech, kde zůstal spodní hrob neporušen a horní byl vyloupen (*Stuchlík 2002, 70*). Podobný případ je zdokumentován v Mořicích "Pololánech", kdy byly dva jedinci uloženi nad sebou a pouze horní skelet jeví známky sekundárního zásahu. Rozdíl je pouze v pohřbení obou jedinců do zásobní jámy (tab. 65). V Moravské Nové Vsi – Hruškách patřil starší narušený pohřeb protoúnětické kultury a mladší únětické kultury (*Stuchlík – Stuchlíková 1996, 13, obr. 7, 82*).

Nálezy kovových milodarů v sekundárně narušených hrobech je poměrně častým jevem. Ten můžeme vysvětlit jejich přehlédnutím nebo při vedení šachty jen na určitou část těla případně rituálním jednáním, projevujícím se právě ponecháním určitých předmětů pohřbenému jedinci. V Dolním Rakousku na pohřebišti Pitten byly ve vyloupených hrobech žen ponechány jehlice a prsten (*Rittershofer 1987, 11*).

6. Antropologické vyhodnocení kosterních pozůstatků

Kosterní pozůstatky odkryté při záchranných výzkumech byly předány do antropologického oddělení Národního muzea v Praze. Antropologické vyhodnocení kosterních pozůstatků provedla RNDr. Miroslava Dobisíková.

Předběžná antropologická zpráva obsahuje seznam zpracovaných kosterních pozůstatků. Tabulky uvádí základní data, zachovalost a zdravotní stav kosterních pozůstatků.

Hoštice – Sečné louky 4

hrob	pohlaví	věk	výška	robusticita	zachovalost	zvláštnosti
554	muž ?	maturus (40-60 let)	174	robustní	L+, P(++)	fraktura levé klíční kosti, není vyloučená spondylolýza L5, platymerie, platyknemie, fossa Poirieri, fac.artic.tibiae acces. later., pozůstatky jedné osoby??. vsutá kůstka v pravém věncovém švu
592	dítě	infans II (asi 8 let)			L+, P++	drobné nerovnosti nejasné etiologie na temenních kostech v úrovni temenních hrbolů
595	žena ?	maturus-senilis(>50 let)	158	gracilní	L++, P++	nerovný povrch lebeční klenby pravděpodobně v důsledku benigních nádorů. proděravění přední stěny levého maxilárního sinu pravděpodobně v důsledku sinusitidy, vpravo také změny, nedošlo však k proděravění, klínovitý 2. bederní obratel-snad kompresivní zlomenina, Schmorlovy uzle, výrazná osteochondróza, těžká diskopatie a osteoporóza obratlů, výrazné artrotické změny některých velkých kloubů, těžké degenerativní změny kolenních a loketních kloubů, zánětlivé změny lůžka pravého středního horního řezáku (11), zubní kámen, slabý torus palatinus, platymerie, platyknemie,
619	?	juvenis (15-17 let)			L+, P++	v levé očníci cribrum orbitale (pravá poškozena), zubní kámen
648	žena	adult.-matur.(30-50let)	163	střední	L+, P++	kraniostenie (předčasně srostlý šípový šev), fraktura proc.styl.radii vpravo, traumatická změna na hlavičce jednoho z proximálních článků prstů ruky, zubní kaz (25), zánětlivé změny lůžka 25, zubní kámen, platymerie, platyknemie, fossa Alleni, zelené zbarvení na levé větvi dolní čelisti a levém bradavčitém výběžku, , přídatné

						kloubní plochy na dolních epifýzách holenních kostí(lateralis),
649	žena	juv.-adult. (17-25 let)	161	gracilní	L++, P++	porozita na vnitřní straně klínové kosti nejasné etiologie, cysta na pravé os cuneiforme laterale, platymerie
658	?	dospělý nebo dospívající			L(+), P0	
814	?	adultus (20-40 let)	asi 162	stř.-gracil.	L+, P(++)	stp. fraktury pravé holenní kosti, zubní kámen, platymerie vlevo (vpravo poškozeno), platyknemie vlevo (vpravo poškozeno), náznak trochanter tertius, linea aspera u pravé stehenní kosti mnohem výraznější než u levé
817	?(muž?)	dospělý (>40 let)		robustní	L+, P+	výrazné degenerativně progresivní změny, příměs: zlomky neurčitelných spalených kostí
	žena?	adult.-matur.(30-50 let)		stř.-gracil.	L0, P+	trochanter tertius
818	?(muž?)	adultus(30-40 let)	161	robustní	L+, P+	výrazná výrazná osteoperiostitis dlouhých kostí dolních končetin a osteomyelitis na pravé lýtkové kosti, kde obliteruje vnitřní průsvit, pravděpodobně stav po traumatu v měkkých tkáních, koxartróza, příměs: zvířecí kosti
820	žena	adultus(30-40 let)	>161	gracilní	L+, P++	pravostranná platymerie (vlevo poškozeno), levostranná platyknemie, zelené zbarvení levé hlavičky dolní čelisti
821	?	juvenis (okolo 15 let)			L0, P+	tečkovitá hypoplázie na levém horním špičáku (23)
822	muž	adult-mat.(30-60 let)	162	střední	L0, P+	trochanter tertius, platymerie, platyknemie, příměs: hlavice stehenní kosti dospělé osoby
823	?(muž)	adultus(20-30 let)	164	střední	L+, P+	absence jednoho třenového zubu na každé straně dolní čelisti, platymerie vlevo (vpravo poškozeno), platyknemie vpravo (vlevo poškozeno)
824	muž	adultus-maturus(30-50let)	167	stř.-robust.	L+, P+++	, zhojená zlomenina levé lýtkové kosti, nalomení jednoho z levých žeber, kompresivní zlomenina 2.a 3. bederního obratle, vytvořena bederní kyfóza, změny na horním pravém kloubním výběžku 12. hrudního obratle, výrazné degenerativní změny na připojení 12. pravého žebra, atřezie levého zvukovodu, zhojené sečné zranění v oblasti temenního hrbolu, platymerie, platyknemie, fosa pectoralis na pravé pažní kosti

Mořice – Pololány 1

hrob	pohlaví	věk	výška	robusticita	zachovalost	zvláštnosti
801	dítě	infans II (12-14 let)			L+, P++	oboustranně foramen Huschke
802	?	?			L0, P+	pouze velmi povrchově abradované zlomky neidentifikovatelných kostí končetin
803	?	maturus-senilis (>50 let)		stř.-gracil.	L+, P+	metopický šev, stísněné postavení zubů dolní čelisti (42 inklinace, 44 inklinace a rotace, pravostranná platymerie (vlevo poškozeno)
804	žena	maturus (50-60 let)	162	gracilní	L++, P++	Schmorlovy uzle, platymerie, příměs: zvířecí kost
805	?	infans II-juvenis (14-17 let)			L+, P++	retence 13,23, vlevo zachován mléčný špičák, vpravo chybí postmortálně, platymerie
806	?	juvenis (16-19 let)		stř.-robust.	L0, P+	
807	?	juvenis (15-19 let)				levostranná platymerie (vpravo poškozeno), příměs: zlomek vřetenní kosti nedospělé osoby
809		infans II-juvenis (14-17 let)				L(zlomek zubu), P+
810	?	juvenis (15-19 let)				L(zuby), P+
813	muž	adultus (20-30 let)	173	robustní	L+, P++	plátový útvar, trochanter tertius, platymerie, zelené zbarvení jednoho z žeber
814	muž	adultus (20-30 let)	165	střední	L+, P++	Schmorlovy uzle, kolíkovitý útvar mezi pravými řezáky horní čelisti, pravostranná platymerie, platyknie příměs: kosti další dospělé osoby
815	?	infans II-juvenis (14-17 let)				L(zlomek zubu), P+
816	?	maturus-senilis (>50 let)		stř.-gracil.	L++, P+	zubní kaz (36,37), platymerie, zelené zbarvení některých kostí
817	dítě	infans II (9-10 let)				L(zuby), P0
818	?	juvenis-adultus (17-25 let)				L+, P+
819	?	adultus (30-40 let)		stř.-robust.	L+, P+	zelené zbarvení některých kostí
	dítě	infans II (12 let)				L+, P+
						jeden z bederních obratlů nemá spojené obratlové oblouky

7. Sídliště

7. 1. Poloha sídlišť

Primární obživou lidu únětické kultury byla zemědělská činnost, jak vyplývá z charakteru oblastí, kde se podařilo zjistit jejich osídlení. Upřednostňovali především mírné pahorkatiny, ale nevyhýbali se ani vrchovinám, tedy osídlovaly oblasti kolem potoků a řek v nadmořské výšce od 200 do 400 m n. m.

Jak S. Stuchlík uvádí ve své diplomové práci byla únětická sídliště nejčastěji zakládána na mírných návrších obrácených k jihu (Brno-Černá Pole, Hustopeče, Tvrdonice, Vyškov aj.), ale objevují se také sídliště obrácená na východ (Rajhrad), na západ (Přibice, Telnice), případně na sever (Holasice). Méně sídlišť se nacházela na rovině. Některá sídliště byla založena na menších kopcích a návrších (Blansko, Strachotín, Hrádek u Kramolína, Předmostí, aj.). Ojedinele se objevila výšinná sídliště (Člupy, Hradisko u Křepic, Leskoun), náležící až do závěru únětické kultury s "přechodem" do věteřovské kultury (*Stuchlík 1969*, 24). Výjimkou není ani pobyt únětického lidu v jeskyních, o kterém svědčí přítomnost keramiky v devíti jeskyních v jižní a severní části Moravského krasu (*Stuchlík 1981*). V Čechách se podařilo doložit pobyt v jeskyni u Srbska na Berounsku (*Hásek 1984*, 3). Téměř ve všech případech šlo o krátkodobý či příležitostný pobyt na hranici únětické oikumeny. Dlouhodobější pobyt lze předpokládat pouze v jeskyni Pekárně v jejímž okolí byly zjištěny dva únětické hroby (*Stuchlík 1981*, 13).

Vnitřní uspořádání moravských únětických sídlišť naznačuje jen několik málo poznatků získaných například z lokality Hrádek, kde jámy na třech místech celé plochy byly hustěji seskupeny, v Těšeticích zase sídliště uzavíralo půlkruh kolem pohřebiště (*Stuchlík 1969*, 25).

7. 2. Objekty na sídlištích

Na sídlištích únětické kultury se v podstatě objevují dva základní typy objektů, které můžeme označit jako jámy a nadzemní stavby kúlové/sloupové konstrukce.

I . Hnízdová ve své práci rozdělila vlastní obydlí – chaty – lidu únětické kultury na dva druhy (*1953*, 382). Chaty s půdorysem vymezeným kúlovými jámami označila jako **chaty s podlahou v úrovni tehdejší půdy** (Postoloprty, Lipany a další) a pravoúhlé jámy s kolmými

stěnami a rovným dnem jako *chaty zahloubené do úrovně* (Slánská Hora, Vinoř, Hlízov, Bílina, Sedlec). Dva typy domů vyčleňuje také S. Vencl (1968, 492) a I. Hásek, kteří je označili jako nadzemní kúlové domy a zahloubené polozemnice (1984, 4). Za třetí typ obydlí by mohly být považovány půdorysy staveb vymezené základovým žlabem objevené ve Vraném na Slánsku a Vlíněvsi (*Jiráň /ed./ 2008, 38*).

Z dosavadních znalostí sídlištních poměrů únětické kultury vyplývá, že jámy, jako druhý základní typ objektu na sídlišti, můžeme rozdělit podle funkce na:

1. sídlištní jámy
2. zásobní jámy
3. hliníky

Sídlištní jámy

Větší polozahloubené objekty většinou pravidelného obdélného nebo čtvercového půdorysu s rovným dnem, někdy s doklady ohniště. U těchto typů staveb není zcela jasné, zda byly užívány jako obydlí nebo měly výrobní funkci. V objektu odkrytém v Hradčanech v poloze Strádalec na Prostějovsku, o rozměrech 4,2 x 4 m, bylo nalezeno více než 80 kusů hliněných závaží tkalcovských stavů uložených ve dvou řadách. Tento nález potvrzuje spíše specializovanou výrobní funkci objektu. Další tkalcovská závaží pochází z Tučap na Vyškovsku (*Ludikovský 1958, 28*) a z Topolan (*Skutil 1963/64*).

Jako sídlištní jámy bývají také označovány menší objekty kruhového, oválného a nepravidelného tvaru, ve většině případů mělce zahloubené. O funkci těchto objektů vzhledem k jejich rozměrům můžeme pouze spekulovat.

V Hošticích "Sečných loukách" bylo takto označeno 15 objektů (obj. 504, 522, 552, 567, 577, 589, 591, 619, 632, 633, 639, 641, 651, 655 a 660) převážně oválného půdorysu s menší hloubkou. Osmičkovitý tvar objektu 589 pravděpodobně vznikl spojením dvou jam. Z menší, hlubší původně zásobní a větší, méně zahloubené sídlištní jámy. Mělce zahloubená sídlištní jáma obj. 619 byla využita k pohřbení lidského jedince.

Na lokalitě v Mořicích "Pololánech" byly zdokumentovány čtyři objekty (obj. 558, 572, 581, 587) sídlištního charakteru. Mělká sídlištní jáma obj. 558 měla nepravidelně oválný tvar. Obdélný tvar se zaoblenými rohy mělce zahloubeného objektu 572 připomíná spíše hrobovou jámu. Částečně odkrytá jáma obj. 581 se nacházela na hranici výzkumu. Z nejasného tvaru

profilu nelze s určitostí definovat přesný typ objektu. Sídlištní jáma 587 měla nepravidelně kruhový půdorys mělce zahloubený.

Zásobní jámy

Ve starší literatuře byly tyto objekty označovány jako příbytky. S rostoucím počtem výzkumů sídlišť únětické kultury se dospělo k názoru, že tyto jámy plnily hospodářskou funkci. Použití zásobních jam jako úložné prostory k uchovávání potravin dokládají nálezy zuhelnatělého obilí na několika lokalitách. V objektu ve Velešovicích bylo objeveno 200 kg zuhelnatělého obilí (*Podborský a kol. 1993, 249*), ze zásobní jámy ve Šlapanicích bylo získáno množství obilných zrn zastoupených především pšenicí jednozrnkou a dvojnou, méně pšenicí obecnou, žitem, ječmenem a ovsem (*Vinšová 2006, 42*). Na dně zásobní jámy v Prasklicích, která měla vypálené stěny bránící pronikání vlhkosti, byla objevena až 5 cm silná vrstva obilí (*Podborský a kol. 1993, 249*). Zatím nepublikovaný nález velkého množství zuhelnatělých zrn obilí pochází ze zásobní jámy obj. 500 v Pozořicích (*ústní sdělení Mgr. M. Přichystal*), také na lokalitě Mořice "Pololány" se podařilo objevit na dně objektu 580 zachované obilky. K přímým dokladům využívání zásobních jam jako skladů potravy patří také nálezy celých nádob zásobního charakteru. Takové nádoby byly odkryty ve výplni jámy v Bratčicích, Trstěnicích, Brně-Černých Polích, Olomouci-Slavoníně a z Mořic "Pololánů". Na poslední jmenované lokalitě bylo z jámy obj. 544 vyjmuto velké množství keramických střepů, z nejméně 10 různých zásobnic. Olomoucký nález měl pravděpodobně hlubší charakter, neboť nad vrstvou střepů z nejméně 9 zásobnic různého typu a jednoho většího hrnku byla uložena lidská kostra. Podle autora by se mohlo jednat o formu obětiny patrně související se zemědělským kultem (*Peška 2006, 147*). Využívání zásobních jam pro pohřební účely je běžným jevem vyskytujícím se u lidu únětické kultury, kterému se blíže věnuji v kapitole 5. 2. Po skončení primární funkce uchovávání potravin sloužily zásobní jámy jako tzv. odpadní jámy, které byly úmyslně zasypány nebo se pozvolna zaplňovaly za působení přírodních procesů (splachy, sesuvy, atd.).

Zásobní jámy jsou nejčastěji zastoupeným objektem na sídlištních únětické kultury. Tyto jámy mají vesměs kruhový půdorys se stěnami, které se směrem ke dnu kónicky nebo hruškovitě rozšiřují a přechází v rovné dno. Dalšími tvarovými variantami jsou jámy válcovité, kotlovité, mísovité nebo nepravidelného tvaru. Jiný tvar zásobní jámy způsobilo zhroucení stěn objektu, nejčastěji okraje.

Rozměry a množství zásobních jam se liší v závislosti na velikosti sídliště. Jámy největších rozměrů se podařilo zdokumentovat ve Znojmě (hl. 270 cm, průměr dna 318 cm), Brně-Černých Polích (hl. 230 cm, průměr dna 320 cm). Největší počet zásobních jam byl zaznamenán v Šatově (180 objektů), ve Šlapanicích a Velešovicích (40 objektů), z Velkých Pavlovic pochází téměř 40 objektů, k největším osadám patří také sídliště v Hrádku na Znojmsku (291 jam), prozkoumáno jich bylo jen několik, takže nemohou být s jistotou datovány do únětické kultury (*Podborský a kol. 1993, 249*).

V Hořticích "Sečných loukách" bylo během výzkumu odkryto a zdokumentováno 41 zásobní jam datovaných do únětické kultury (obj. 502, 503, 512, 513, 515, 517, 521, 526, 532, 535, 537, 539, 549, 553, 555 – 558, 565, 569, 570, 572, 578, 580, 583, 588, 598, 600 – 602, 613, 614, 618, 620, 631, 640, 642, 647 – 649, 654, 659). Jámy měly až na výjimky kruhový nebo oválný půdorys se zahloubenými stěnami, které tvořily vakovitý či hruškovitý profil s rovným dnem. Objekty 515, 517 a 588 měly válcovitý až mísovitý profil. U šesti zásobních jam byl zjištěn dalších objektů různých rozměrů, oválného až kruhového půdorysu. Čtvercový půdorys, označený jako sídlištní jáma obj. 639, se podařilo zdokumentovat u objektu 640. Pravděpodobně se jednalo o úpravu zásobní jámy usnadňující transport uchovávaných předmětů. Pokud bychom uvažovali o formě zastřešení objektu, chybí zde podklady v podobě kůlových jamek.

Z celkem 30 objektů únětické kultury zjištěných na lokalitě v Mořicích "Pololánech" lze 26 označit jako zásobní jámy (obj. 514, 516, 517, 538 – 542, 544, 562, 563, 565, 568, 569, 575 – 577, 580, 584 – 586, 588 – 591). Jámy převážně kruhového či oválného půdorysu měly hruškovitý profil zakončený rovným dnem. Byly hluboké až 1,86 m.

Za nestandardní případ zásobní jámy by mohl být považován obj. 563, která měla na povrchu obdélný tvar se zaoblenými rohy. Severní roh jámy byl výrazně obloukovitě rozšířen. Tento půdorys je typický pro hrobové jámy, což potvrzují i dva pohřby uložené v objektu. Profil jámy se šikmo zahloubenými stěnami, které přechází v oválné dno znázorňuje klasický tvar zásobní jámy.

Hliníky

Tento typ jam svým tvarem a velikostí představuje zcela ojedinělou skupinu sídlištních objektů. Hliníky jsou známy z většiny sídlišť již od mladší doby kamenné –

neolitu. Půdorysy těchto objektů se vyznačují velkými rozměry (např. obj. 564 - 12 x 11 x 1,75 m), nepravidelnými stěnami a dnem. Primární funkce těchto objektů představuje zdroj materiálu ke stavebním účelům a na výrobu keramiky. Dokladem využití hlíny ke stavebním úpravám, především výmazu stěn a podlah domů, je přítomnost mazanice v sídlištních objektech. Pravděpodobně po ukončení těžby hlíny byly hliníky sekundárně využity k vyhloubení dalších objektů, především hospodářské funkce. Příkladem je hliník 658 z lokality Hoštice "Sečné louky", ve kterém se podařilo zdokumentovat zásobní jámu (obj. 659) a sídlištní objekt 660. Tento jev svědčí o ekonomickém jednání nositelů únětické kultury, neboť rozměry stavebních jam většinou zabíraly velkou plochu, která nemohla být dále využívána.

Ze zde předkládaných lokalit byly hliníky zdokumentovány pouze na lokalitě Hoštice "Sečné louky". Všechny tyto jámy se koncentrovaly u jižní hranice výzkumu. Výjimkou jsou hliníky obj. 509 a 531, které se nacházejí odděleně. Jáma 531 ležela zhruba ve střední části únětické oikumeny a objekt 509 až téměř u severní hranice výzkumu. Podle rozměrů můžeme vyčlenit dvě základní velikosti. Velké jámy o délce 11,5 – 23,15 m, šířce 5 – 26,54 m a hloubce 1 – 1,75 m zastupují objekty 563, 564 a 658. Do druhé skupiny náleží objekty 509, 531, 584/653, 646 a 650. Rozměry menších jam se pohybovaly v rozmezí 2,27 – 5,6 x 1,8 – 5,4 x 0,44 – 1 m.

Obytné stavby na sídlištích

Mezi nejdůležitější součásti sídliště bezpochyby patří dům, který tvořil základní jednotku sídliště. V prostředí únětické kultury se objevují kromě menších zahloubených staveb – polozemnic také dlouhé nadzemní domy (*Jiráň /ed./ 2008, 36*). Počet půdorysů staveb nebo jejich částí, které se podařilo zdokumentovat, se na našem území začal rozšiřovat teprve v poslední době. K jejich rozdělení přistoupil S. Stuchlík ve svém článku zabývajícím se nadzemními stavbami na Moravě ve starší době bronzové (*2000, 219 - 250*). Zde vyčlenil pět základních skupin rozdělených podle půdorysů konstrukce a rozměrů:

1. menší obdélníkové chaty
2. halové kůlové stavby
3. zahloubené kůlové stavby
4. kruhové kůlové chaty
5. domy mrtvých

Do první skupiny jsou zahrnuty malé pravoúhle stavby ze čtyř moravských lokalit (Holubice, Velešovice, Sedlec a Moravská Nová Ves-Hrušky). Přímou únětické kultuře náleží stavby z Holubic a Velešovic, věteřovské skupině Sedlec. Moravskou Novou Ves-Hrušky lze jen rámcově zařadit do starší doby bronzové. Tento typ chaty se vyskytuje ve dvou velikostních variantách. Větší s plochou kolem 60 m² se objevuje v Čechách a Německu. Na Moravě se zatím podařilo odkrýt pouze menší varianty, které se nacházejí i v Čechách a na Slovensku. Tyto objekty jsou, až na čtvercový půdorys z Holubic, obdélného půdorysu s rozměry 480 – 810 x 350 – 500 cm a plochou 21 – 40 m². Objekty obvykle tvoří 12 kůlů, rozdělených do 3 řad po 4 kůlech. Středová řada nesla sedlovou střechu, která v některých případech může mít na severním konci valbové ukončení.

Dlouhé halové domy druhé skupiny jsou známy především z únětických sídlišť v Čechách, další byly zjištěny v Rakousku, Německu, Maďarsku a dalších zemích. Na Moravě se podařilo zjistit pouze jeden půdorys rámcově datovaný do starší doby bronzové na lokalitě v Šumicích, umístěný ve vnitřním prostoru věteřovského rondelu (*Stuchlík 2011, 171*). Ve většině případů mohly sloužit jako obytné domy. Spíše společenský nebo hospodářský charakter přisuzuje S. Stuchlík stavbě v Šumicích.

Třetí skupinu zastupuje pouze zvláštní půdorys věteřovského objektu z Budkovic, který se svými rozměry vymyká běžným stavbám. Nápadná je zvláště jeho hloubka, dosahující 410 cm. Pro tento typ objektu, nejasné funkce, nebyla zatím zjištěna žádná analogie.

Také kruhové chaty čtvrté skupiny mají na Moravě doložený pouze jeden půdorys nacházející se ve Velešovicích. Jeho průměr (224 – 258 cm) naznačuje, že se jednalo spíše o objekt s hospodářskou funkcí. Podobné půdorysy ze starší doby bronzové byly nalezeny především v Irsku, obdobný dům větších rozměrů pochází z Franzhausenu v Dolním Rakousku.

Poslední skupina, zahrnující domy mrtvých, byla S. Stuchlíkem zařazena pouze z důvodu doložení existence jediného půdorysu nadzemní stavby spadající do protoúnětické kultury. Této kultuře, spadající ještě spíše do eneolitu, se zatím nepodařilo objevit žádné sídliště. Z tohoto důvodu narůstá význam domu odkrýtoho autorem na pohřebišti v Moravské Vsi-Hruškách.

Nadzemní kůlové stavby

Z nadzemních objektů zůstaly zachovány obvykle pouze kůlové jamky, jejichž rozmístění naznačuje původní půdorys domu. Rozměry kůlových jamek (průměr 30 – 60 cm, hloubka 10 – 20 cm) vysvětlují nízký počet objevených nadzemních staveb. Především mělce zahloubené kůlové jamky se dají zachytit pouze za mimořádně příznivých podmínek, které jsou sníženy na minimum při používání stavební mechanizace pro skrývání zkoumaných ploch.

První nadzemní kůlové domy se podařilo objevit už ve třicátých letech dvacátého století na lokalitě Lipany v Čechách. V šedesátých letech se jejich počet rozšířil o další lokality, Postoloprty, Blšany, Březno, Plotiště nad Labem a Roztoky u Prahy, na kterých se podařilo zjistit různé typy nadzemních kůlových staveb (*Stuchlík 2000*, 219). Počet staveb rozšiřuje kůlová stavba o rozměrech 7 x 21 m objevená na lokalitě Chudeřín (*Holodňák 1997*). První kůlové objekty se v Dolním Rakousku podařilo odkrýt až v osmdesátých letech (*Stuchlík 2000*, 219). Na Moravě za první jednoznačně kůlovou stavbu je považován zahloubený objekt odkrývaný v Budkovicích v letech 1960 a 1965. Další kůlové nadzemní stavby se na Moravě ve větší míře začaly objevovat od konce osmdesátých let, kdy byla při záchranném výzkumu odkrýta chata v Holubicích na Vyškovsku. V zápětí byla další stavba zjištěna ve Velešovicích, pozůstatky přesněji neurčitelných staveb v Mikulově, jedna stavba v Sedlci, v Moravské Nové Vsi-Hruškách a dlouhá kůlová stavba v Šumicích (*Stuchlík 2000*, 221).

U nadzemních staveb zjištěných na sídlištích v Čechách, byla nejnápadnějším znakem jejich velikost a orientace. Velikost staveb závisela na početnosti příbuzenských jednotek, kterým byly jednotlivé domy určeny (*Hásek 1984*, 7). Orientace domu byla nepochybně přizpůsobena nejvýhodnější poloze vůči převládajícímu směru větru a z tohoto důvodu se s největší pravděpodobností na jednotlivých sídlištích lišila (*Hásek 1984*, 9).

Přítomnost nadzemních staveb na našem území nejčastěji dokládají pozůstatky základových konstrukcí, které se v archeologických situacích projevují v podobě tzv. sloupových jam, kůlových jamek a žlábků (*Sklenářová 2005*, 14). Za další doklad existence nadzemních staveb bývá považována mazanice, která se ve velkém množství nachází běžně na všech sídlištích. Díky druhotnému vypálení se na mnoha kusech našly otisky prutů, na kterých byla tato hlína rozmíchaná s vodou a přísadami (plevami, pískem, kámenky, srstí atd.)

nanesena. Pomocí prutů byly vypleteny plochy stěn mezi jednotlivými kůly. U několika zlomků mazanice byla zdokumentována úprava povrchu hlazením.

Z celkového plánu záchranného výzkumu v Hošticích „Sečných loukách“ vyplývá, že zde byly zachyceny dvě nadzemní kůlové stavby vzdálené od sebe 172,5 metrů. Část první stavby byla odkryta v západní části zkoumané lokality. Z půdorysu bylo zdokumentováno sedm kůlových jamek (606 – 612), které se nacházely ve třech liniích orientovaných s menší odchylkou ve směru S – J. Pravděpodobně se mohlo jednat o obdélnou stavbu domu se sedlovou střechou. Při výzkumu nebyl v kůlových jamkách objeven žádný materiál, který by mohl nadzemní stavbu datovat. Ani okolní objekty situaci příliš nevyjasňují. V blízkosti se nacházely 4 objekty, které se podařilo datovat pouze rámcově do pravěku, nad půdorysem chaty ležel hrob kultury se šňůrovou keramikou a jižně od domu byla odkryta vrstva s keramikou datovanou do doby stěhování národů. Západně půdorysu se nacházel příkop, který odděloval pohřebiště kultury se šňůrovou keramikou, kultury se zvoncovitými poháry a pohřebiště z mladší doby bronzové od ostatní plochy (plán 1a). Nejbližší objekt (obj. 595) datovaný do únětické kultury ležel přibližně 116 m východně od půdorysu domu. Jak vyplývá z plánu (1a) je málo pravděpodobné, že by stavba náležela sídelní únětické kultuře.

Z druhé nadzemní kůlové stavby (plán 1b) se podařilo zdokumentovat opět pouze sedm kůlových jamek (622 – 628), tvořící dvě řady po dvou a po třech jamkách, ze kterých dvě vybočují. Interpretace jamek v tomto množství a poloze neumožňuje konstatovat více než, že se pravděpodobně mohlo jednat o nadzemní kůlovou stavbu obdélného nebo čtvercového půdorysu. Půdorys byl orientovaný ve směru SV – JZ. Přímé datování ani této stavby nebylo, pro neexistenci materiálu v kůlových jamkách, možné. Přesto se lze domnívat, že tato stavba mohla náležet únětické kultuře. Důvodem tohoto tvrzení je převaha objektů únětické kultury obklopující půdorys.

Na lokalitě Mořice „Pololány“ (plán 2) se při záchranném výzkumu podařilo zachytit a zdokumentovat pouze tři nadzemní kůlové stavby, které náležely do pozdní doby římské. Zahloubenou chatu se šestiúhelníkovou sloupovou konstrukcí, která se nacházela na SZ okraji skryté plochy (obj. 500 – 505, 519), a chatu složitější sloupové konstrukce na JZ plochy (obj. 526 – 533). Další chata se šestiúhelníkovou sloupovou konstrukcí (obj. 521, 546 – 552) se nacházela mezi objekty únětické kultury ve střední části zkoumané plochy (Beneš 2006, 22,

70). Ostatní zachycené nedatovatelné křulové jamky nacházející se samostatně rozptýlené po celé ploše výzkumu další půdorysy ani jejich náznaky nevytvářely (plán 2).

8. Vzájemný vztah sídlišť a pohřebišť

V minulosti byla zkoumána především pohřebišťe neboť hrobový inventář poskytoval pestrou škálu předmětů. Pozornost věnovaná těmto celkům měla za následek jednostranné znalosti v oblasti bádání o únětické kultuře. Při tom problematiku lidského vývoje nelze řešit bez znalostí sídelní situace, která poskytuje důležité informace o hospodářské stránce života tehdejších lidí. Život a smrt patří neodmyslitelně k sobě, a proto musí také studium této problematiky přikládat stejnou váhu sídelním celkům jako pohřebním.

Z dosavadních poznatků získaných většinou ze záchranných výzkumů vyplývá, že pohřebišťe nositelů únětické kultury se nacházela v těsné blízkosti sídlišťe. Taková situace byla zjištěna například v Těšeticích-Vinohradech, kde se pohřebišťe bezprostředně dotýkalo plochy sídlišťe (Lorencová, A. – Beneš, J. – Podborský, V. 1987, 224). Poměrně často se objevují jednotlivé hroby přímo na sídlišti. V Brně-Tuřanech se nacházely jednotlivé sídlištní objekty kromě vlastního sídlišťe, které zabíralo západní část zkoumané lokality, okolo pohřebišťe (Kala – Konášová – Smrčka 2008, 62). Jelikož zde hroby nebyly porušeny sídlištními objekty a naopak, můžeme předpokládat, že obě složky byly aktivní v současné době. Tuto domněnku by zde mohl potvrdit rozbor keramiky, který zatím nebyl proveden. Na lokalitě v Těšeticích-Vinohradech se pomocí analýzy keramiky podařilo zjistit, že pohřebišťe se omezovalo pouze na klasickou fázi únětické kultury. Zatímco sídlišťe bylo rámcově datováno v rozpětí od staroúnětické fáze po věteřovský horizont včetně. Autoři se domnívají, že odkryté pohřebišťe patřilo mezi tzv. skupinová pohřebišťe a tvořilo tak jen jednu část rozsáhlejšího nekropole (Lorencová, A. – Beneš, J. – Podborský, V. 1987, 224). Pro doložení časového horizontu obou složek je nejdůležitější analýza hmotných artefaktů nalezených při výzkumech. Za nejcitlivější komponentu můžeme označit keramický inventář, s jehož pomocí lze vyčlenit jednotlivé fáze důležité pro stanovení jemné chronologie.

Pravidelně bývaly k pohřbívání zemřelých využívány sídlištní objekty, především zásobní a sídlištní jámy. Na pohřebišti v Mořicích "Pololánech" můžeme pozorovat využití zásobních jam přímo na pohřebišti, kde jejich poloha současně s několika hrobovými jámami rozšiřuje pohřebišťe o další souvislou řadu. Z rozboru keramického inventáře vyplývá, že sídlišťe bylo v době ukládání mrtvých do jam aktivní.

Jak důležitou roli hrál vztah mezi sídlišťem a pohřebišťem v životě nositelů únětické kultury je velmi dobře patrný na příkladu z Brna – Tuřan. Zde se podařilo při záchranném výzkumu zdokumentovat pohřebišťe, které vytvářelo dvě skupinky hrobů nedaleko od sebe a sídlišťe únětické kultury, které se rozkládalo okolo pohřebišťe. Areál jako by uzavíralo šest

objektů, především zásobních jam tvořících přímku. V těchto objektech bylo nalezeno devět kosterních pozůstatků (3 muži, 2 ženy a 4 děti) různého věku, které náležely lidem, jejichž život byl nějakým způsobem fyzicky poznamenán a odlišoval je tak od zbytku populace. Jak poznamenali autoři zprávy o výzkumu: tito lidé byli pohřbeni bez zvláštní piety v místech, která patrně odpovídala jejich společenskému postavení, tedy na okraji (*Kala – Konášová – Smrčka 2008*).

Na lokalitě v Hošticích "Sečných loukách" zabíralo sídliště únětické kultury východní polovinu zkoumané lokality a pokračovalo dál na jih, za hranice odkryté plochy. Rozložení jednotlivých objektů se na první pohled jeví jako náhodné. V centrální části únětického osídlení se, ale objekty soustřeďují do neuzavřeného kruhu, který na každé straně zakončuje stavební jáma (obj. 509 a obj. 531). Ostatní stavební jámy se koncentrují u jižní hranice výzkumu, jihozápadně od "kruhu". Sídlíštní jámy byly zdokumentovány spolu s několika zásobními jámami v "kruhu", další se nacházely západně a severozápadně od hliníku 658. Rozložení zásobních jámy nejeví žádný další řád. Jámy byly rozptýlené po celé východní části plochy výzkumu. Kostry uložené v hrobových jamách byly odkryty ve východní části únětického osídlení poblíž jižní hranice zkoumané plochy. Hroby 817, 823 a 824 vytvářejí menší skupinku v blízkosti sídlíštní objektů, ostatní hroby byly od sebe značně vzdáleny. Ani sídlíštní objekty využitě k pohřbu nevykazují žádné úmyslné rozmístění. Pravděpodobně byly jámy za tímto účelem náhodně vybrány.

Sídlíštní areál únětické kultury na lokalitě Mořice „Pololány“ byl výzkumem zachycen okrajově. Jednotlivé sídlíštní a zásobní jámy se nacházely volně na ploše, s větší hustotou při severní hranici výzkumu. Naproti tomu pohřebiště vytvářelo dvě skupiny hrobů. U větší skupiny tvořené jedenácti hrobovými jámami lze rozeznat dvě řady hrobů. První řadu vytváří čtyři hroby 807, 808, 810 a 811, a druhou tři hroby 816, 817 a 819. Přítomnost dvou zásobních jam s lidskými ostatky pohřebiště rozšiřují o třetí řadu (H 815, 818, 813 a 814, 820). Nezařazené hroby 806 a 809 by mohly být zárodkem řady čtvrté. Menší skupinu hrobů tvoří pouze dvě hrobové jámy 802 a 803. Pravděpodobně k nim náleží ještě dva pohřby v zásobních jámách, které leží nedaleko. Vyčleněným dojmem působí pohřeb 801 pohozený v zásobní jámě vzdálené od pohřebiště, odkryté téměř na okraji sídlíštně.

9. Sídlně-topografická analýza

Lokality Hoštice „Sečné louky“ (mapa 4:6) a Mořice „Pololány“ (mapa 4:11) se nachází v oblasti úrodné Hané, která díky příznivým faktorům (geografická poloha, podnebí, dostatek vodních toků atd.) tvořila významnou oblast únětického osídlení Vyškovského regionu. Doklady únětického osídlení této oblasti jsou známy již od 19. století. Nejnověji objevená osídlení pochází především ze záchranných výzkumů provedených při stavbě výše zmíněné dálnice D1.

Nejvýznamnější je rozsáhlé pohřebiště v Němčicích nad Hanou (mapa 4:12) v trati „Svorky“, kde bylo vykopáno více jak 75 hrobů náležící kultuře se zvoncovitými poháry a únětické kultuře (*Červinka 1926*). Ve Vyškově (mapa 4:26) u východního okraje bývalé Markovy cihelny (ulice Hybešova) byly již od konce 19. století odkrývány hroby únětické kultury (*Ondráček 1972*) a později i sídlištní objekty (*Geisler 1989*). Jednotlivé sídlištní a hrobové nálezy byly objeveny při záchranných výzkumech v Drnovicích (mapa 4:3; *Šmíd 2003*, 226; *Baarová 2006*, 140), Drysicích (mapa 4:4; *Stuchlík 1980*, 35), Křižanovicích (mapa 4:8; *Stuchlík 1987c*, 76), a na dalších lokalitách.

V dnešní době známá naleziště se shodují s místy, kde v nedávné době probíhalo větší množství stavebních aktivit. Z rozsáhlejších zemědělsky obhospodařených půd pochází pouze jednotlivé nálezy. Příkladem je náramek ze Švábenic (mapa 4:20; *Staňa 1968*), bronzová sekyrka s lištami nalezená ve Starých Hvězdlicích (mapa 4:19; *Tihelka 1951*) nebo plochá bronzová sekyrka z Lulče (mapa 4:10; *Tihelka 1951*).

10. Závěr

Lokality Hoštice "Sečné louky" a Mořice "Pololány" byly zkoumány v rámci stavby dálnice D1. Záchranné archeologické výzkumy provedli v roce 2002 pracovníci Ústavu archeologické památkové péče v Brně. Několik etap výzkumu odkrylo části dvou sídlištních a pohřebních komplexů nositelů únětické kultury. Přestože obě lokality byly od sebe vzdáleny deset kilometrů vzdušnou čarou, bylo možné u nich pozorovat několik podobných rysů. Charakteristickým znakem je výběr vhodné sídelní oblasti, v tomto případě Hané, která mírným podnebím, kvalitní půdou a drobnými vodními toky v okolí představuje ideální sídelní krajinu vhodnou k zemědělské činnosti. Důraz na výběr krajiny je patrný snad na všech dosud zjištěných únětických lokalitách. Hlavní zdroj obživy spočíval v pěstování obilnin, které se podařilo identifikovat v zásobní jámě (obj. 580) v Mořicích. Na sklizení klasů byly využity nástroje vyrobené z kamenných štípaných artefaktů zasazených do organických násad. Stopy po řezání se na štípané industrii projevuje srpovým leskem, který se podařilo doložit na dvou sekundárně využitých artefaktech z Hoštic (obj. 549, 563). K době bronzové neodmyslitelně patří i chov dobytka a lov divoké zvěře, který dokládá velké množství osteologického materiálu. Některé jejich kosti a parohy byly využity k výrobě nástrojů (šídla, dlátka, aj.) a ozdob (jehlice).

Dalším společným znakem je překrytí sídliště a pohřebiště, kdy jednotlivé hrobové jámy byly nalezeny přímo na sídlišti nebo naopak se některé sídlištní objekty podařilo zjistit mezi skupinkami hrobů. Rozložení objektů v rámci sídelní oikumeny vykazuje určitý řád v Hošticích „Sečných loukách“, kde některé sídlištní objekty vytváří neucelený kruh zakončený z každé strany stavební jámou a shluk hliníků u jižní hranice výzkumu. V Mořicích „Pololánech“ bylo odkryto jen nepatrné množství sídlištních objektů, z jejichž polohy nelze vyvozovat žádné závěry. Naproti tomu pohřebiště vykazuje několik jevů charakteristických pro únětickou kulturu. Hroby tvořily dvě skupinky, přičemž u větší se podařilo zjistit rozmístění do řad. Na sídlištních byly zjištěny jen obvyklé objekty, které zastupovaly sídlištní, zásobní a stavební jámy. Nadzemní stavby zachycené v Mořicích „Pololánech“ náležely do pozdní doby římské. Dvě kúlové stavby z Hoštic se z důvodu nedostatku datovatelného materiálu nepodařilo přiřadit žádné kultuře. U druhé stavby, v jejímž okolí se nacházely především objekty datované do starší doby bronzové, můžeme pouze spekulovat o její příslušnosti k únětické kultuře.

Zajímavým zjištěním bylo využití dvou zásobních jam v Mořicích „Pololánech“, které se nacházely přímo na pohřebišti a svou polohou dotvářely další řadu hrobů. Je

nepravděpodobné, že by tyto zásobní jámy byly úmyslně hloubeny na již existujícím pohřebišti. Domnívám se, že pohřebišť vzniklo následně po ukončení primární funkce zásobních jam. Tedy v době, kdy byly tyto objekty sekundárně využity jako hrobové jámy.

Z problematiky pohřbů zdokumentovaných v sídlištních objektech vyplynulo několik zajímavých znaků. Především evidentní dobrá znalost poměrů na sídlišti, neboť druhotné zásahy se podařilo zjistit pouze u pohřbů s přidanými milodary. Jedinci uloženi v sídlištních jámách bez milodarů a těla pohozená v zásobních objektech nebyla sekundárně narušena. V některých případech se sice objevily bronzové ozdoby, které měli jedinci při pohřbívání na sobě. Přítomnost drobných bronzových ozdob tady nelze posuzovat jako přidaný milodar.

Předložené poznatky můžeme shrnout následovně. Nesporně k nejvyužívanějším objektům pro pohřbívání na sídlišti patří zásobní jámy. Na lokalitě v Hošticích "Sečných loukách" bylo pro tyto účely využito tří zásobních jam. V Mořicích "Pololánech" bylo všech 6 pohřbů zjištěných v sídlištních objektech uloženo do pěti zásobních jam. Druhou skupinu zastupují sídlištní jámy. Pro pohřby v sídlištních jamách v Hošticích "Sečných loukách" je typické ukládání celých těl v polohách odpovídajících zvykům únětické kultury. Ojedinelým nálezem jsou zlomky lidské lebky zdokumentované ve stavební jámě (obj. 658) na lokalitě v Hošticích "Sečných loukách", které se do objektu dostaly spíše neúmyslně. V závislosti na poloze těla můžeme vyčlenit uložení v pohřební poloze, nepietní poloze a nálezy jednotlivých kostí. Polohu při ukládání těla z velké části ovlivnily také rozměry jámy. Jedinci odkrytí v sídlištních jámách, většinou menších rozměrů, vykazují rituální uložení často bez milodarů. V objektech malých rozměrů nemůžeme uvažovat o jiném uložení těla než v silně skrčené poloze (Hoštice obj. 619). Pokud by se ale jednalo o regulérní pohřeb, lze předpokládat, že by se zde nacházela alespoň drobná keramická nádobka. Větší variabilitu poskytují zásobní jámy, ve kterých se nalezená těla nacházela jak v rituální tak v nerituální poloze. Z polohy sídlištních objektů obsahující pohřeb vyplývá, že na lokalitě Mořice „Pololány“ dvě zásobní jámy (obj. 563, 567) byly využity jako hrob v rámci větší skupiny pohřebišť. Také zásobní jáma obj. 539 obsahovala regulérní pohřeb s milodary a spolu se zásobní jámou obj. 538, ve které byl jedinec uložen nepietně rozšiřovaly menší skupinu hrobů. Zásobní jáma s nepietním pohřbem 801 byla od obou skupin hrobů poměrně vzdálena. Využití tohoto objektu odkrytém na okraji sídliště naznačuje vyloučení pohřbeného jedince ze společnosti.

Důvody, které vedly k pohřbívání těl do sídlištních objektů v první řadě naznačuje umístění objektu v rámci sídliště a poloha uloženého jedince. Poloha v rámci pohřebišť ukazuje na prosté využití již existující jámy. Můžeme uvažovat také o sociální rovině, kdy pouze někteří jedinci mohli být do takových jam na pohřebišti uloženi. K podložení tohoto

tvrzení by musely být hroby kompletní, nenarušené sekundárními zásahy a použita genetická analýza. U pohřbů uložených mimo pohřebiště mezi sídlištními objekty mohlo hrát velkou roli sociální cítění projevující se přítomností těla v těsné blízkosti s pozůstalými. Těla nalezená v nepietní poloze svědčí o dalších důvodech pohřbívání v sídlištních objektech. Pohřbívání mimo pohřebiště na okraji sídlišť ukazuje na vyloučení ze společnosti. Naopak pohřby nalezené mezi sídlištními objekty můžeme zdůvodnit rychlým, poměrně bezpracným odklizením těla.

Pohřebiště v Hošticích „Sečných loukách“ představovaly jen jednotlivé hrobové jámy nepravidelně rozmístěné. Pouze hroby 817, 823 a 824 vytvářely malou skupinku. Na lokalitě v Mořicích „Pololánech“ pohřebiště tvořilo dvě skupiny, přičemž ve větší skupině byly hroby seřazeny do tří řad. Obě pohřebiště vykazovala standardní prvky charakteristické pro únětickou kulturu (kostrový ritus, uložení ve skrčené poloze na boku, využití dřevěných schránek a druhotné zásahy). Hrobové jámy obsahovaly většinou pozůstatky jednoho jedince. Výjimkou byl hrob 817 v Hošticích, kde antropologická analýza prokázala pozůstatky dvou jedinců – muže a ženy. V mořickém hrobě 818 byly kromě kosterních pozůstatků mladého jedince nalezeny zlomky dětské pánve. Na lokalitě v Mořicích byly dva jedinci mužského pohlaví (H 813, 814) uloženi nad sebou v zásobní jámě obj. 563.

Lidská těla byla ukládána do obdélných hrobových jam. V Hošticích „Sečných loukách“ náleží hrobové jámy svými rozměry (150 – 255 x 75 – 136 cm) k prostornějším exemplářům. Délka a šířka objektů neodpovídala jejich zahloubení, které se pohybovalo od 10 – 33 cm, v jednom případě 70 cm. V Mořicích „Pololánech“ byla těla uložena do středně velkých hrobových jam (139 – 165 x 84 – 99 cm), hlubokých průměrně 30 – 50 cm. Objevili se i velké hrobové jámy (180 – 224 x 114 – 140 cm), zahloubené od 52 cm do 115 cm. U dvou hrobů hloubka nepřesáhla 8 cm. Mělké zahloubení některých hrobových jam můžeme přičíst způsobu odkrytí zkoumané plochy pomocí stavební mechanizace. U hrobů 820 a 822 v Hošticích a hrobů 810, 816, 817 a 819 z Mořic se podařilo zjistit uložení těla v dřevěných schránkách vydlabaných z kmene stromů. V Mořicích byla v hrobech vyhloubena koryta pro větší stabilitu sarkofágu. V hrobě 817 tato úprava zjištěna nebyla. Zde odkrytá rakev měla široký neckovitý tvar na jedné straně přecházející ve výčnělky, které bývají interpretovány jako držadla určená k manipulaci s rakví. Přítomnost pohřební schránky v hrobě měla také vliv na uložení milodarů, které se nacházely ve vnitřních prostorách rozložené podle standardních zvyklostí únětické kultury. V případech kdy hrobové jámy byly rozrušeny sekundárním zásahem, nacházely se keramické přídavky rozházeny i mimo rakev. V hrobě 818 v Hošticích a 818 v Mořicích se na dně hrobu nacházely větší kameny, zda se jedná o

pozůstatek původní úpravy hrobové jámy nebo se sem dostaly během sekundárního zásahu, dnes nelze spolehlivě prokázat.

Téměř u všech hrobů byl prokázán sekundární zásah. Jediný neporušený byl zdokumentován v Mořicích „Pololánech“ (H 816). Ve čtyřech případech se podařilo druhotný zásah doložit šachtou, která se od okolní zasypu odlišovala barvou. V Mořicích byl zásah veden na centrální část hrobu 803 a 820, naproti tomu v Hořticích byl veden na horní část těla (H 820) a na dolní končetiny (H 822). Ve třech případech zásah respektoval hrobovou jámu. Šachta sekundárního zásahu zdokumentovaná v Mořicích u pohřbu 820 byla vedena přes hrobovou jámu H 815. Sekundární zásahy a následné vlivy prostředí byly důvody špatné zachovalosti kosterních pozůstatků na lokalitě v Mořicích „Pololánech“. Poměrně nízký počet kosterních pozůstatků mohl být také způsoben vyjmutím částí těl z hrobů. Důvody takového jednání můžeme spatřovat hlavně ve vykrádání hrobů, ale stejně tak mohlo být motivem sociální jednání. Některá těla mohla být vyzvednuta a pohřbena na jiném místě, případně hrobová jáma tělo vůbec neobsahovala. Takovému jednání by odpovídali hroby 808 a 811 zdokumentované v Mořicích „Pololánech“. Na dně hrobové jámy 811 se nacházelo pouze několik zlomků blíže neurčitelných kostí a v hrobě 808 nebyly nalezeny pozůstatky žádné. V obou hrobech bylo zaznamenáno zvláštní uložení milodarů v severním rohu hrobové jámy. Zda se jednalo o kenotaf nebo byla těla vyjmuta, by bylo možné určit pomocí fosfátových půdních analýz. Využití této metody na archeologických výzkumech by pomohlo tyto a mnohé další otázky zodpovědět.

Chronologické hodnocení sídlišť a pohřebišť v Hořticích „Sečných loukách“ a Mořicích „Pololánech“ vychází především z rozboru keramiky, která je nejcitlivějším činitelem. Ostatní nalezené artefakty vyrobené z kostí, bronzu a kamene se vyskytují v delším časovém úseku a jsou tedy nevhodné pro jemnější členění únětické kultury.

Většina keramiky z obou lokalit svým tvarem a výzdobou odpovídá starší fázi únětické kultury (*Ondráček 1964*, 185), která odpovídá Reineckovu stupni BA1. Charakteristické jsou baňaté nádoby s rozevřeným hrdlem a uchem umístěným pod okrajem. Typickým výzdobným prvkem bývá rytý třásňový ornament (tab. 38:4, 39:11, 40:12, 59:22) a pupík na výduti v ose s uchem (tab. 7:4, 47:3, 48:1). V této fázi se začíná vydělovat hrdlo, výduť a spodní část nádob (tab. 57:4, 54:3, 54:5, 56:16).

Pohřebišťe a sídliště v Mořicích „Pololánech“ může označit jako současná náležící starší fázi únětické kultury. V Hořticích „Sečných loukách“ se na sídlišti kromě keramiky

starší fáze objevují prvky klasické únětické kultury. Přítomnost takového materiálu naznačuje dlouhodobější ráz sídliště, ke kterému náleželo částečně zachycené pohřebiště.

11. Literatura

- Bálek, M. – Berkovec, T. – Kos, P. – Lečbych, M. – Matějčková, A. – Parma, D. – Přichystal, A. – Šmíd, M. 2003:* Předběžné výsledky první etapy záchranného archeologického výzkumu v trase dálnice D1 Vyškov-Mořice, PV 44, 139-142.
- Baarová, Z. 2006:* Drnovice (okr. Vyškov), PV 47, 140, Brno.
- Beneš, Z. 2006:* Sídliště z pozdní doby římské v Mořicích. Nepubl. rkp. bakalářské diplomové práce uložený na Katedře archeologie MU v Brně-FF.
- Benešová, A. 1956:* Únětické sídliště v Bratčicích, AR IX, 21-25.
- Bouzek, J. 2010:* Co asi znamenají pohřby na sídlištích?. In: R. Tichý (ed.), *Živá archeologie – (re)konstrukce a experiment v archeologii*, Supplementum 3. Hroby, pohřby a lidské pozůstatky na pravěkých a středověkých sídlištích, Hradec Králové, 3-6.
- Červinka, I. L. 1902:* Morava za pravěku. Vlastivěda Moravská I. Brno.
- Červinka, I. L. 1926:* Předvěká pohřebiště v Němčicích na Hané, Pravěk, Brno.
- Červinka, I. L. 1938:* Pokolení skrčkův s kulturou únětickou na Moravě. Nepubl. rkp. uložený v Archeologickém ústavu AV v Brně.
- Čižmář, M. 1985:* Hroby kultury se šňůrovou keramikou z Holubic a Tvarožné, AR XXXVII, 403-411.
- Čižmář, M. – Geisler, M. – Rakovský, J. 1982:* Rettungsgrabung auf dem Autobahnabschnitt Brno-Holubice, PV 1980, 60, 61.
- Čižmář, M. – Geisler, M. – Rakovský, J. 1983:* Rettungsgrabung in Drysice, PV 1981, 34.
- Demek, J. a kol. 1987:* Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČSR. Praha.
- Dostál, B. 1966:* Slovanská pohřebiště ze střední doby hradištní na Moravě, Praha.
- Dušek, M. 1969:* Bronzezeitliche Gräberfelder in der Südwestslowakei, Arch. Slovaca, Catalogi 4, Bratislava.
- Dvořák, F. 1926 – 27:* Pohřebiště únětické kultury v Polepech u Kolína, PA 35, 22-45.
- Dvořák, P. – Matějčková, A. – Peška J. – Rakovský I. 1996:* Gräberfelder der Glockenbecherkultur in Mähren II (Bez. Břeclav). Katalog der Funde, Brno.
- Ernée, M. – Majer, A. 2009:* Uniformita, či rozmanitost pohřebního ritu? Interpretace výsledků fosfátové půdní analýzy na pohřebišti únětické kultury v Praze 9-Miškovicích, AR LXI, 493-508.
- Furmánek, V. 2004:* Zlatý vek v Karpatoch, Nitra.
- Furmánek, V. – Veličák, L. – Vladár, J. 1991:* Slovensko v době bronzovej, Bratislava.
- Geisler, M. 1989:* Záchranný výzkum ve Vyškově, PV 1986, 91.

- Geisler, M. – Peška, J. 1990:* Sídliště únětické a středodunajské mohylové kultury z Holubic, AR XLII, 510-522.
- Hájek, L. 1966:* Die älteste Phase der Glockenbecherkultur in Böhmen und Mähren, PA LVII, 210-241.
- Hásek, I. 1984:* Obydlí a sídliště v oblasti únětické kultury, ČNM 153, 1-27.
- Hnízdová, I. 1953:* Osady a chaty únětického lidu v Čechách, AR V, 380-392.
- Holodňák, P. 1997:* Zpráva o jednání komise k posouzení nálezů z Chudeřína v SZ Čechách. AR 49, 712-713.
- Chropovský, B. 1960:* Pohrebisko zo staršej doby bronzovej vo Veľkom Grobe.
In.: Chropovský, B. – Dušek, M. – Polla, B.: Pohrebiská zo staršej doby bronzovej na Slovensku, Bratislava.
- Jiráň, L. a kol. 2008:* Archeologie pravěkých Čech / 5. Doba bronzová, Praha.
- Kala, J. – Komášová, K. – Smrčka V. 2008:* Pohřby ze zásobních jam na okraji únětického pohřebiště v Brně-Tuřanech, AAO 3, 61-78.
- Kandert, J. 1982:* Poznámky k využití etnografických údajů v případě výkladu knovízských „hrobů“, AR 34, 190-200.
- Kazdová, E. – Lorencová, A. 1985:* Společný hrob tří jedinců s vypíchanou keramikou z Těšetic-Kyjovic, okr. Znojmo, SPFFBU E 30, 7-22.
- Kolář, J. 2006:* Dvě pohřebiště lidu se šňůrovou keramikou u Ivanovic na Hané. Nepubl. rkp. bakalářské diplomové práce uložený na Katedře archeologie MU v Brně-FF.
- Koštuřík, P. – Lorencová, A. 1989 – 1990:* Kostrový hrob H 11 kultury s lineární keramikou z neolitického sídliště u Těšetic-Kyjovic, okr. Znojmo, SPFFBU E 34-35, 103-126.
- Král, J. 1956:* Únětické hroby v Bratčicích na Moravě, AR VIII, 150-154.
- Langová, M. 2009:* Výpověď objektů s lidskými kosterními pozůstatky na sídlišti únětické kultury ve Vliněvsi, okr. Mělník. Nepubl. rkp. bakalářské diplomové práce uložený v Ústavu pro pravěk a RDD UK v Praze-FF.
- Lasak, I. 1982:* Pochówki w trumnach drewnianych jako forma obrządku grebalnego we wczesnym okresie epoki brązu w świetle badań w Przeclawicach, woj. Wrocław, Silesia Antiqua 24, 89-108.
- Lorencová, A. – Beneš, J. – Podborský, V. 1987:* Těšetice-Kyjovice 3. Únětické pohřebiště v Těšeticích-Vinohradech, Brno.
- Ludikovský, K. 1958:* Pravěký tkalcovský stav v Tučapech u Vyškova, PV 1958, 28.
- Mikulková, B. 1999:* Únětické hroby z Bohdalic (okr. Vyškov), Pravěk NŘ 9, 289-300.
- Mikulková, B. – Stuchlík, S. – Vitula, P. 1996:* Pohřby na únětických sídlištích v Podolí

- a Tvarožné, *Pravěk* NR 6, 139-156.
- Novotná, K. 2006*: Únětické pohřebiště v Mořicích „Pololánech“. Nepubl. rkp. bakalářské diplomové práce uložené na Katedře archeologie MU v Brně-FF.
- Neugebauer, J. - W. 1979*: Das frühbronzezeitliche Gräberfeld von Bernhardsthal, Flur Unsfrieden, Niederösterreich, *FÖ* 17, 155-183.
- Neugebauer, J. - W. 1991*: Die Nekropole F von Gemeinlebarn, NÖ, *RGF* 49, Mainz.
- Neugebauer, J. - W. – Gattringer, A. 1982*: Die Kremser Schnellstrasse S 33, *FÖ* 21, 63-95.
- Olexa, L. 2003*: Nižná Myšľa. Osada a pohrebisko z doby bronzovej, Košice.
- Ondráček J. 1960*: Výzkum únětického sídliště v Bratčicích na Moravě, *AR* XII 162-167.
- Ondráček, J. 1962*: Únětické pohřebiště u Rebešovic na Moravě, *Sb ČSSA* 2, 5-100.
- Ondráček J. 1964*: Časně únětická kultura na Moravě a problém jejího vzniku. Nepubl. rkp. kandidátské disertace uloženy na Archeologickém ústavu v Brně-AV ČR.
- Ondráček, J. 1967a*: Moravská protoúnětická kultura, *SlA* XV, 389-446.
- Ondráček, J. 1967b*: Únětické pohřebiště v Čejči u Hodonína, *AR* XIX, 302-310, 318-320.
- Ondráček, J. 1972*: Protoúnětické hroby z Vyškova na Moravě, *AR* XXIV, 514-519.
- Peška, J. 2006*: Sidelní areál ze starší a střední doby bronzové v Olomouci – Slavoníně. Předběžná pozorování, *AAO* 2, 143-163.
- Peška, J. 2009*: Protoúnětické pohřebiště z Pavlova, Olomouc.
- Peškař, 1971*: Přírůstky moravských nálezů z doby římské za rok 1969, *PV* 1969, 20, 21.
- Pleinerová, I. 1960*: Únětické pohřby v rakvích, *AR* XII, 13-27.
- Podborský, Vl. 1988*: K problémům pohřebního ritu a druhotného otevírání hrobů lidu únětické kultury, Antropofagie a pohřební ritus doby bronzové, Příloha Sborníku Čs. společnosti antropologické při ČSAV, 71-82.
- Podborský Vl. 1964*: Sídlištní nálezy z neolitu a doby bronzové v poloze "Vinohrady" u Těšetic (okres Znojmo), *SPFFBU* E 9, 19-46.
- Podborský, Vl. a kol. 1993*: Pravěké dějiny Moravy, Brno.
- Podborský, Vl. a kol. 2002*: Dvě pohřebiště neolitického lidu s lineární keramikou ve Vedrovicích na Moravě, Brno.
- Primas, M. 1977*: Untersuchungen zu den Bestattungssitten der ausgehenden Kupfer- und frühen Bronzezeit, *BerRGK* 58, 1-160.
- Procházka, A. – Chleborád, M. – Kalousek, F. 1927*: Předvěká pohřebiště v Šardičkách u Bučovic, *Pravěk*.
- Přichystal, A. 2009*: Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy, Brno.
- Rittershofer, K. – F. 1987*: Grabraub in der Bronzezeit, *BerRGK* 68, 5-23.

- Rulf, J. 1996:* Problematika pohřbů na sídlištích v českomoravském pravěku, ŠZ 32, 115-123.
- Říhovsky, J. 1979:* Die Nadeln in Mähren und im Ostalpengebiet (von der mittleren Bronzezeit bis zur älteren Eisenzeit), PBF XIII/5.
- Salaš, M. 1990:* Únětická sídlištní jáma s lidskými kosterními pozůstatky na Cezavách u Blučiny, PA LXXXI, 275-307.
- Scheibenreiter, F. 1959:* Das Aunjetitzer Gräberfeld Kirchenbergheide in Roggendorf, N. Ö., ArchA 25, 74-87.
- Sklenář, K. – Sklenářová, Z. – Slabina, M. 2002:* Encyklopedie pravěku v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Praha.
- Sklenářová, Z. 2005:* Obytné stavby doby bronzové – otázky stavebního a konstrukčního vývoje. Nepubl. rkp. disertační práce uloženy v Ústavu pro pravěk a RRD UK v Praze-FF.
- Skutil, J. 1934:* Ojedinelý paleolitický nález z Mořic (okr. Kojetín), RNPMPH XI, 5.
- Skutil, J. 1963/64:* Drobné příspěvky k poznání moravské únětické a věteřovské kultury, Sborník AÚB III, 105-123.
- Sprenger, S. 1999:* Zur Bedeutung des Grabraubes für Sozioarchäologische Gräberfeldanalysen. Eine Untersuchung am frühbronzezeitliche Gräberfeld Franzhausen I, Niederösterreich, FÖMat A7.
- Staňa, Č. 1971:* Slovanská polozemnice v Mořicích (okr. Prostějov), PV 1969, 25, 26.
- Staňa, Č. 1987:* Hrob kultury zvoncovitých pohárů v Újezdě u Brna (okr. Brno-venkov), PV 1984, 25-26.
- Stuchlík, S. 1969:* Sídliště únětické kultury na Moravě. Nepubl. rkp. diplomové práce uloženy na Archeologickém ústavu v Brně-AV.
- Stuchlík, S. 1971:* Únětické hroby z Otaslavic, okr. Prostějov, AR XXIII, 202-204.
- Stuchlík, S. 1980:* Nálezy únětické kultury z Drysic, PV 1977, 35.
- Stuchlík, S. 1981:* Osídlení jeskyň ve starší a střední době bronzové na Moravě, StAÚ Brno IX 2.
- Stuchlík, S. 1987a:* Únětické pohřebiště v Mušově, StAÚ Brno XIV/2.
- Stuchlík, S. 1987b:* Nové výzkumy únětických pohřebišť na jižní Moravě, AR XXXIX, 3-9.
- Stuchlík, S. 1987c:* Záchranný a sondážní výzkum v Křižanovicích, PV 1984, 76.
- Stuchlík, S. 1988:* Sekundární zásahy v hrobech únětické kultury na Moravě, Antropofagie a pohřební ritus doby bronzové, Příloha Sborníku Čs. společnosti antropologické při ČSAV, 61-70.
- Stuchlík, S. 1994:* Vývoj osídlení brněnské kotliny ve starší a střední době bronzové, Pravěk NŘ 4, 127-153.

- Stuchlík, S. 2000*: Nadzemní kúlové stavby ze starší doby bronzové na Moravě, Pravěk NŘ 10, 219-250.
- Stuchlík, S. 2001*: Věteřovský rondel v Šumicích. In.: V. Podborský (ed.), 50 let archeologických výzkumů Masarykovy univerzity na Znojemsku, Brno, 167-178.
- Stuchlík, S. 2002*: Únětické hroby ze Zbýšova, Pravěk NŘ 12, 63-74.
- Stuchlík, S. 2002b*: Vývoj osídlení pod Pavlovskými vrchy v době bronzové. In: S. Stuchlík (ed.), Oblast vodního díla Nové Mlýny od pravěku do středověku, Brno.
- Stuchlík, S. 2006*: Únětické hroby z Horních Věstonic, AAO 2, 165-178.
- Stuchlík, S. 2010*: Hromadné pohřby na sídlištích starší doby bronzové na Moravě. In: R. Tichý (ed.), Živá archeologie – (re)konstrukce a experiment v archeologii, Supplementum 3. Hroby, pohřby a lidské pozůstatky na pravěkých a středověkých sídlištích, Hradec Králové, 80-92.
- Stuchlík, S. – Stuchlíková, J. 1996*: Pravěká pohřebiště v Moravské Nové Vsi-Hruškách, StAÚ Brno XVI/1.
- Stuchlík, S. – Stuchlíková, J. 1996b*: Aunjetizer Gräberfeld in Velké Pavlovice, Südmähren, PZ 71, 123-169.
- Stuchlíková, J. – Stuchlík S. 1983*: Záchranný výzkum ve Velkých Pavlovicích, PV 1981, 33, 34.
- Svoboda, J. a kol. 2002*: Paleolit Moravy a Slezska. Brno.
- Šmíd, M. 2003*: Drnovice (okr. Vyškov), PV 44, 226, Brno.
- Šolle, M. 1950*: Únětický hrob a halštatské sídliště z Rybníků u Moravského Krumlova, AR II, 214-217, 294.
- Telička, A. 1903*: Předhistorické sídliště v Mořicích na Hané, ČVMSSO XX, 127-131.
- Tihelka, 1939*: Únětická kultura v bývalé zemi Moravskoslezské, díl I a II. Nepubl. rkp. disertační práce uložený na katedře Archeologie MU v Brně-FF.
- Tihelka, 1946*: Nová kulturní skupina na Moravě z doby bronzové, OP 13, 51-57.
- Tihelka, K. 1953*: Moravská únětická pohřebiště, PA XLIV, 229-328.
- Tihelka, K. 1960*: Moravské únětické pohřby v dřevěných rakvích, AR XII, 748, 749.
- Tihelka, K. – Hank, V. 1949*: Sídliště únětické a středodunajské mohylové kultury v Brně-Černých Polích, 138-163.
- Tkáč, P. 2006*: Pohřebisko kultury zvoncovitých pohárů v Ivanovicích na Hané trať „Borůvka“. Nepubl. rkp. bakalářské diplomové práce uložený na Katedře archeologie MU v Brně-FF.
- Vencl, S. 1968*: K otázce interpretace pravěkých staveb, AR XX, 490-510.

Vinšová, Z. 2006: Sídliště únětického lidu ve Šlapanicích. Npubl. rkp. bakalářské diplomové práce uložený na Katedře archeologie MU v Brně-FF.

Výška, K. 2004: Protoúnětická pohřebiště v Topolanech a Ivanovicích na Hané. Npubl. rkp. bakalářské diplomové práce uložený na Ústavu archeologie SLU v Opavě-FPF.

12. Prameny

- Červinka, I. L. 1947:* Hoštice (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 667.
- Křivánek, J. 1956:* Kučerov (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 2337.
- Lečbých, M. 2002:* Hoštice 4 „Sečné louky“ (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Ústavu archeologické památkové péče v Brně, č.j. 108/05.
- Mikulková, B. 1998:* Bohdalice (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 268/99; 143/00.
- Mikulková, B. 1999b:* Dálnice D1 Brno-Kroměříž-Zlín, úsek Vyškov – Mořice, Archiv nálezových zpráv Ústavu archeologické památkové péče v Brně,
- Přichystal, M. 2002:* Mořice 1 „Pololány“ (okr. Prostějov), Archiv nálezových zpráv Ústavu archeologické památkové péče v Brně, č.j. 119/02.
- Staňa, Č. 1963:* Zelená Hora (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 1760/63.
- Staňa, Č. 1964:* Zelená Hora (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 1771/64.
- Staňa, Č. 1968:* Švábenice (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 1949/68.
- Šáamek, V. 1949:* Nové Hvězdlice (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 1054/49.
- Šolle, M. 1947:* Dětkovice (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 1138.
- Tihelka, K. 1951:* Bohdalice (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 846/51.
- Tihelka, K. 1951:* Hlubočany (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 791/51.
- Tihelka, K. 1951:* Chvalkovice (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 772/51.
- Tihelka, K. 1951:* Luleč (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 720/51.
- Tihelka, K. 1951:* Opatovice (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 1068/51.

Tihelka, K. 1951: Pustiměř (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 1080/51.

Tihelka, K. 1951: Radslavice (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 1079/51.

Tihelka, K. 1951: Rybníček (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 1163/51.

Tihelka, K. 1951: Staré Hvězdlice (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 774/51.

Tihelka, K. 1965: Nesovice (okr. Vyškov), Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu v AV ČR v Brně, čj. 695/65.

13. Seznam použitých zkratk

AAO	- Acta Archaeologica Opaviensia, Opava
AR	- Archeologické rozhledy, Praha
Arch A	- Archaeologia Austriaca, Wien
Arch. Slovaca	- Archaeologia Slovaca, Bratislava
AÚB	- archeologický ústav Brno
BerRGK	- Berichte der Römisch-Germanischen Kommission, Frankfurt a. M.
ČNM	- Časopis Národního muzea, Praha
ČVMSSO	- Časopis Vlasteneckého muzejního spolku v Olomouci, Olomouc
FF MU	- Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno
FPF SLU	- Filozoficko-přírodovědecká fakulta Slezské univerzity, Opava
FÖ	- Fundberichte aus Österreich, Wien
FÖMat	- Fundberichte aus Österreich, Material-heft, Wien
OP	- Obzor prehistorický, Praha
PA	- Památky archeologické, Praha
PBF	- Praehistorische Bronze Funde, München
PV	- Přehledy výzkumů Archeologického ústavu Brno, Brno
PZ	- Praehistorische Zeitschrift, Berlin – New York
RGF	- Römisch-Germanische Forschungen, Frankfurt a. M.
RNPMPH	- Ročenka Národopisného a průmyslového muzea města Prostějova a Hané
Sb ČSSA	- Sborník Československé společnosti archeologické, Brno
SPFFBU E	- Sborník prací filosofické fakulty brněnské univerzity, řada archeologicko-klasická, Brno
SIA	- Slovenská archeológia, Bratislava
StAÚ	- Studie archeologického ústavu akademie věd ČR, Praha
ŠZ	- Študijné zvesti Archeologického ústavu SAV, Nitra

BI – broušená industrie

KPI – kostěná a parohová industrie

ŠI – štípaná industrie

čj. – číslo jednací

Inv. č. – inventární číslo

Obj. – objekt

d. - délka

dd. – dochovaná délka

dv. – dochovaná výška

pd. – průměr dna

po. – průměr okraje

v. – výška

14. Obrazové přílohy